

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพะเยา ช่าง ในทัศนะของนักศึกษาศิลปะ

13 พ.ค. 2540

ปริญญานิพนธ์
ของ
ประวิตร โหรา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา
กุมภาพันธ์ 2540

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาศิลปะ

บทคัดย่อ

ของ

ประวิตร โหรา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ,

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา

กุมภาพันธ์ 2540

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในทัศนะของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ทางด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ตามตัวแปร ชั้นปี เพศ และคณะวิชา

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ปีการศึกษา 2538 เป็นนักศึกษาคณะวิชาศิลปประจำชาติ คณะวิชาศิลปหัตถกรรม คณะวิชาออกแบบ และคณะวิชาจิตรศิลป์ จำนวน 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 77 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิด แบบสอบถามได้รับกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 100 ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t -test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และ LSD โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ โดยมีค่าเฉลี่ยระดับมากเพียงด้านเดียว ส่วนคุณลักษณะทางด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง
2. นักศึกษาต่างชั้นปีก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาต่างชั้นปีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะนั้น นักศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาต่างเพศก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอน

วิชาศิลปะในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาต่างประเทศกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะนั้น นักศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ และด้านวิชาการและการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการวัดและประเมินผลนั้น นักศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยข้างต้น มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ในทัศนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF ART INSTRUCTORS AS PERCEIVED BY
STUDENTS AT RAJAMANGALA INSTITUTE OF TECHNOLOGY.
POH-CHANG ART CAMPUS.

AN ABSTRACT
BY
PARVITE HORA

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
February 1997

The objectives of this study was to study the desirable characteristics of Art instructors as perceived by students at Rajamangala Institute of Technology, Poh-chang Art Campus. The attitude towards art instructors' personalities, technical and teaching competence, and measurement and evaluation were examined through these variables : study year, sex, and faculty, respectively.

Enrolled in Rajamangala of Institute, Poh-chang Art Campus during the study year of 1995, the total 338 subjects were randomly sampled from the faculties of Traditional Art, Art Craft, Design, and Fine Art. Constructed by the researcher, the instrument used was a five-scale Likert-typed questionnaire, divided into two parts : closed-ended seventy-seven items and open-ended questions. One hundred percent of those contacted responded to the study. Statistics used for data analysis was Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, One-Way Analysis of Variance with LSD test at the 0.05 level of significance. The findings revealed that :

1. Students had a high attitude towards the overall desirable characteristics of Art instructors. Examined in the three aspects combined, it indicated that they had a high attitude towards the art instructors' personalities aspect and had a moderate attitude towards the other two aspects.

2. There was a significant difference in the students' attitude based on study year in overall and technical and

teaching aspect, and measurement and evaluation aspect, but not in art instructors' personality aspect.

3. There was no significant difference in the students' attitude according to sex. Examined in each aspects, there was a significant difference in the students' attitude in technical and teaching aspect and measurement and evaluation aspect but not in art instructors' personality aspect.

4. There was a significant difference in the students' attitude based on faculty in overall, art instructors' personality aspect, and technical and teaching aspect but not in measurement and evaluation aspect.

Upon the above-mentioned results, it was recommended that more research on art instructors' desirable characteristics perceived by art instructors at Rajamangala Institute of Technology and other higher educational institutions be conducted.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....
(ดร. สมสุข ชีระพิจิตร)

.....
(ดร. จารุวรรณ สกุลกู)

คณะกรรมการสอบ

.....
(ดร. สมสุข ชีระพิจิตร)

.....
(ดร. จารุวรรณ สกุลกู)

.....
(รศ.ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(ดร. ศิริยุภา พลสุวรรณ)

วันที่ 28 ... เดือน ... พ.ศ. 2540

ประกาศนียบัตร

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณแต่คุณพ่อประสิทธิ์และคุณแม่สังวาลย์ โรหระ ผู้เป็นพรหมของลูก ที่ได้อบรมเลี้ยงดูและสนับสนุนให้ลูกชายคนนี้ได้เจริญงอกงาม เป็นคนดี ขอกราบขอบพระคุณคุณยาย ละออง หุ่นเจริญ ผู้ที่รักและห่วงหาอาทรหลานชายคนนี้ ขอกราบขอบพระคุณครูอาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนและให้วิชาความรู้แก่ศิษย์ตั้งแต่ครั้งยังเยาว์วัย ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สมสุข ชีระพิจิตร ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท ดร.จรรุวรรณ สกุลกู กรรมการควบคุมปริญญาโท ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในระหว่างการทำปริญญาโท และ รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

ขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์ในแผนกการอุดมศึกษาและคณาจารย์ในระดับบัณฑิตศึกษา ที่ได้อบรมสั่งสอน ชี้แนะ ความรู้และประสบการณ์ในวิชาการด้านต่างๆ ตลอดจนท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้ช่วยปรับปรุง ชี้แนะและแก้ไขแบบสอบถามให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบคุณสถาบัน เทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์จัดหาทุนสนับสนุนในการศึกษาและทุนสนับสนุนในการทำวิจัย

ขอขอบคุณคุณสมชาย นิลบดี ผู้ที่เป็นทั้งพี่ชายและครู ที่ได้ให้ความรู้ ชี้แนะ ให้โอกาส และการสนับสนุนแก่น้องชายคนนี้ ขอขอบคุณคุณชมัยภรณ์ ถนอมศรีเดชชัยและคุณจรรุวรรณ โรหระ เพื่อนและน้องที่คอยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจเป็นอย่างดีแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนๆ เอกการอุดมศึกษา รุ่นที่ 19 ที่สนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และร่วมทุกข์ร่วมสุขมาด้วยกัน ขอขอบคุณคณาจารย์และเพื่อนร่วมงานในวิทยาเขตเพาะช่าง ที่ให้โอกาสและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

และขอขอบใจนักศึกษาวิทยาเขตเพาะช่าง ประจำปีการศึกษา 2538 ที่ได้ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถาม

สำหรับคุณค่าและประโยชน์ของปริญญาโทเล่มนี้ ขอมอบให้แก่คุณพ่อคุณแม่ ครูอาจารย์ การศึกษาและการศิลปะของไทย ที่ได้อบรมเลี้ยงดูและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้ทำวิจัย

ประวิตร โรหระ

กุมภาพันธ์ 2540

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	8
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	9
	ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	9
	คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	10
	สมมติฐานการวิจัย	12
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
	ความหมายของศิลปะ	13
	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะที่ดี	26
	คุณลักษณะด้านวิชาการและการเรียนการสอน	30
	คุณลักษณะด้านการวัดและประเมินผล	41
3	วิธีดำเนินการวิจัย	46
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	48
	ลักษณะแบบสอบถาม	49
	เกณฑ์การหาคะแนนของแบบสอบถาม	49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	50

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	52
ข้อตกลงเบื้องต้น	52
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	121
ความมุ่งหมายของการวิจัย	121
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	121
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	122
การหาประสิทธิภาพของแบบสอบถาม	122
สรุปผลการวิจัย	124
อภิปรายผล	129
ข้อเสนอแนะ	152
ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งต่อไป	155
บรรณานุกรม	156
ภาคผนวก	168
ภาคผนวก ก. หนังสือแนะนำ	169
ภาคผนวก ข. ตัวอย่างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	171
ภาคผนวก ค. การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับความคิดเห็น ของนักศึกษา	182
ภาคผนวก ง. คำอธิบายจำแนกของแบบสอบถาม	184

ภาคผนวก จ. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม	192
ประวัติผู้วิจัย	196

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีและคณะวิชา	47
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพคิดเป็นร้อยละ	54
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ จำนวนเป็นรายชื่อ และโดยรวม	55
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน จำนวนเป็นรายชื่อและ โดยรวม	60
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวนเป็นรายชื่อและ โดยรวม	64
6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวนเป็นรายชื่อและโดยรวม	68
7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวนเป็นรายชื่อและโดยรวม	74
8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการวัดและการประเมินผล ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวนเป็นรายชื่อและโดยรวม	79

9	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 จำนวนเป็นรายด้านและโดยรวม	83
10	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2	84
11	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวนเป็นรายด้าน	85
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง จำนวนเป็นรายข้อและโดยรวม	87
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง จำนวนเป็นรายข้อและโดยรวม	93
14	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการวัดและประเมินผล ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง จำนวนเป็นรายข้อและโดยรวม	98
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง	102
16	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษานักศึกษาเพศชายและเพศหญิง ในแต่ละด้าน	103

17	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะวิชา ในแต่ละด้านและโดยรวม	105
18	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะวิชา	106
19	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะวิชา เป็นรายคู่	107
20	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะวิชา เป็นรายด้าน	109
21	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะวิชา เป็นรายคู่	111
22	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ของนักศึกษาต่างคณะวิชา เป็นรายคู่	113
23	แสดงค่าความถี่ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพะวง ในทัศนะของนักศึกษา จากแบบสอบถามปลายเปิด	115

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเป็นสถาบันอุดมศึกษาสายอาชีพในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป คือ การสอน การวิจัย การบริการชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตาม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไปคือ มุ่งเน้นการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาชีพทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี ที่มีความรู้ในทางทฤษฎีและความสามารถในการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง (ธรรมนูญฯ 2533 : 5) ซึ่งภารกิจหลักที่เป็นหัวใจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบุคคลขั้นพื้นฐานที่มีความรู้ความสามารถ รับผิดชอบงานในหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองความต้องการของประเทศในทุกสาขา สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การที่ผลผลิตของสถาบันมีความสามารถที่จะสร้างและพัฒนาความเจริญให้แก่ประเทศดังกล่าวนั้น บัณฑิตหรือผลผลิตของสถาบันจะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือดำเนินชีวิต มีความเป็นผู้นำ มีความชำนาญในการประกอบอาชีพ มีพัฒนาการทางกาย สมอง อารมณ์และสังคม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความเสมอภาคและยุติธรรม มีคุณธรรมและมีความเข้าใจสภาพความเป็นจริงของสังคมอันเป็นผลดีต่อการสนับสนุนให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติประสบความสำเร็จ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2525 : 25 - 27) การที่สถาบันอุดมศึกษามุ่งพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา ความคิด ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ มีความสามารถในการวิชาชีพขั้นสูง เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ เป็นเสียใจ พร้อมที่จะออกไปช่วยพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปนั้น มาจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสำคัญ เพราะเป็นผู้จัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาไปตาม

เป้าหมายของการอุดมศึกษา (สารวย มีศิริ. 2524 : 125)

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่จัดดำเนินการเรียนการสอนวิชาศิลปะมีหลายสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันราชภัฏ และวิทยาลัยศิลปหัตถกรรม ซึ่งแต่ละสถาบันมีแนวทางการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาของตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายในการผลิตเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเป็นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะ เป็นศิลปินโดยตรง มุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษามีทักษะในสายวิชาศิลปะเพียงบางแขนง หรือมุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษากลายเป็นครูที่สามารถถ่ายทอดความรู้ทางศิลปะได้เป็นอย่างดี ซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมายในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันนั้น ๆ และการที่จะให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว อาจารย์ผู้สอนนับว่า มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างมาก (วรรณดี น้าลาทอง และปรียา พวงแก้ว. 2521 : 1 - 2)

วิชาศิลปะเป็นวิชาชีพสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต สามารถปลูกฝังนิสัยและรสนิยมอันดีในเรื่องศิลปะแก่ผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ (ชลอ พงษ์สามารถ. 2526 : 2 - 5) นอกจากนี้ วิชาศิลปะยังยกระดับคุณภาพชีวิตมนุษย์ให้อยู่ได้ในสังคม จากการปลูกฝังความคิดให้เกิดขึ้นด้วยการสร้างศิลปะนิสัยที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตเฉลียวฉลาด ประณีต มีสุนทรียะ และมีรสนิยมที่ดีในเรื่องศิลปะ ทั้งนี้เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2529 : 46) หลักสูตรศิลปะระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น และการที่จะให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพดังกล่าวได้นั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานของอาจารย์ผู้สอน ทั้งนี้เพราะอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้จัดดำเนินการกระบวนการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด (อุทุมพร ทองอุไทย. 2523(ก) : 1) ซึ่งสอดคล้องกับธารง บัวศรี (2525 : 28) ที่กล่าวสรุปไว้ว่า หัวใจของสถาบันอุดมศึกษาอยู่ที่อาจารย์ผู้สอน สถาบันอุดมศึกษาไม่อาจยกฐานะให้สูงเกินกว่าคุณภาพของอาจารย์ในสถาบันได้

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดทำให้มีการเรียนการสอนวิชาศิลปะแห่งแรกของประเทศไทยจัดตั้งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2456 โดยกระทรวงธรรมการได้ก่อสร้างอาคารเรียนถาวรขึ้น ณ โรงเรียน
 หัตถกรรมราชบุรณะ เมื่อการก่อสร้างและจัดห้องเรียนเสร็จสมบูรณ์แล้ว กระทรวงธรรมการ
 โดยเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดีได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลและขอพระราชทานชื่อโรงเรียน
 จากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
 เสด็จพระราชดำเนินเปิดโรงเรียนเพื่อเป็นสวัสดิมงคล เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2456
 เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาและทรงพระราชทานนามว่า " โรงเรียนเพาะช่าง "
 ดังกระแสพระราชดำรัสเปิดโรงเรียนตอนหนึ่ง ความว่า " ...เราจึงได้ให้ชื่อโรงเรียนนี้ว่า
 โรงเรียนเพาะช่าง ในเวลานี้ความรู้ของไทยเราได้ต่ำเกินไปมากแล้ว สมควรที่เราทั้งหลาย
 จะใช้วิชาความรู้ที่ได้มาจากต่างประเทศเพาะปลูกและบำรุงต้นไม้ของเรา คือ ศิลปวิชาช่างไทย
 ให้เจริญต่อไปโดยควรแก่สมัย หนทางที่จะตกแต่งทะนุบำรุงต้นไม้ของเราให้งอกงาม ผลิดอก
 ออกผลสมฤดูกาลนั้นยังมีอีกมาก เมื่อเราได้ช่วยกันบำรุงให้ดีขึ้นแล้วก็จะได้เป็นศรีแก่พระนคร..."
 (ทวี อนุสรวงศ์กุล. 2535 : 252 - 256 อ้างถึง กระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระ
 พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พ.ศ. 2456) ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของ
 โรงเรียนเพาะช่าง พ.ศ. 2456 ตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
 เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ดังนี้

1. ทดลองการช่าง ซึ่งควรฝึกหัดได้ในโรงเรียนประถม และที่พอจะเป็นสินค้าจำหน่าย
 ได้ประโยชน์ตามสมควร เมื่อเห็นสิ่งใดทำได้สำเร็จอย่างไรแล้ว จะได้ขยายออกไปฝึกสอนกัน
 ให้แพร่หลายในโรงเรียนประถม
2. ฝึกหัดครูสำหรับสอนการวาดเขียนและการช่างในโรงเรียนประถมและมัธยมต่าง ๆ
 ตามหลักสูตรหลวงฝ่ายสามัญศึกษา
3. เพาะช่างให้ฉลาดในวิชาหัตถกรรมต่าง ๆ ตามที่จะได้มีฝึกสอนขึ้นในโรงเรียน
 เพาะช่างนี้
4. หาทางเลี้ยงชีพอันดีให้แก่ผู้ที่มีนิสัยและมีมือในทางศิลปหัตถกรรม
5. บำรุงศิลปหัตถกรรมให้เจริญขึ้นด้วยการให้วิชาและวิธีทำอย่างใหม่ ๆ ทันสมัย

เพื่อให้สินค้าที่เพิ่มขึ้น ทาได้มากขึ้น และขายได้ราคาถูกลง

6. รักษาและบำรุงศิลปหัตถกรรมเก่า ๆ ของไทย เช่น วิชาทาเครื่องถม เป็นต้น
าให้เจริญขึ้นและมีให้สูญเสีย

7. ผักหัตถวิชาออกแบบอย่างก่อสร้าง (อาภิเทศต์) ซึ่งเมืองเราต้องการมากและขาด
มากด้วย

จุดมุ่งหมายทั้ง 7 ข้อดังกล่าวได้ถูกนำมาเป็นปรัชญาทางการศึกษาของโรงเรียนเพาะช่าง
และเป็นแนวทางการปฏิบัติสืบต่อมาจนทุกวันนี้

นอกจากสถาบันการศึกษาจะเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาทางศิลปะแล้ว ครูอาจารย์
ผู้สอนวิชาศิลปะเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะทาให้การศึกษาของผู้เรียนเจริญงอกงาม ด้วยเหตุนี้
ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะจึงต้องมีคุณสมบัติและคุณลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งในด้านที่เกี่ยวข้องกับ
คุณลักษณะของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ มีผู้ให้ความเห็นไว้หลายท่าน

ผดุง พรหมมูล (2522 : 31 - 32) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับผู้สอนวิชาศิลปะว่า
ผู้สอนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน วิธีสอน การใช้สื่อ
การสอน การวัดและประเมินผล มีบุคลิกภาพดี มีความรู้ความสามารถทั้งทางทฤษฎีและทาง
ปฏิบัติ การสอนจึงจะมีประสิทธิภาพ และจากงานวิจัยของ มงคล แก้วพวงงาม (2528 : 16 -
95) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาในวิทยาลัยครู พบว่า
อาจารย์ผู้สอนควรจะต้องมีความรู้และความสามารถในการนำความรู้ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้
เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน รูปแบบและวิธีการสอนที่ได้รับการยอมรับมีหลายแบบด้วยกัน
แต่วิธีที่จะเลือกนำมาใช้นั้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาว่า จะใช้วิธีการใดหรือวิธีสอนแบบใด
จึงจะเหมาะสม วิธีการที่อาจารย์ได้เลือกและนำมาใช้แล้วประสบความสำเร็จนั้น ถือเป็นความ
สามารถเฉพาะตัวของอาจารย์ และพบว่า ในด้านการสอน อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะควรมีความ
สามารถอธิบายหลักการ วัตถุประสงค์ของการเรียน การปฏิบัติงาน จัดเทคนิควิธีการสอน
ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และได้เสนอแนะว่า ควรมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเน้นทักษะ
การบรรยายในหลักการวิชาศิลปะ การชี้แจงวัตถุประสงค์ด้านการเรียนและการปฏิบัติ เพื่อให้

ผู้เรียนเข้างานหลักการอันจะนำไปสู่การรับรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย โรสมติ (2528 : 18 - 78) ที่ได้ศึกษาคูณลักษณะอันพึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า การมีผลงานทางวิชาการ อันได้แก่ การผลิตเอกสาร เช่น การเขียนตำรา เอกสารการสอน และผลงานวิจัย เพื่อเผยแพร่ผลงานในการบริการสังคม จะช่วยให้การเรียนการสอนมีเป้าหมายชัดเจน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาที่สอนและความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น วินัย โรสมติ ยังเสนอแนะว่า ในการพัฒนาอาจารย์ ควรจัดอบรมสัมมนา เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์ในการชี้แจงแผนการเรียน บอกวัตถุประสงค์ของการเรียนและการฝึกปฏิบัติงานแก่ผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากขึ้น และงานวิจัยของ ปรีศนา สมพงษ์ (2532 : 165) พบว่า ควรนำเทคโนโลยีด้านการใช้สื่อใหม่ ๆ ที่ทำให้ความรู้ด้านการนำไปใช้กับศิลปะพื้นบ้านซึ่งเป็นประโยชน์กับผู้เรียนที่จะเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น และเป็นการบริการทางวิชาการแก่สังคมอย่างกว้างขวาง

เนื่องจากอาชีพครู อาจารย์ เป็นอาชีพที่จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ ครูจะต้องตั้งมั่นอยู่ในฐานะผู้รอบรู้ สามารถสั่งสอนและอบรมศิษย์ในการดำเนินชีวิต การอาชีพ การแก้ไขปัญหาชีวิต ดังนั้น สังคมจึงยกย่องครูเป็นผู้ที่มีจริยธรรมอันสูงส่ง และคาดหวังว่า จะต้องระมัดระวังตนในด้านความประพฤติ การรักษาความดีเหนือกว่าอาชีพอื่นๆ (บุศรินทร์ ปัทมาคม. 2536 : 45) ส่วน ไพโรจน์ ขมุณี (2536 : 160 - 161) กล่าวว่า ครูอาจารย์ผู้สอนศิลปะบางคนหวงแหนวิชาความรู้ของตน ซึ่งเป็นลักษณะที่มีมาแต่เดิมของครูอาจารย์ศิลปะในอดีตของไทย โดยจะเก็บความรู้หรือหลักวิชาพิเศษไว้กับตัว และจะไม่ยอมถ่ายทอดให้ลูกศิษย์หรือผู้เรียนง่าย ๆ ด้วยมีความเชื่อว่า หากลูกศิษย์หรือผู้อื่นมีความรู้แล้วจะกลายเป็นคู่แข่ง หรือจะไปตัดผลประโยชน์หรือรายได้ของตน ดังนั้น การถ่ายทอดความรู้จะเป็นเพียงการถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์พิเศษหรือถ่ายทอดให้บางคน ทำให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะมีโอกาสสูญหายและขาดการพัฒนาเท่าที่ควร เพราะการเรียนการสอนแบบศิลปะประเพณีนิยมหรือศิลปะพื้นบ้านของประเทศไทยส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีการสร้างรูปหล่อหรือเงื่อนขาให้แก่ผู้เรียน ให้สร้างงานโดยดึงพลังความสามารถออกมา มิได้มีการอธิบายหรือชี้แนะหลักวิชาให้แก่ผู้เรียน แต่เป็นการสร้างแบบหรือ

แนวความคิดของผู้สอนครอบงำยังผู้เรียนให้ต้องเป็นแบบนั้นแบบนี้ตามที่ตนต้องการ ไม่มองหรือศึกษาความเป็นไปและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางวิชาการ เทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี และการใช้สื่อต่าง ๆ ที่ค้นพบใหม่ เพื่อประกอบในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนพัฒนาไปได้อย่างเชื่องช้าทั้งความรู้และความคิด จะปฏิบัติได้เพียงการลอกเลียนแบบจากผู้สอน ในขณะที่แนวความคิดของ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้สรุปแนวการสอนศิลปะว่า ต้องเปิดโลกทัศน์ทางความคิดของผู้เรียนให้กว้างขวาง มองเห็นระบบสุนทรียและกฎเกณฑ์ในธรรมชาติให้ชัดเจน ผู้เรียนต้องมีใจกว้างพอที่จะยอมรับหลักสุนทรียในแบบแผนศิลปะที่แตกต่างกันของชนเชื้อชาติต่าง ๆ ยุคสมัยที่ต่างกัน และกตีกาแห่งความงามหรือหลักสุนทรียไม่ใช่ว่ากฎเกณฑ์ตายตัวที่มีเพียงอย่างเดียว (ศิลป์ พีระศรี: 2506 : 11 - 12)

ไพศาล ชีรพงศ์วิญญูพร (2536 : 44) กล่าวว่า ในสภาพปัจจุบันการเป็นครูอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ต้องชวนขยายศึกษาเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ ทักษะ ความคิด เปิดโลกทัศน์ทางศิลปะของตนให้มีความรอบรู้กว้างขวาง ขณะเดียวกันครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะยุคแรก ๆ จำนวนมากยังฝังอยู่กับความคิดและแนวคิด การปฏิบัติและวิธีการสอนรูปแบบเก่า ๆ ไม่สนใจและไม่พยายามศึกษาหาความรู้วิชาการใหม่ ๆ ยึดมั่นถือมั่นอยู่แต่ตัวเอง ไม่ค่อยยอมรับความคิดของใคร ในบางครั้งพยายามควบคุมความคิดต่าง ๆ ของครูอาจารย์รุ่นใหม่ ๆ โดยใช้ศักดิ์ศรีแห่งความอาวุโสและความสัมพันธ์ของการเป็นศิษย์-อาจารย์กันมาก่อน สอดคล้องกับ ไพโรจน์ สรมสร (2539 : 66) ที่กล่าวว่า นักศิลปะส่วนใหญ่ยึดในอัตตาตนเอง ใช้ความรู้สึกและความเข้าใจ ความถนัดและความเคยชิน ความรู้ความเข้าใจของตน และติดยึดกับแนวคิดเก่า ๆ เป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงหลักการที่เป็นสากล ไม่ยอมรับแนวความคิดหรือข้อคิดเห็นของผู้อื่นที่สร้างสรรค์งานศิลปะ ส่วน วิรัตน์ พิชญ์พูนพลย์ (2520 : 63 - 169) ได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินผลงานศิลปะว่า การสร้างงานศิลปะต่าง ๆ จำเป็นต้องให้โอกาสแก่นักศึกษา ในการสร้างงานอย่างเสรีในแนวความคิด ให้อิสระในการคิด ให้ออกสาในการนำเสนอแนวคิด โดยตั้งอยู่บนบรรทัดฐานหรือหลักสากลของงานศิลปะ เช่น การจัดองค์ประกอบของภาพหรืองานถูกต้อง การให้แสงสีถูกต้องหลักการ เหมาะสมสวยงามตามประเภทของงาน ชื่อหรือ

กรอบของงาน จุดประสงค์ของการสร้างงานศิลปะ เป็นต้น

ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนทางศิลปะ จึงไม่อาจปฏิเสธบทบาทในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพทางด้านศิลปะ อันได้แก่ นักแสวงหาความรู้ นักวิชาการที่หมั่นศึกษาค้นคว้าและสร้างสรรค์ มีเหตุผล มีรสนิยม และมีอุดมการณ์ เพื่อรับใช้สังคมและประเทศชาติ และองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จได้ก็คือ ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ที่จะชี้แนะและแนะแนวทางให้ผู้เรียนไปสู่จุดหมายและความสำเร็จของชีวิตแห่งการสร้างงานศิลปะ ตลอดจนการค้นคว้าและพัฒนาความรู้ทางวิชาการและงานศิลปะให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ในสภาพปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศ ทำให้บทบาทและหน้าที่ของครูอาจารย์ศิลปะถูกบดบังด้วยความรู้สึกรู้สึกของความเป็นผู้มีอัตตาสูง ทั้งนี้ โดยมีความเชื่อมั่นว่า สิ่งที่ตนเองกระทำหรือปฏิบัติอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ตนเองเป็นผู้มีความรู้มีความคิด และมีความสามารถสูงในเรื่องศิลปะ เชื่อว่าตนเป็นผู้มีความสามารถเหนือผู้อื่น ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของสังคม ตลอดจนการไม่ยอมรับต่อการพัฒนาทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ยึดติดและยึดมั่นกับอดีตที่ตนคุ้นเคยหรือชำนาญ ในขณะที่สังคมโลกและงานศิลปะของประเทศไทยได้พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2535 : 131 - 142) กล่าวว่า อาจารย์ทางด้านศิลปะนั้นควรออกไปแสดงบทบาทต่อสังคมให้มากขึ้น ด้วยการวิเคราะห์ ชี้แจง อภิปราย แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมต่าง ๆ ทางศิลปะ เพื่อให้ประชาชนและชุมชนได้รับรู้ว่าศิลปะที่ถูกต้องคืออะไร และเมื่อมีการจัดแสดงงานศิลปะต่าง ๆ ก็จะต้องพยายามให้การศึกษาให้ประชาชนรู้ว่า ความดี ความงาม ความเป็นเลิศคืออะไร ดังนั้น นอกเหนือจากการเป็นครูอาจารย์ศิลปะของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ครูอาจารย์ศิลปะจะต้องเป็นครูอาจารย์ของสังคมและชุมชนอีกด้วย

จากรายงานการสัมมนาเรื่องสถานะการศึกษาศิลปะในระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้สอนวิชาศิลปะขาดคุณลักษณะในความรู้ทางวิชาการศิลปะที่มีประสิทธิภาพสูง (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528 : 190) ผู้สอนวิชาศิลปะส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนวิชาการศึกษาหรือวิชาครุมาก่อน และจากสภาพปัญหาระหว่างครูอาจารย์กับลูกศิษย์ในเรื่องความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม และการมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน

การที่ครูอาจารย์ประพฤติปฏิบัติไม่เหมาะสมกับสภาพของความเป็นครูอาจารย์ในลักษณะอื่น เช่น มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม แต่งกายไม่สุภาพ วาจาไม่สุภาพ ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอน (สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย. 2535 : 1 - 4) ตลอดจนละเลยไม่สนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมการประชุมสัมมนาต่าง ๆ เป็นต้น

สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะขาดคุณภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตนักศิลปะ และมีส่วนเกี่ยวกับผู้สอนและผู้เรียนศิลปะโดยตรง เกิดความสนใจต้องการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะของนักศึกษาวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีนราชนวมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในปัจจุบัน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในทัศนะของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีนราชนวมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ใน 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล
2. เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาศาสนาบันเทคโนโลยีนราชนวมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะใน 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล
3. เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาศาสนาบันเทคโนโลยีนราชนวมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง เพศชายและเพศหญิง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะใน 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

4. เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง คณะวิชาต่าง ๆ ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะใน 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ และผู้บริหารสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตต่าง ๆ ที่มีการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรและการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ก. ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของนักศึกษา ได้แก่

เพศ คือ เพศหญิง และเพศชาย

ชั้นปี คือ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

คณะวิชา ได้แก่ คณะออกแบบ คณะจิตรศิลป์ คณะศิลปประจําชาติ และ
คณะศิลปหัตถกรรม

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะใน
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครู
อาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะ หมายถึง ความรู้สึก ความนึกคิด ความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นไปด้
ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งเป็นไปด้ในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยในงานวิจัยนี้หมายถึงความรู้สึก
นึกคิดและคิดเห็นต่อครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของ
ความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล
สามารถวัดออกมาได้เป็นคะแนนจากการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปคำนวณทางสถิติ
แล้วแปลความหมายตามทักษะได้

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง บุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของอาจารย์ผู้สอนวิชา
ศิลปะที่ต้องการให้มี ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ หมายถึง บุคลิกลักษณะท่าทางที่
เป็นการแสดงออกทางร่างกาย อุปนิสัย ทักษะคติ การแต่งกาย กิริยามารยาท ท่วงทีวาจา
การรู้จักวางตน การควบคุมอารมณ์ เป็นอาจารย์ผู้สอนที่มีหน้าที่สร้างนิสัยหรือท่าทีในการมอง
ธรรมชาติ มองเห็นกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ กฎแห่งสุนทรีย์และความกลมกลืน กฎเกณฑ์แห่ง
ความงามหรือความกลมกลืนในศิลปะรูปแบบนามธรรมและศิลปะรูปธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ใช้สำหรับ
ศิลปะต่าง ๆ แก่นักศึกษา ตลอดจนการเป็นผู้มีจรรยาครู

2.2 ด้านวิชาการและการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะการแสดงออกของอาจารย์
ถึงความพร้อมในขณะทำการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน การเสนอเนื้อหาบทเรียน การดำเนิน

การสอนและการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ความสามารถของอาจารย์ในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระสำคัญได้อย่างเหมาะสม ตามลำดับขั้นตอน ความสามารถในการชี้แนะและวิจารณ์ทักษะต่าง ๆ ทางศิลปะ อีกทั้งต้องแม่นยำและให้ประโยชน์ในแง่การนำไปใช้ ตลอดจนมีการกระตุ้นให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตน การใช้อุปกรณ์เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนน่าสนใจและเข้าใจได้ง่ายขึ้นและยังเร้าให้นักศึกษาเกิดความสนใจการเรียนเพิ่มขึ้น

2.3 ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง วิธีการที่อาจารย์พิจารณาความก้าวหน้าและความสามารถของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของการสอนวิชาศิลปะ เช่น ด้านทักษะในงานศิลปะ ด้านความคิดและการออกแบบ ด้านความมุ่งมั่น ตลอดจนพิจารณาการสอนของตนเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสม

3. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ณ สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง

4. อาจารย์ผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนวิชาศิลปะในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ณ สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง

5. สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง หมายถึง วิทยาลัยเทคโนโลยีนานาชาติศึกษาเดิม ที่ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเป็นสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติราชมงคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2531 โดยมีการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สายศิลปกรรม ประกอบด้วยคณะวิชาต่าง ๆ คือ คณะวิชาศิลปประจําชาติ คณะวิชาจิตรศิลป์ คณะวิชาออกแบบ และคณะวิชาศิลปหัตถกรรม (อนันต์กรแก้ว, 2531) และในปีการศึกษา 2537 วิทยาเขตเพาะช่างได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรีในคณะวิชาออกแบบ สาขาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ – ศิลปะภาพถ่าย โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติราชมงคล วิทยาเขตคลอง 6 (วิทยาเขตเพาะช่าง, 2536)

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ตามทัศนะของนักศึกษาต่างชั้นปีกัน แตกต่างกัน
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ตามทัศนะของนักศึกษาเพศหญิงและเพศชาย แตกต่างกัน
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ตามทัศนะของนักศึกษาต่างคณะวิชากัน แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ผู้วิจัยได้แบ่งสาระสำคัญออกเป็น 4 ตอน คือ ความหมายของศิลปะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ คุณลักษณะด้านวิชาการและการเรียนการสอน และคุณลักษณะด้านการวัดและประเมินผล

ความหมายของศิลปะ

ศิลปะ (Art) แต่เดิมมาหมายถึงงานช่างฝีมือ เป็นงานที่มนุษย์ใช้สติปัญญาสร้างสรรค์ขึ้นด้วยความประณีต วิจิตรบรรจง งานศิลปะจึงไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นผลงานที่มนุษย์ใช้ปัญญา ความศรัทธา และความพากเพียรพยายามสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ (วิรัตน์ วิทยายุทธ์, 2528 : 1) ศิลปะในความหมายกว้าง ๆ นั้น หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดความหมายต่าง ๆ สู่สังคมด้วยการใช้จินตนาการ ประกอบกับทักษะและความเข้าใจอันเกิดจากประสบการณ์ของผู้สร้างงานศิลปะ (อารี สุทธิพันธุ์, 2506 : 13) ศิลปะเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกในทางละเอียดอ่อนและงดงาม ซึ่งเป็นคุณสมบัติของอารยชน และเป็นรากฐานของวัฒนธรรม (รัตนะ อุทัยผล, 2509 : 4)

ศิลป์ พีระศรี (2512 : 14) ได้ให้ความหมายของศิลปะว่า " คืออาหารของจิตใจและพุทธิปัญญาของมนุษย์เรา ไม่ว่าวรรณกรรม ดนตรี จิตรกรรม ประติมากรรม และทัศนศิลป์ เราได้ประสบแต่ความเพลิดเพลินเจริญใจ ความสงบเยือกเย็น และบ่อเกิดของความหวังอันสูงสุด " และ ธนู แสงศักดิ์ (2521 : 14) ได้ให้ความหมายของศิลปะว่าเป็นผลิตผลของการแสดงออกของมนุษย์เกี่ยวกับความคิดคำนึง ทักษะคติ ความปรารถนา อารมณ์ และจิตใจ

รวมทั้งการสร้างสรรค์ให้เกิดความเจริญทางวัตถุเพื่อความสบายกาย และความเจริญทางด้านจิตใจ เพื่อความสบายใจ และจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2493 : 856) ได้ให้ความหมายของศิลปะว่าเป็นฝีมือทางการช่าง การแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นได้อย่างงดงาม น่าพิชม และเกิดอารมณ์สะเทือนใจ

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง อ้างอิงจาก วิรุฒ ตั้งเจริญ (2536 : 58) ให้ความหมายของศิลปะว่า เป็นผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกในลักษณะของการถ่ายทอดความรู้สึกตามความเชื่อของตนเองหรือของสังคมออกมาเป็นรูปธรรม โดยผู้สร้างสรรค์ศิลปะจะใช้วัสดุและวิธีการต่าง ๆ กัน และผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมานี้สามารถสัมผัสได้ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ การศึกษาทางด้านศิลปะจึงเป็นการศึกษาสาระทางศิลปะประกอบด้วยเทคนิควิธีการในการสร้างงานศิลปะแขนงต่าง ๆ โดยขึ้นอยู่กับความเชื่อและแนวทางการสอนของอาจารย์ผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญในศิลปะแขนงนั้น ๆ และผสมผสานกับแนวคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เนื่องจากศิลปะมีอดีต มีปัจจุบันและมีอนาคต ดังนั้นศิลปะในวันนี้หรือวันไหน ๆ ย่อมเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ เพราะศิลปะเป็นสิ่งที่มนุษย์หรือศิลปินเป็นผู้ผลักดันให้มีวิวัฒนาการ

ศิลปะคือ ปรากฏการณ์เชิงความงามจากจิตใจหรือจิตวิญญาณของมนุษย์ในสังคมศิลปะ เป็นสิ่งที่พึงหวงแหนและดำรงอยู่นานแสนนาน (วิรุฒ ตั้งเจริญ. 2536 : 58) การสร้างสรรค์งานศิลปะที่นักศิลปะไทยในอดีตได้ใช้สติปัญญา ความศรัทธา และความรู้สึกร่วมกับใช้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในด้านการเตรียมการทำให้ถูกหลักการของศิลปะสร้างสรรค์รูปทรงและรูปลักษณะศิลปวัตถุ การสร้างพระพุทธรูปและสถาปัตยกรรมทางศาสนา ซึ่งมีความงามเป็นเลิศเท่ากับเป็นการบันทึกถึงการสร้างสรรค์อันยิ่งใหญ่ของมนุษย์ ว่าได้ปรากฏเป็นงานศิลปะที่ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (วิรัตน์ พิทยาภูลย์. 2528 : 1)

ศิลปะเป็นสื่อสำคัญที่จะยกระดับจิตใจของเราให้ขึ้นอยู่ในอาณาจักรที่สูงส่ง และให้ความหวังในอนาคตอันเป็นอุดมคติแก่เรา (ศิลป์ พีระศรี. 2512 : 9) ศิลปะคือ สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยยกระดับความเป็นมนุษย์ของเราให้เต็มเปี่ยมบริบูรณ์ เปรียบเสมือนการกล่าวถึง " พุทธธรรม " มีทางโลกียะ กระทั่งโลกุตระ ตราบเท่าพระนิพพานเป็นที่สุด ศิลปกรรมจะเป็นสื่อพิเศษ

ให้เราเข้าใจแก่นของความจริงได้อย่างซาบซึ้งและลึกซึ้ง (อังคาร กัลยาณพงศ์. 2515 : 18 - 19) ในอดีตสมัยศิลปะของไทยนั้น ตั้งรากฐานอยู่บนความเข้าใจแจ้งในพุทธปรัชญาที่ยังรากลึกลงในสายเลือดและวิญญาณ ศิลปินทำงานด้วยแรงศรัทธาบาทะอันมั่นคง มุ่งหวังพระนิพพาน อันเป็นเบื้องปลายของการหลุดพ้น มิได้ตั้งรกรากอยู่ในกรงขังของวัตถุนิยมและกะลาครอบของความอยากจะได้ใคร่ได้ใคร่ดีของมนุษย์ (ถวัลย์ ดัชนี. 2513 : 38 - 39) ศิลปะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นชัดในรูปแบบของอารยธรรมในแต่ละสมัย (ปัญญา วิจินธนสาร. 2533 : 56) และศิลปะเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การพัฒนาความคิดและจิตใจ (อาภากร เข็นสบาย. 2536 : 56)

ศิลป พีระศรี เคยกล่าวไว้เมื่อ พ.ศ. 2502 ว่า สถานการณ์ทางด้านศิลปะของประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลง มีการส่งเสริมศิลปะยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทางพุทธิปัญญา ซึ่งจะเป็นเหตุให้อนุชนสนใจศิลปะสมัยใหม่และจะเป็นความหวังว่า ความนิยมชมชอบศิลปะที่แสดงออกในรูปร่วมสมัยจะสัมฤทธิ์ผลในที่สุด (วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ. 2536 : 148)

อารี สุทธิพันธุ์ (2527(ก) : 145 - 146) กล่าวว่า การศึกษาศิลปะโดยเฉพาะอันหมายถึง การฝึกฝนวิธีการสร้างงานศิลปะเฉพาะแขนงลงไปเพื่อให้ความสามารถหรือเกิดความสามารถศิลปะในแขนงนั้น ๆ โดยตรง จนเป็นบุคคลที่เรียกว่า " ศิลปิน " ซึ่งได้แก่ จิตรกร ประติมากร ทัศนกรหรือช่างศิลป์ ฯลฯ แต่เดิมนั้น ผู้ใดมีความชำนาญเกี่ยวกับศิลปะแขนงใด ก็จะถูกยกย่องให้เป็นครู การเรียนการสอนกับครูเหล่านี้จะไม่มีเวลาที่แน่นอน และไม่มีการจัดลำดับขั้นตอนการเรียน แต่เนื้อหาจะมีลักษณะ เป็นการฝึกช่างฝึกหัด (Apprenticeship) ผู้สอนจะสอนวิชาที่ตนเองถนัด วิธีสอนของครูแต่ละคนก็จะแตกต่างกันออกไป เป้าหมายสำคัญก็คือ ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการอย่างทีครูปอกให้เป็นอันเสร็จสิ้น ไม่คำนึงถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ หลักหรือทฤษฎีการเรียนรู้ใด ๆ ในอดีตนั้นถือได้ว่า ศิลปะเป็นหน่วยหนึ่งของระบบต่าง ๆ ในสังคมที่ประชาชนในสังคมนั้น ๆ เป็นผู้ร่วมดำเนินการ ยังไม่เป็นระบบการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาศิลปะโดยเฉพาะแต่เดิมนั้นมีความผูกพันอยู่กับศาสนาอย่างแน่นแฟ้น ดังนั้นค่านิยมของศิลปะจึงต้องมุ่งรักษา ส่งเสริม และค้ำจุนศาสนาไว้ในรูปแบบของศิลปกรรม

ต่าง ๆ เช่น ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และจิตรกรรม เป็นต้น ระบบศิลปศึกษาของไทยแต่เดิมจึงมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ การเน้นที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอด การเน้นการเรียนแบบให้ทำตามตัวอย่าง การเน้นการใช้ความจำ การเน้นการควบคุมให้อยู่ในระเบียบแบบแผน และแสดงออกในลักษณะพิเศษของแต่ละบุคคล ต่อมา เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลง มีประชากรเพิ่มมากขึ้น การศึกษาแขนงต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าขึ้น การเรียนการสอนก็เริ่มเป็นระบบขึ้น การสอนศิลปะจึงค่อยเป็นระบบตามไปด้วย โดยผู้เรียนมีโอกาสค้นคว้าหาแบบอย่างของตนเอง ประกอบคำแนะนำของอาจารย์ แนวคิดทางการศึกษาศิลปะที่ยึดมั่นอยู่กับครูอาจารย์ตามสำนักต่าง ๆ ก็เปลี่ยนมามุ่งที่ธรรมชาติของผู้เรียน และเสรีภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในปีพุทธศักราช 2503 การศึกษาทางด้านศิลปะจึงถูกบรรจุเข้าเป็นหลักสูตรในระดับหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา และในระดับอุดมศึกษา โดยเริ่มที่โรงเรียนเพาะช่างเป็นแห่งแรกของประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาศิลปะจึงเป็นการศึกษาที่วัดด้วยเทคนิคการให้ประสบการณ์ทางศิลปะแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และมีทัศนคติในเนื้อหาที่เกี่ยวกับศิลปะโดยตรงให้เกิดความซาบซึ้ง และเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะให้เจริญก้าวหน้า

ศิลป์ พีระศรี (2506 : 14 - 15) กล่าวว่า ศิลปะไม่ควรมีแบบที่ใช้แสดงรูปแบบ (Style) ของตะวันตกอยู่ต่อไปแล้ว ควรมีแต่แบบของสากล ซึ่งเป็นอย่างเดียวกันหมดทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ และสิ่งแวดล้อมของอิทธิพลแห่งอารยธรรมที่มีอยู่ในอารยประเทศทั่วไป และ จอห์น คลาร์ก (John Clark) จากคณะเอเชียคดีศึกษา (School of Asian Studies) แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก ประเทศออสเตรเลีย กล่าวว่า นักศิลปะในประเทศไทยมองศิลปะสมัยใหม่ในลักษณะที่ห่างเหินไปจากสภาพแวดล้อม เช่น สภาพแวดล้อมในสังคมเมืองอย่างกรุงเทพมหานคร แม้จะพยายามอธิบายอย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะและสภาพแวดล้อมมักเป็นไปอย่างฉาบฉวย (จอห์น คลาร์ก : 2536. อ้างใน วิรุณ ตั้งเจริญ. 2536 : 64) ซึ่งความห่างเหินนั้นอาจเป็นด้วยกระบวนการเรียนรู้ และสร้างสรรค์ศิลปะสมัยใหม่ของไทย ที่มีพื้นฐาน หลักการมาจากกระบวนการศิลปะหลักวิชา (Academic Art) ประการหนึ่งคือ ว่าตามครู เชื่อว่าครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าผู้เรียน

เป็นศูนย์กลาง และอีกประการหนึ่งคือ ศิลปะประเพณีนิยมสายวังและสายวัดสืบลำดับกันมาเรื่อยๆ จากเบื้องสูงมากกว่าความสัมพันธ์กับแนวราบหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง พยายามที่จะค้นหา ศิลปะประเพณีนิยม (Thai Traditional Art) เพื่อต่อต้านกระแสสากลหรือกระแสตะวันตก ความพยายามนั้นได้เน้นศิลปะสายวังและสายวัดเป็นหลัก โดยไม่มองถึงความเป็นพื้นบ้าน ที่กว้างใหญ่ไพศาล ในขณะที่ความพยายามนั้นไม่เป็นธรรมชาตินัก หรือถ้าจะค้นหาศิลปะ-ประเพณีนิยมในวันนี้ท่ามกลางสังคมหลากหลายวัฒนธรรมในเมืองใหญ่ ก็ค้นหาได้ไม่ง่าย เช่นกัน การสร้างสรรค์งานศิลปะในเมืองไทยรวมถึงศิลปะสมัยใหม่ในแนวทางสากล และความพยายาม ในศิลปะประเพณีนิยม มีกระแสแห่งสูง ไม่พัฒนาจากพื้นฐานของตนเอง หรือพยายามติดยึด ตายตัวอยู่ งานศิลปะของนักศิลปะรุ่นหลังจึงแสดงออกตามศิลปินที่ได้รับรางวัลหรือตามศิลปินใหญ่ เนื่องจากขาดความเชื่อมั่นตนเอง การศึกษาศิลปะในประเทศไทยส่วนใหญ่ จึงไม่ค่อยเน้น ความสำคัญกับการสอนให้รู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยใช้สติปัญญา แต่กลับเน้นทางด้านทักษะ ไม่สนใจการศึกษาในด้านวิชาการ ความคิด ประวัติศาสตร์ศิลป์ ซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยการใช้สติปัญญา (Intellectual) นี้ มีความหมายต่อการศึกษา และการสร้างสรรค์มาก (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2536 : 64)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2534 : 152 - 153) กล่าวว่า สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีการเรียนการสอนทางด้านศิลปะหรือทัศนศิลป์นั้น ไม่อาจปฏิเสธอุดมการณ์ คือการสร้าง ปัญญาชนทางด้านศิลปะ ที่รักการแสวงหา ศึกษาค้นคว้าให้กว้าง สร้างสรรค์ มีเหตุผล มีรสนิยม มีอุดมการณ์ ฯลฯ ซึ่งอุดมการณ์ข้างต้นดูเหมือนจะเป็นอุดมการณ์ที่มุ่งหวังจนเกินเลย กว่าที่สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถหล่อหลอมทำให้เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ หรือหล่อหลอมขึ้นเพียงฝ่าย เดียว แต่สถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นแกนสำคัญยิ่งแกนหนึ่งของสังคม ก็จำเป็นต้องตระหนักและ ร่วมกันหล่อหลอมอุดมการณ์เช่นนี้ให้เกิดขึ้น มิเช่นนั้นแล้ว สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ จะไม่มีความหมายอะไร สถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนทางด้านศิลปะ จำเป็นจะต้อง สร้างอุดมการณ์ข้างต้นให้เกิดขึ้นพร้อมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มิใช่เพียงผลิตผู้สร้างสรรค์ศิลปะ ศิลปะที่ไร้ความเป็นปัญญาชน โดยในแง่บทบาทของสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาศิลปะ

ระดับอุดมศึกษาพึงมีบทบาท 4 ด้าน คือ

1. บทบาทในการสอนศิลปะ
2. บทบาทในการค้นคว้าวิจัยศิลปะ
3. บทบาทในการเผยแพร่วิชาการศิลปะ
4. บทบาทในการทบทวนศิลปวัฒนธรรม

/หน้าที่และคุณลักษณะของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้มีผู้วิจัยได้มากมาย อาทิ แมคคานีเยลและราวิทซ์ (McDaniel and Ravitz. 1971 : 217 - 218) ได้วิจัยเกี่ยวกับความรู้สึกของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน พบว่า อาจารย์ผู้สอนที่ดีควรได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมในสาขาวิชาที่สอนโดยตรง มีประสบการณ์ในวิชาชีพที่นิสิตมีความต้องการอย่างกว้างขวาง มีความสามารถในการเตรียมการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การวัดผล และให้ความสนใจเอาใจใส่นิสิตเป็นอย่างดี อาจารย์ผู้สอนควรมีหน้าที่ทำให้ความรู้ ตักเตือน อบรมความประพฤติ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นิสิต และควรกระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี มีการศึกษาค้นคว้าความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ (ประชุมสุข อาชวอรุณ. 2522 : 323 - 324) รวมถึงการวิจัย การเขียนตำรา การเขียนบทความสู่สังคมโดยอาศัยสื่อมวลชนและการผลิตเอกสารประกอบการสอนด้วย (รังสรรค์ ทิมพันธุ์พงษ์. 2522 : 97)

เจสสิว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ (2520 : 368 - 369) ได้วิจัยเรื่องลักษณะของครูที่ดีของไผ่โดยศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบุคคล 6 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ครูหรือศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา พระและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ลักษณะของครูที่ดี คือ จะต้องประพฤติดี มีลักษณะดี รับผิดชอบการสอน สอนดี มีความยุติธรรมและมีมนุษยสัมพันธ์ดี และคำตอบจากคำถามปลายเปิดพบว่า ลักษณะของครูที่ดีเรียงตามลำดับความสำคัญได้ 8 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้านการอบรมการแนะแนวและการปกครอง ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกลักษณะ ด้านสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิต และด้านวิชาการ ในเรื่องลักษณะของครูที่ดีนี้ เมืองทอง แฉมณี (2519 : 100 - 103) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตแพทย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มีต่อคุณลักษณะของครูที่ดี พบว่า ครูที่ดีต้องมีความรู้ในสาขาวิชาที่สอน มีความรอบรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ มีความสามารถและรับผิดชอบในการสอน มีมนุษยสัมพันธ์ดี และบุคลิกภาพดีด้วย ส่วน อุทุมพร ทองอุไทย (2523(ข): 74 - 83) ได้ศึกษาลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัย ในอุดมคติตามความคิดเห็นของคณาจารย์ นิสิตปริญญาตรีและนิสิตปริญญาโท พบว่า ความคิดเห็นของคณาจารย์เรียงตามลำดับมากที่สุด 5 อันดับ คือ อาจารย์ที่มีความรู้ทันสมัย กว้างขวางและถูกต้อง ขวนขวายหาความรู้ มีการเตรียมการสอนอย่างดี กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนอย่างชัดเจน สนับสนุนให้นิสิตคิดเอง ส่วนลักษณะของอาจารย์ในอุดมคติตามความคิดเห็นของนิสิตปริญญาตรีเรียงตามลำดับมากที่สุด 5 อันดับ คือ อาจารย์มีการเตรียมการสอนอย่างดี มีความปรารถนาดีต่อนิสิต มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาทันสมัยกว้างขวางและถูกต้อง ใช้ตัวอย่างเปรียบเทียบและใช้ความจริงอธิบายได้อย่างเหมาะสม และบรรยายเรื่องที่เกี่ยวข้อง แม้จะอยู่นอกเหนือเนื้อหาได้ และลักษณะของอาจารย์ในอุดมคติตามความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโทเรียงตามลำดับมากที่สุด 5 อันดับ คือ อาจารย์ที่ใช้ตัวอย่างเปรียบเทียบและใช้ความจริงอธิบายได้อย่างเหมาะสม มีการเตรียมการสอนอย่างดี มีความสนใจและสนุกสนาน ให้ความคิดใหม่ ๆ แก่นิสิตเพื่อเปิดโอกาสและความสนใจให้กว้างขวาง และจูงใจให้นิสิตทำงานอย่างดีที่สุด จึงอาจสรุปได้ว่า อาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติมากที่สุด คือ มีการเตรียมการสอนอย่างดี ซึ่งนิสิตปริญญาตรีที่มีเพศและระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และนิสิตปริญญาโทกลุ่มที่เป็นสายวิชาชีพมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ส่วนคุณลักษณะของอาจารย์ที่ดีที่ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2524 : 40 - 62) ได้ศึกษางานวิจัย 3 เรื่อง จากประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา และประเทศไทย พบว่า คุณลักษณะที่สำคัญของอาจารย์ที่ดีนั้น คือ มีความรู้ มีความแม่นยำ มีการศึกษาวิจัยค้นคว้าอย่างกว้างขวางในเรื่องที่สอน มีความสามารถด้านการสอน มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน และมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ เมื่อพิจารณาผลงานวิจัยเหล่านี้แล้ว สรุปได้ว่า คุณลักษณะของอาจารย์ที่พึงประสงค์โดยทั่วไป ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. มีบุคลิกภาพดี ประพฤติดี มีคุณธรรม

2. มีความรู้และมีความสนใจในงานวิชาการอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง
3. มีความกระตือรือร้นในการสอนและเฝ้าหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ
4. มีความสามารถในการสอน การประยุกต์เนื้อหาวิชาให้สัมพันธ์กับความรู้อื่นได้

และการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด

5. มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้เรียนเป็นอย่างดี
6. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่สอนและต่อผู้เรียน
7. มีสุขภาพดี
8. มีประสบการณ์ในงานที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญในสาขาที่ได้ฝึกฝนมาโดยเฉพาะ

และแขนงวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ (2519 : 14 - 20) กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดี ในบทความเรื่อง " ทิศทางของการศึกษา " ว่า ควรประกอบด้วย

1. มีความสามารถในการสอนดี
2. สามารถอบรม แนะนำ และแนะนำเด็กได้ดี
3. ช่วยเหลือกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ดี
4. เป็นผู้รักอาชีพครู เฝ้าหาความรู้ให้อาชีพของตนเสมอ
5. ช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้เป็นอย่างดี

บรรจง หุสสกุลชาติ (2521 : 40 - 49) กล่าวถึงครู ในบทความเรื่อง "วิญญานครู"

ว่า

1. เป็นผู้ที่เชื่อถือได้ เพราะมีคุณธรรมและความจริงใจ
2. มีมารยาท
3. มีความใฝ่สูง
4. เห็นความสำคัญของเด็ก เข้าใจ และรู้จักเด็ก
5. รู้จักรักษาสุขภาพ
6. มีอุดมคติ

7. ไม่เล่นพรรคเล่นพวก มีhiriระดับปะ และยึดมั่นในความถูกต้อง
8. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ
9. รักโรงเรียน
10. อุดหนุน
11. สุจริตต่ออาชีพ และชาติบ้านเมือง
12. ภูมิใจในอาชีพของตน
13. ร่วมงานเป็นคณะได้

ทอร์แรนซ์ (Torrance, 1976) ได้อธิบายถึงลักษณะของครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ว่า มีลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้มีความไวต่อความรู้สึกและมีพลังในตนเองสูง (มีความรู้ความสามารถ) มีความยืดหยุ่น และมีความเต็มใจที่จะศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาใหม่ ๆ
2. มีความสามารถเป็นพิเศษที่จะสร้างสายสัมพันธ์กับนักเรียนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. ชอบที่จะจัดการกับภารกิจเฉพาะบางอย่าง ซึ่งอาจอยู่เหนือความสามารถผลที่ตามมาคือ อาจจะล้มเหลวในบางครั้ง
4. เป็นผู้ที่มีลักษณะแปลก ๆ ปฏิเสธที่จะตาม และบางเวลาอาจจะแสดงนิสัยแบบเด็ก ๆ
5. บางเวลาอาจจะรู้สึกที่ไม่สุภาพ ไม่มีวัฒนธรรม เป็นคนหัวโบราณ ตรงไปตรงมา และไร้มายา
6. เป็นผู้ที่ไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับสังคมหรือไม่ค่อยมีทักษะในการเข้าสังคม เพราะต้องหมกมุ่นอยู่กับการช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้เจริญงอกงามก้าวหน้า
7. อาจจะเป็นคนขี้อาย เก็บตัว และเงิบขริม
8. เป็นผู้ที่มีอาจจะเคยชินกับการถูกผู้อื่นเคยหัวเราะเยาะในความคิดของตน ดังนั้นจึงมีความสงสัยในความเจริญก้าวหน้าอันแท้จริงของเพื่อนครูคนอื่น ๆ

9. บางครั้งอาจจะมีความรู้สึกว่า เป็นบุคคลที่มีความหยิ่งยโสและมีความพอใจกับตนเอง
เนื่องมาจากความคิดอิสระของตนเอง

10. เป็นผู้ที่มีความไม่พอใจบ่อย ๆ และชอบวิพากษ์วิจารณ์ต่อรูปการณ์ ซึ่งเป็นอยู่
ในปัจจุบัน เพราะเป็นผู้ที่เข้าใจต่อสภาพปัญหาและข้อบกพร่อง อย่างไรก็ตาม ครูพวกนี้อาจ
จะมีความไม่พอใจที่แตกต่างกัน เพราะครูที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์จะมีข้อเสนอแนะในเชิงก่อ
เพื่อการปรับปรุงสภาพการณ์อยู่เสมอ

บุสรินทร์ ปัทมาคม กล่าวว่า ครูอาจารย์เป็นอาชีพที่จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งใน
ด้านความคิดและการกระทำ เป็นผู้รอบรู้ สามารถสั่งสอนและอบรมศิษย์เพื่อการดำเนินชีวิต
การอาชีพ สังคมจึงยกย่องครูเป็นผู้มีจริยธรรมอันสูงส่งเหนือกว่าอาชีพอื่น ๆ (บุสรินทร์
ปัทมาคม. 2536 : 45) และครูหรืออาจารย์เป็นบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะที่น่าเคารพนับถือ เป็นผู้
มีความเมตตา กรุณา มีความมานะพยายาม ขยันอดทนในการทำงาน (บุญสม มาร์ติน. 2521
: 38 - 40) ออมสิน ศิลพันธุ์ (2526 : 56 - 64) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
อาจารย์ผู้สอนวิชาคหกรรมศาสตร์ในวิทยาลัยครู โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชา
คหกรรมศาสตร์ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรี และ
ครูประจำการ ในปีการศึกษา 2524 พบว่า ทักษะของอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ
ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาคหกรรมศาสตร์ในวิทยาลัยครูโดยรวมทุกด้าน
ไม่แตกต่างกัน อาจารย์ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะด้านการสอนโดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านิสิต
นักศึกษาและครูประจำการ ส่วนทักษะของอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการที่มีต่อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาคหกรรมศาสตร์ในวิทยาลัยครูในด้านต่าง ๆ อันได้แก่
ด้านนิเทศการสอน ด้านการให้คำปรึกษา ด้านวิชาการ ด้านบริการสังคม และด้านบุคลิกภาพ
ไม่แตกต่างกัน และ เฮนจัม (Henjum. 1969 : 143 - 147) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะครู
ที่ต้องการของนักศึกษาที่เรียนวิชาครูจำนวน 78 คน ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน โดยให้นักศึกษา
ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะครูที่ต้องการ พบว่า ครูต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ รู้จัก
แสดงออก มีสัมพันธภาพอันดี สามารถควบคุมตนเองได้ มีความรู้และความกระตือรือร้น

ส่วน บาติستا (Batista. 1976 : 257 - 271) ได้ศึกษาลักษณะของอาจารย์ที่ดีจากความคิดเห็นของเพื่อนอาจารย์ พบว่า อาจารย์ที่ดีควรมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย ศึกษาค้นคว้าวิจัย เขียนบทความเผยแพร่ในสื่อมวลชนอย่างมีคุณภาพ รู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีความรู้ความสามารถในการประเมินจุดมุ่งหมายของวิชาอย่างเหมาะสม มีคุณธรรมในวิชาชีพ ให้การบริการวิชาการและวิชาชีพแก่สถาบันและชุมชน และมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนอาจารย์ นิสิต และสถาบัน ส่วน เบรื่อง กิจรัตน์ (2523 : 62 - 73) ได้ศึกษาสมรรถภาพของครูอุตสาหกรรมศิลป์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องการ พบว่า ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการครูผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนและ โรงฝึกงานเทคนิค ด้านวิธีสอนและเทคนิคการวัดผล และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามลำดับ

นอกจากนี้ ฮูเวอร์ (Hoover. 1980 : 339) ได้สรุปคุณลักษณะของอาจารย์ไว้ว่า ควรเป็นผู้ที่มีความสามารถเสนอเนื้อหาได้ชัดเจน มีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียนทำให้มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน สนใจวิชาที่สอน มีการกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและประยุกต์เนื้อหาวิชาความรู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออภิปรายขยายความคิดและความรู้ให้กว้างขวางขึ้น

พรขุสี คุณานุกร (2523 : 152) ให้ความเห็นว่า คุณลักษณะของอาจารย์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา และเสริมสร้างการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะของอาจารย์มีหลายประการ ได้แก่ มีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ สามารถสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์วิจารณ์วิชาที่สอน ใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของวิชาที่เรียนกับวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สามารถจัดให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันตามความเหมาะสม สามารถใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสม สามารถประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในวิชาที่สอน มีความรู้ในเนื้อหาวิชาการและประสบการณ์วิชาที่ทำการสอนเป็นอย่างดี สนใจติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในวิชาที่สอน อยู่เสมอ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ทนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรม มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่ง มีความเมตตากรุณา ยุติธรรม ปราศจากอคติต่อผู้เรียน อดทนต่อพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งไม่รู้ไม่เข้าใจหรือติดตามเนื้อหาวิชาไม่ทัน มีความกระตือรือร้นที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถและเต็มเวลา ประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ปฏิบัติงานสอนตรงต่อเวลา และสอนชัดเจนให้ผู้เรียนในกรณีที่ขาดสอน แสดงออกซึ่งความสนใจต่อปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่ตนสอน ชี้แนะทางการปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักมีความคิดสร้างสรรค์ สำนึกและมีความรับผิดชอบต่อที่จะช่วยเหลือสังคม เสียสละ อุทิศเวลาให้กับงานที่ได้รับมอบหมายและงานบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

เฮลด์และมัวร์ (Heald and Moore. 1968 : 42) กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นครูไว้ในหนังสือเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับการบริหารในระบบโรงเรียน (The Teacher and Administrative Relationship in School System) ว่า จะต้องมີลักษณะทางกายและทางใจที่นอกเหนือจากคุณสมบัติทางอาชีพของตน ดังนี้

1. มีวิจรรณญาณ มองโลกในแง่ดี
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. มีเมตตาและปกป้องผู้อื่นเสมอ
4. มีความละเอียด ประณีต สะอาด รอบคอบ
5. มีอารมณ์ที่มั่นคงและคงที่
6. เต็มใจทำงาน และรักงานเสมอ เพราะงานครูเป็นงานที่ต้องเสียสละ

คัลลาแฮน และคลาร์ก (Callahan and Clark. 1977 : 321 - 323)

ให้ความเห็นว่า ครูมัธยมศึกษาควรมีสมรรถภาพในด้านต่อไปนี้

1. การวางแผนการเรียนการสอน
2. การกระตุ้นความสนใจ
3. การอธิบายความคิด ตั้งคำถาม และฝึกทักษะนักเรียน
4. การจัดให้มีการอภิปรายและการเรียนกลุ่มย่อย

5. การสอนเสริมแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล
 6. การวัดผลประเมินผลด้วยวิธีการต่าง ๆ
 7. การสร้างและการใช้สื่อการสอน
 8. การเป็นครูอาชีพ เช่น การวิเคราะห์การสอน และการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการสอน
- ไวย์แกนด์ (Weigand. 1977 : 6) ให้ความเห็นว่า ครูที่มีประสิทธิภาพจะต้องมี

ลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. คำนึงถึงระดับสติปัญญาของนักเรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. สอนตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สามารถใช้ถ้อยคำที่ชัดเจน ช่วยให้เกิดกคิดและกระตุ้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์

เดิมมาใช้

4. สามารถสอนได้อย่างมีลำดับขั้น
5. มีเทคนิคในการวัดผลประเมินผล
6. พัฒนาให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

จึงอาจสรุปได้ว่า ลักษณะครูอาจารย์ที่ดีควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดีต่อครูและนักเรียนรวมทั้งบุคคลอื่น ๆ เป็นคนมีเหตุผล มีความยุติธรรม มีความซื่อตรง เป็นผู้ตรงต่อเวลา มีความเป็นประชาธิปไตย มีวาจาสุภาพอ่อนน้อม มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน มีความเมตตากรุณา นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ มีความรู้ดี ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีทักษะการสอนที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเทคนิคในการจัดกิจกรรมการสอน รวมทั้งมีเทคนิคในการวัดผลที่ดีด้วย

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและความเป็นครูอาจารย์ศิลปะที่ดี

แนวความคิดของปรัชญาอัตถิภาวนิยมได้ให้ความหมายของผู้ที่เป็นนักศิลปะไว้ว่า คือ ผู้ที่เป็นพวกปัจเจกบุคคล ซึ่งจะตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ เพราะความดี ความชั่ว ความงามนั้น ครอบคลุมอยู่กับการที่บุคคลไปให้ค่าแก่สิ่งเหล่านั้น (เพ็ญศิริ จีระเดชากุล. 2533 : 69 - 78) นักศิลปะคือ บุคคลผู้มีผัสสะรับรู้อันไวต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในชีวิตของเขา ไม่เพียงแต่บรรยากาศ ทางด้านสมองอันก่อปรด้วยปรัชญาการเมืองและทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ ภาพพจน์ที่มีอยู่ของ นักศิลปะได้ซึมซาบโดยอิทธิพลเหล่านั้น นักศิลปะ เปรียบประดุจตัวแทนของมนุษย์ในยุคของเขา ซึ่งเขาได้เป็นมาแล้วและกำลังจะเป็น จะโดยสักขีหรือไม่ก็ตาม งานศิลปะทั้งหมดย่อมมี เป้าหมาย จะด้วยความต้องการแสดงออกถึงพลังอำนาจ ความสว่างไสวหรือมิติต่าง ๆ ย่อมจะสะท้อนผ่านความงามอย่างบริสุทธิ์ และสถานะของตัวนักศิลปะอันมีความสนใจในโลก ภายนอก และโลกส่วนตัวของเขา ผลงานของเขาควรแผ่กว้าง ผูกพันอยู่กับสิ่งแวดล้อม ในผลงานแต่ละชิ้นของนักศิลปะ แสดงออกซึ่งในภาวะต่าง ๆ ว่าอะไรคือสิ่งที่แสดงความเป็น ตัวของเขาเอง สิ่งแวดล้อมที่ห่อหุ้มเขาเป็นอย่างไร และมีอะไรบ้างในทั่ว ๆ ไปในโลกมนุษย์ (ถาวร สุนพงษ์ศรี. 2516 : ม.ป.น.) และ วานิช จรุงกิจอนันต์ (2536 : 64) กล่าวว่า " ใครคนใดก็ตามศึกษาเล่าเรียนทางศิลปะ ใครคนใดคนนั้นจะต้องพร้อมที่จะกบฏ การสร้างสรรค์งานศิลปะ คือ การกบฏ เพราะถ้าไม่คิดจะกบฏ ก็จะเป็นได้และเป็นเหมือนที่เคยเป็นกันมา การสร้างสรรค์ รังสรรค์สิ่งใหม่จะไม่เกิดขึ้น เพราะทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ กติกา "

อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะศึกษานั้น นอกจากจะมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนแล้ว ควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี ซึ่งได้แก่ พุดจาสุภาพหัดเจน เป็นคนตรงต่อเวลา ใจเย็น สุขุม รอบคอบ หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ปฏิบัติงานด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดี โดยเฉพาะในด้านการแต่งกายนั้น ควร เป็นผู้ที่สามารถเลือกสี เลือกแบบได้เหมาะสมกับวัย โอกาสการเลือกเครื่องประดับและสิ่งของเครื่องใช้บ่งบอกถึงรสนิยมของอาจารย์ผู้สอนศิลปะศึกษา

ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางการสอน การคิดกิจกรรมใหม่ ๆ ให้นักสมัยอยู่เสมอด้วย จะสร้างความศรัทธาให้แก่ผู้เรียนได้ (อารี สุทธิพันธุ์. 2527 : 23 - 28) อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เอื้อต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา คือ มีบุคลิกลักษณะของอาจารย์ที่ดีโดยทั่วไป และสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาศิลปะ อันจะทำให้การเรียนการสอนเพลิดเพลิน และวางตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน นอกจากนั้น ครูยังเป็นพรหมแห่งศิษย์อย่างแท้จริง กล่าวคือ ให้ความรู้อย่างเต็มที่ไม่ปิดบังวิชา ช่วยเหลือศิษย์เมื่อได้รับความทุกข์ ส่งเสริมเมื่อมีความสุข และชื่อเสียง มีความรักศิษย์เช่นเดียวกับรักบุตรของตน ยกย่องศิษย์เหมือนกันหมด ไม่มีถิ่นทาคติ มีหลักแห่งความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง ศิษย์คนใดมีความประพฤติเสียหาย ตักเตือนด้วยความเมตตา าม่ดุด่าให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ มิได้เป็นเพียงครูเท่านั้น เป็นพ่อด้วย (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2536 : 136) นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 6) กล่าวสรุปถึง องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของครูศิลปศึกษาไว้ ดังนี้

1. คุณสมบัติส่วนตัว คือ การมีความรู้ มีทักษะทางด้านศิลปศึกษาอย่างดีพอ
2. ภาระหน้าที่นอกเหนือจากงานที่สอนหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องกระทำในโรงเรียน
3. การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหาร
4. สภาพแวดล้อมส่วนตัว
5. สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
6. การปฏิบัติการสอนและผู้เรียน
7. การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้หาความรู้เพิ่มเติม เช่น การเข้าฝึกอบรม

สัมมนาและการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

วินัย ใสมณี (2528 : 79) เสนอแนะไว้ในงานวิจัยเรื่องคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา กรณีศึกษาอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรที่จะได้หาทางสนับสนุนให้คณาจารย์หมุนเวียน ผลัดเปลี่ยนกันไปดูงานต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น มีการศึกษาเปรียบเทียบกับวิชาการทางการสอนและการติดตามผล เพราะนิสิตที่เรียนกับอาจารย์ผู้สอนที่ได้

ศึกษาดูงานต่างประเทศทางด้านศิลปศึกษาอยู่เสมอ นั้น จะมีความสนใจและความตั้งใจ เรียนดี นอกจากนี้ ทำให้เห็นข้อดีและข้อด้อยในคุณลักษณะของตนเองนั้น และเป็นแรงกระตุ้นที่จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าวิจัย หาทางปรับปรุงการสอนให้มีคุณลักษณะเป็นที่พึงประสงค์

จันดี อาจเจริญ (2530 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาความเข้าใจในศิลปะ ในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า ในด้านคุณสมบัติของอาจารย์นั้น อาจารย์มีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ การติดตามข่าวสารและความเคลื่อนไหวในวงการศิลปะอยู่เสมอ ส่วนนักศึกษามีความเห็น ว่า อาจารย์ควรมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้เรียน ด้านคุณสมบัติของผู้เรียน อาจารย์มีความเห็นว่า นักศึกษามีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ส่วนนักศึกษามีความเห็น ว่า อาจารย์ศิลปะควรมีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายรายวิชาของการเรียนวิชาความรู้ความเข้าใจในศิลปะ ด้านการใช้เอกสารและตำราประกอบการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้เอกสารหรือสิ่งตีพิมพ์ที่ผู้สอนเห็นว่าเหมาะสม ด้านที่เกี่ยวกับเนื้อหาและหลักสูตร อาจารย์มีความเห็นว่า เนื้อหาวิชาควรมีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ส่วนนักศึกษามีความเห็น ว่า ควรมุ่งเน้นเนื้อหาที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาประสบการณ์ทางศิลปะแก่ผู้เรียน ด้านวิธีการสอนและการจัดกิจกรรม อาจารย์มีความเห็นว่า ควรจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ ส่วนนักศึกษามีความเห็น ว่า ควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง ด้านการใช้สื่อการสอน อาจารย์มีความเห็นว่า ควรใช้สไลด์และภาพโปสเตอร์ ส่วนนักศึกษามีความเห็น ว่า ควรใช้ของจริงเป็นสื่อการสอน และในด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วย คือ ให้มีการสอบปลายภาค

วิภา มิ่งขวัญ (2530 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาศิลปศึกษา ในการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำโครงการ มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีปัญหาการเรียน

ในด้านหลักสูตร ด้านผู้สอนและด้านวัดและประเมินผลในระดับน้อย ในด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และเครื่องอำนวยความสะดวก อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นปัญหาระดับปานกลาง นอกจากนี้อาจารย์มีความเห็นว่า ปัญหาด้านผู้เรียนเป็นปัญหาระดับปานกลาง และด้านแหล่งค้นคว้าและบริการสารสนเทศเป็นปัญหาระดับมาก ส่วนนักศึกษามีความเห็น ว่า ด้านผู้เรียนเป็นปัญหาระดับน้อย และด้านแหล่งค้นคว้าและบริการสารสนเทศเป็นปัญหาระดับปานกลาง

วาสนา เจริญวิเชียรฉาย (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สิ่งจูงใจของนักศึกษา ในการเลือกเรียนวิชาเอกศิลปหัตถกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในกรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิ่งจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนวิชาเอกศิลปหัตถกรรม และเพื่อเปรียบเทียบสิ่งจูงใจของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ในการเลือกเรียนวิชาเอกศิลปหัตถกรรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรม ชั้นปีที่ 1 จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา วิทยาลัยอาชีวศึกษานนทบุรีและวิทยาลัยศิลปหัตถกรรม กรุงเทพฯ พบว่า สิ่งจูงใจของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเลือกเรียนวิชาศิลปหัตถกรรม ที่มีอิทธิพลสูงต่อนักศึกษาระดับมาก ได้แก่ ด้านความรัก ความสนใจและความถนัดในสาขาวิชาศิลปหัตถกรรม ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ สิ่งจูงใจที่มีอิทธิพลสูงจากระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความคิดเห็นส่วนตัว และสิ่งจูงใจที่มีอิทธิพลสูงจากนักศึกษาระดับน้อย ได้แก่ ด้านความจำเป็นบางประการ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเมื่อเปรียบเทียบสิ่งจูงใจของนักศึกษาชายและหญิง พบว่า สิ่งจูงใจที่มีผลต่อการเลือกเรียนวิชาศิลปหัตถกรรมของนักศึกษาชายและหญิงไม่แตกต่างกัน

ปริศนา สมพงษ์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ด้านการสอนของ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน วิธีสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล และบุคลิกภาพ พบว่า นิสิตเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณสมบัติที่พึงประสงค์ด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

คุณลักษณะด้านวิชาการและการเรียนการสอน

พรชูลี คุณานุกร (2523 : 21 - 24) กล่าวว่า คุณภาพทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสถาบันอุดมศึกษา เพราะเป็นเครื่องชี้ถึงความเป็นเลิศทางวิชาการ อาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเป็นผู้รอบรู้ มีความสามารถในการสอน สามารถทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่แสดงออกหรือประเมินได้ เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะและมีเจตนาที่ดีต่อวิชาการและสถาบัน อาจารย์จะต้องมีความสามารถศึกษา ค้นคว้า วิจัย เรียบเรียงตำรา บทความตามความรับผิดชอบในสาขาวิชาของตน อาจารย์ผู้ประสบความสำเร็จในการสอน และบรรลุความเป็นเลิศในวิชาชีพมีคุณลักษณะทางด้านวิชาการ คือ มีการปรับปรุงข้อความเนื้อหาของการสอนอยู่เสมอ แสวงหาเทคนิคที่จะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความสนใจในกิจกรรมการสอนวิชาใหม่ ๆ ในสาขาวิชาชีพของตน รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างแบบทดสอบประมวลรายวิชาต่าง ๆ ที่ใช้ และมีผลงานทางวิชาการ มีความสนใจในปัญหาของประเทศไทยและของโลก

ลักษณะการสอนที่ดี ครูต้องมีความเชื่อมั่นในการถ่ายทอดความรู้ พูดชัดเจนและเข้าใจง่าย พูดอย่างมีเหตุผล ไม่คลุมเครือ มีอิสระในการจัดกิจกรรมการสอน มีความยืดหยุ่นในเนื้อหาวิชา เข้าใจหลักสูตรที่สอน มีจุดประสงค์การสอนที่แน่นอน จัดระบบการสอนดีและมีความหมาย ให้แบบฝึกหัดชัดเจนและมีเหตุผล เปิดเผยและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน ศึกษาความแตกต่างและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน บรรณาณาที่จะช่วยผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี มีความเห็นใจผู้เรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและฝึกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้วิจารณ์และซักถาม มีอารมณ์ขัน เห็นความสำคัญของวิชาที่สอนและวิชาอื่น ๆ จัดสถานการณ์รอบตัวได้เหมาะสม มีความยุติธรรมให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับวิชาทั่วไป เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน มีความสนใจและความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอย่างแม่นยำ มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา เตรียมสถานที่และสถานการณ์ในห้องเรียนอย่างดี ศึกษาวิธีสอนใหม่ ๆ และใช้วิธีการสอนอย่างเหมาะสม

มีขั้นตอนในการเสนอเนื้อหา สันนิษฐานให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น และปรับปรุงกิจกรรม การเรียนการสอนอยู่เสมอ (พรชูลี คุณานุกร. 2523 : 152)

วัชรินทร์ วุฑฒิตตีย์ (2529 : 21 - 24) ให้ความเห็นเกี่ยวกับด้านวิชาการและ
การสอนของครูศิลปะว่า ปรัชญาการเรียนการสอนศิลปศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความคิด
สร้างสรรค์และเสริมสร้างเพิ่มพูนปัญญาของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของวิชาเน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ
 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแสดงออกมากขึ้น รู้จักคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น แต่ความจริง
 ที่ปรากฏคือ ยังมีครูศิลปะจำนวนไม่น้อยที่ยึดแนวการสอนตามแบบเดิมที่เคยสอนมา ได้แก่
การสอนโดยมีครูเป็นจุดศูนย์กลางหรือสอนไปตามความถนัดของครู เพราะมีความเข้าใจในปรัชญา
การศึกษาและปรัชญาของหลักสูตรไม่เพียงพอ การเรียนการสอนวิชาศิลปะในสถานศึกษาต่าง ๆ
 จึงมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของครูผู้สอน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ความล้มเหลวของหลักสูตร
 เพราะวิธีการหรือกระบวนการเรียนการสอนไม่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการแสดงออก
 และไม่ทำให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนของหลักสูตร ดังนั้น
บทบาทของครูศิลปะในฐานะของผู้ใช้หลักสูตรจึงควรจะเป็นดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรอย่างจริงจัง ละเอียดถี่ถ้วนและให้เข้าใจโดยต้องแท็ก่อน เพื่อที่จะ
 ได้นำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างถูกต้อง และประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2. ครูควรใช้หลักสูตรสำหรับตรวจสอบเนื้อหาวิชาศิลปะที่กำหนดไว้ว่า มีความเหมาะสม
 กับวัยของผู้เรียนหรือไม่ นอกจากนี้ยังอาจใช้ หลักสูตรเป็นที่อ้างอิงสำหรับตรวจสอบแผนการสอน
 แบบเรียนและอื่น ๆ ได้อีกด้วย

3. การเรียนการสอนศิลปะจะต้องสอนตามแนวของหลักสูตร แต่ถ้าการสอนนั้นยังไม่
 บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร และหาทาง
 ปรับปรุงการสอนนั้นให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย

4. ในการเตรียมการสอนนั้น ครูควรสร้างบทเรียนเพื่อปรับปรุงเนื้อหาที่ระบุใน
 หลักสูตรและแผนการสอน นั่นคือครูควรมีอิสระในการปรับปรุงบทเรียนมากกว่าจะดำเนินการ
 สอนตามเนื้อหาหรือตามแบบเรียน เช่น จัดกิจกรรมการเรียนในแต่ละบทเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตาม

เหตุการณ์หรือสภาพท้องถิ่นแต่ละแห่ง เป็นต้น

ดังนั้นบทบาทของครูจึงเป็นผู้ชี้แนะ ให้ความแนะนำ จูงใจและเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงออกตามความสนใจและความถนัดของตน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้ขั้นตอนของการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดพัฒนาการและดำรงตนอยู่ในสังคมได้ การเรียนการสอนทุกอย่างจึงต้องเริ่มที่นักเรียน ครูในฐานะผู้สอนที่ดีต้องพยายามหมั่นศึกษาหาความรู้ และมีความสามารถในวิชาศิลปะ ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยและก้าวหน้าอยู่เสมอ มีประสบการณ์และจิตสำนึกของการเป็นครูที่ดี เข้าใจในจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก เห็นใจและเข้าใจเด็ก มีขันติธรรมสูง มีเหตุผลผลและความยุติธรรม

การฝึกปฏิบัติกิจกรรม เป็นหัวใจของการเรียนรู้ทางด้านศิลปะ เพราะการฝึกฝนภาคปฏิบัติ เป็นกิจกรรมซึ่งเป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งจะทำให้เกิดการสั่งสมทักษะ ประสบการณ์และความรู้ ความเข้าใจต่าง ๆ การเรียนรู้ทางทัศนศิลป์ศึกษาไม่อาจบรรลุเป้าหมายที่ได้ ถ้าการเรียนรู้ เป็นเพียงการรับฟังคำบรรยายเท่านั้น เพราะคุณค่าของศิลปะ คือผลงานที่รับรู้ได้ในขณะที่ผู้เรียน ฝึกปฏิบัตินั้น นอกจากจะเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ทางศิลปะและรสนิยมทางความงามแล้ว ยังได้สร้างคุณค่าอื่น ๆ ให้กับตนเองอีกด้วย กระบวนการการทำงานภาคปฏิบัติ และผลงาน ศิลปะที่ฝึกปฏิบัติจึงเป็นปัจจัยหลักของการศึกษาศิลปะ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 120 - 121)

หน้าที่และบทบาทของครูสอนวิชาศิลปะ เป็นหน้าที่ที่สำคัญและละเอียดอ่อนมาก เราอาจจะพบครูที่ดีหลายคนโดยที่ท่านไม่ได้เป็นศิลปินที่มีความสามารถ แต่เป็นครูที่ดี มีความเข้าใจศิลปะ มนุษย์ และโลก ที่สำคัญคือเป็นครูที่มีคุณธรรมและเสียสละ บางครั้งเราอาจพบครูที่ดีและเป็น ศิลปินที่มีความสามารถด้วย ซึ่งก็เป็นไปได้ทั้งสองกรณี อย่างไรก็ตาม ไม่มีครูสอนศิลปะที่สามารถสอนให้ผู้เรียนเป็นศิลปินได้ ที่ครูทำได้ก็คือช่วยสอนวิชาที่เกี่ยวกับศิลปะ จะเป็นวิชา วาดภาพ เขียนภาพ ปั้นภาพ หล่อภาพ ถ่ายภาพ องค์กรประกอบศิลป์ ทฤษฎีสี ทัศนียวิทยา ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ ฯลฯ เหล่านี้แม้จะไม่ใช่ " วิชาศิลปะ " โดยตรง แต่เป็น วิชาเกี่ยวกับศิลปะ และถ้าสอนไม่ดีก็จะเป็นอุปสรรคการสร้างสรรคศิลปะได้เช่นกัน วิชาเหล่านี้ สามารถสอนให้เป็นวิชาชีพได้เป็นอย่างดี แต่ไม่ใช่วิชาศิลปะแท้ ๆ หรือเพื่อสอนให้เป็นศิลปิน

อย่างไรก็ดี ผู้ที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับวิชาดังกล่าว อาจสามารถพัฒนาตนเองเป็นศิลปินได้ ซึ่งไม่สามารถกำหนดเวลาและความแน่นอนได้ว่าจะเป็นเมื่อไร ไม่ว่าจะเป็นช่างเป็นนักออกแบบ เป็นจิตรกร หรือเป็นประติมากร ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการสอนวิชาสำหรับผู้ที่ปรารถนาจะเป็นศิลปินเป็นพิเศษ โดยครูที่เข้าใจศิลปะจริง ๆ มิฉะนั้นก็จะได้แต่ผลิตภัณฑ์วิชาชีพ เท่านั้น (ดำรง วงศ์อุปราช. 2535 : 108 - 109)

การสอนจึงเป็นกระบวนการที่ผู้สอนจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบหลายด้าน เช่น วิธีสอน ด้านทักษะการสอน บรรยากาศในการสอน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2524(ก) : 61 - 62) ' ความสามารถในการสอนของอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ ถ้าการสอนของอาจารย์ผู้สอนดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก็จะดีตามไปด้วย (วิชัย ดิสสระ. 2519 : 165) ในการสอน ควรใช้วิธีสอนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและมุ่งให้เกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน ท้าให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และควรเป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถค้นพบได้ด้วยตนเอง อาจารย์ผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้กระทำด้วยตนเอง จนสามารถช่วยตนเองได้ (สมบุญ ชิตพงษ์. 2522 : 30 - 31) คุณลักษณะของอาจารย์มีผลต่อการเรียนของนิสิต โดยเฉพาะพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในห้องเรียน จะส่งผลสะท้อนต่อการเรียนของนิสิตมากที่สุด และ พิระพงษ์ กุลพิศาล (2531 : 24) ได้กล่าวถึงครูศิลปศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการสอนว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. มีความสนใจเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดแนวคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมทางศิลปะปรึกษากับครูอื่น ๆ กับเด็กและผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศิลปะ
2. สนใจชุมชนและครูศิลปะในท้องถิ่น ๆ โดยปรึกษาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
3. สอนให้เด็กสร้างสรรค์ด้วยวิธีการและเทคนิคหลาย ๆ อย่าง เช่น เขียนรูป ปั้นเครื่องปั้นดินเผา ถักทอ ภาพพิมพ์ และขอร้องขอให้ครูประจำชั้นช่วยเหลือเมื่อมีโอกา
4. หากิจกรรมแปลก ๆ ให้เด็กทำมาก ๆ และทำเป็นประจำ

5. พยายามหลีกเลี่ยง และป้องกันมิให้เด็กลอกเลียนแบบในทุก ๆ กรณี
6. ขวนขวายหาวัสดุเหลือใช้ เพื่อเก็บไว้ให้เด็กปฏิบัติงานแทนการซื้อ
7. จัดกิจกรรมศิลปะประเภทสามมิติ เช่น งานโครงสร้างต่าง ๆ จากกระดาษแข็ง ไม้ งานฉักทอ เป็นต้น
8. ช่วยเหลือเด็กและครูอื่น ๆ เพื่อวางแผนจัดห้องหรือแสดงผลงาน
9. วางแผนพัฒนาการสอนร่วมกับครูอื่น ๆ และผู้บริหาร
10. ใช้อุปกรณ์การสอน เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ เทป และผลงานเด่น ๆ ทางศิลปะ เพื่อกระตุ้นการแสดงออกของเด็ก
11. พาเด็กไปทัศนศึกษาตามพิพิธภัณฑ์ ที่ทำงานของศิลปินหรือแหล่งศิลปะอื่น ๆ ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ อดใช้กิจกรรมต่าง ๆ กัน และพาเด็กออกปฏิบัติงานนอกชั้นเรียน
12. ยกย่องชมเชยเด็กอย่างทั่วถึงเมื่อมีโอกาส และวิจารณ์งานเด็กเป็นประจำ
13. พยายามเพิ่มพูนความสามารถทางการแสดงออกของเด็ก ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเขา

สุลักษณ์ ศรีบุรี (2530 : 59 - 60) กล่าวถึงครูศิลปศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานว่า ในด้านบุคลิกภาพ ครูศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีรูปร่างหน้าตาดี เสียงดังฟังชัด สุขภาพพลานามัยดี มีความสุภาพเรียบร้อย มีอารมณ์ขัน ชอบความเป็นระเบียบ เข้าใจผู้อื่น มีความประณีต ยุติธรรม ในด้านความสามารถ ควรเป็นผู้มีสติปัญญาไหวพริบดี รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เข้าใจในตัวผู้เรียน สามารถวิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนได้

ในด้านการสอน ควรเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาวิธีสอน อดใช้วัสดุทัศนูปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ รู้จักกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ให้นักเรียนได้มีโอกาสรวาททดลองปฏิบัติงาน หาประสบการณ์อย่างอิสระ ได้เผชิญกับปัญหาและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน และได้รับผลสำเร็จจากการทำงานเป็นอย่างดี

การปฏิบัติหน้าที่ของครูศิลปศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทและ

หน้าที่ของครูศิลปศึกษาที่มีต่อลักษณะของการปฏิบัติงาน เพราะการปฏิบัติงานของครูศิลปศึกษาจะมีลักษณะเฉพาะต่างจากครูในสายวิชาอื่น ๆ โดยทั่วไป ซึ่งบทบาทในการปฏิบัติงานของครูศิลปศึกษานั้น ควรแสดงให้เห็นว่ามีความขยัน มีความพร้อมในการสอน หาประสบการณ์โดยการชมนิทรรศการที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ฝึกหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีอื่น ๆ จัดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนสนใจและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานทางศิลปะให้ดียิ่งขึ้น มีการกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนสะสมผลงานทางศิลปะหรือวัสดุสำหรับใช้ในการทำงานศิลปะ เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย ภาพจากหนังสือพิมพ์ ทดลองทำงานศิลปะบางอย่างที่ไม่เคยทำ เป็นต้น (นิรมล ศิรณสาร สวัสดิบุตร. 2525 : 132 - 135)

อุบล 'ัฐจินดา (2532 : 181 - 182) กล่าวถึงการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสอนที่ดีว่า ครูศิลปศึกษาควรมีพื้นฐานทางด้านวิชาศิลปะอย่างดี มีความชำนาญในวิชาศิลปะ รวมทั้งมีความรู้ในวิธีการสอน เทคนิคการสอน มีประสบการณ์ในการทำงาน มีสถานภาพทางสังคมที่ดี มีทัศนคติที่ดีด้านการสอน มีความรักในการสอนศิลปะ ซึ่งอาจจะแบ่งเป็นประเด็นหลัก ๆ ได้ดังนี้ คือ มีความรู้ความสามารถ มีความถนัดทางศิลปศึกษาโดยตรง มีอารมณ์ขัน กล่าวคือ มีการผ่อนคลาย รู้จักใช้อารมณ์ทางที่เหมาะสม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนมีความสามารถในการปรับปรุงพฤติกรรม

ซีเกล (Siegel. 1983) ท้าวจัยเรื่อง " Learning to Look, Looking to Learn : A Visual Resource and Guide for Appreciating Photographs " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาครูที่เรียนเกี่ยวกับการถ่ายภาพ ศึกษาสภาพการเรียนการสอน และวิเคราะห์ออกแบบหลักสูตรการถ่ายภาพ ผลการศึกษาพบว่า การเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จสูงสุดได้ นอกจากประกอบด้วยเนื้อหาวิชาและหลักสูตรที่ดีแล้ว อาจารย์ผู้สอนยังมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

โวทรูบา และไรท์ (Wotruba and Wright. 1975 : 653 - 661) ศึกษาวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูศิลปศึกษา ได้แก่

1. มีความรู้ในเนื้อหาการสอนอย่างกว้างขวางและถูกต้องแม่นยำ
2. มีความกระตือรือร้น
3. อธิบายเนื้อหาวิชาศิลปะทฤษฎีที่เป็นธรรมชาติให้ชัดเจน
4. ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่นักเรียน
5. สนับสนุนให้นักเรียนคิด โดยการยกตัวอย่างเปรียบเทียบ
6. เข้าใจให้นักเรียนมีความคิดมีความเชื่อมั่นในตนเอง
7. มีชีวิตชีวาและสนุกในการสอน
8. ช่วยนักเรียนทั้งภายนอกและภายในชั้นเรียน
9. มีความยุติธรรมในการประเมินผลงาน

อาณาจ เป็นสหาย (2523 : 37) กล่าวถึงผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานของครูศิลปศึกษา โดยรวบรวมผลการสำรวจจากแบบสอบถาม ตามบุคลากร
ผู้สอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา พบว่า

1. ครูศิลปศึกษายังขาดตำราและคู่มือครู
2. ขาดอุปกรณ์การสอนในวิชาศิลปศึกษา
3. หลักสูตรศิลปศึกษาไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร
4. นโยบายของผู้บริหารไม่ชัดเจน
5. ผู้สอนขาดความพร้อมในการสอน

ปาสตัน (Paston. 1973 : 16 - 20) กล่าวถึงลักษณะครูศิลปะที่มีประสิทธิภาพว่า

จะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถหยั่งรู้ และเข้าใจผู้เรียน
2. ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการรับรู้ถึงความรู้สึกภายในของผู้เรียนได้
3. ต้องเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้
4. ต้องเป็นผู้ที่รู้คุณค่าของตนเองและของผู้เรียน

National Art Education Association of the United States

of America (1977 : 47) ได้กำหนดมาตรฐานของลักษณะครูศิลปะไว้ว่า ครูผู้สอนศิลปะควรเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาเป็นอย่างดี สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะของตนเองได้ และมีความสามารถในการสอน นอกจากนั้นแล้วควรผ่านการศึกษาตามมาตรฐานคือ ผ่านการศึกษาวิชาศิลปนิยม ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ มีความสามารถและทักษะในการถ่ายทอดกระบวนการ โครงสร้าง เทคนิควิธี การแสดงออกในการสร้างงานศิลปะ นอกจากนั้น จะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนการสอนหรือสาธิตให้เห็นความสามารถในงานศิลปะ จะต้องเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดริเริ่มด้วยการสร้างงานศิลปะ สามารถแสดงบทบาทครูศิลปะในชั้นเรียนได้อย่างสมบูรณ์ และต้องมีความรู้ในเรื่องพื้นฐานของศิลปะที่มีผลต่อชุมชนหรือสังคมนั้นด้วย

ลินเดอร์แมน (Linderman. 1980 : 45 - 46) ให้ความเห็นไว้ว่า ครูศิลปะที่ดีควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. สอนดีและอดทนในการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้เด็กเกิดความสนใจ
2. เป็นคนตรงไปตรงมา รู้จักตนเองและมีความสามารถ
3. ดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง เข้ากับนักเรียนได้ดี สนใจนักเรียนอย่างแท้จริง
4. ยอมรับนับถือ มีศรัทธาต่อเด็ก และเชื่อว่าเด็กยอมรับตนด้วย
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และยอมรับฟังความคิดเห็น
6. วางตนเป็นที่ยอมรับนับถือของนักเรียนและคนทั่วไป
7. เป็นคนก้าวหน้าทันสมัย
8. รักความสามัคคี ไม่อวดดี ไม่เห็นแก่ตัว
9. เป็นคนกระตือรือร้นในการสอนและการทำงาน
10. เป็นคนมีอารมณ์ขัน มีความสุข
11. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความเห็นใจและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1982 : 249 - 253) กล่าวถึงลักษณะครูศิลปะระดับมัธยมศึกษา ว่า เป็นผู้มีความสำคัญมาก เพราะธรรมชาติของวิชาศิลปะมีลักษณะดึงดูดความสนใจ

ของเด็กอยู่แล้ว ดังนั้น ครูศิลปะจึงควรสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกชอบ เพราะมีโอกาสใกล้ชิดผู้เรียน สร้างความไว้วางใจยอมรับในผู้เรียนเท่า ๆ กับการยอมรับตนเอง สร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสอนและแนะนำได้ดี นอกจากนั้น การวัดผลประเมินผลงานนักเรียนนับเป็นเรื่องสำคัญ เพราะนักเรียนถือว่าครูเปรียบเสมือนผู้วางมาตรฐานในการตัดสินผลงานของนักเรียน ดังนั้น ครูไม่เพียงเป็นผู้ตัดสินผลงานอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจถึงแนวความคิดของนักเรียนในการสร้างผลงานเป็นสิ่งสำคัญด้วย . .

ไมเคิล (Micheal. 1983 : 106 - 107) ได้รวบรวมลักษณะของครูศิลปะที่ดีจากผลงานวิจัยต่าง ๆ สรุปได้ว่า ครูศิลปะที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถในการสอน
2. มีการค้นคว้าทดลอง และใช้หลักจิตวิทยาอย่างกว้างขวาง
3. เป็นผู้ใจเย็น เห็นอกเห็นใจ และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. มีความสามารถในการสร้างประสบการณ์ให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ และประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์
5. มีความสามารถในการรับรู้ และหาประสบการณ์ให้เกิดการเรียนรู้
6. มีสัมมาคารวะ ยิ้มแย้มแจ่มใส
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
8. มีทักษะในการตั้งคำถาม และตอบคำถามด้วยความเต็มใจ
9. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างกว้างขวาง
10. มีความยุติธรรม และเข้าใจในหลักของการวัดประเมินผล

อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาการทางศิลปะเป็นอย่างดี รดยการค้นคว้าวิจัย เขียนตำราและเอกสารประกอบการสอนที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา ตลอดจนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา ติดตามความเคลื่อนไหวในวงการศิลปะ เพื่อการพัฒนาวิชาการทางศิลปศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาวิจัยแขนง

ศิลปศึกษาในประเทศไทยยังมีน้อย การศึกษาค้นคว้าทางวิชาการจึงมักอ้างอิงหรือสรุปจากงานวิจัยในต่างประเทศ เช่น การศึกษาพัฒนาการทางศิลปศึกษาของเด็กของโรเวนเฟลด์ แบ่งเป็นระยะต่าง ๆ ตามพื้นฐานชีววิทยา ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลจากนักเรียนต่างประเทศทำให้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงตามสภาพของข้อมูลที่ได้จากนักเรียนไทย (อารี สุทธิพันธุ์. 2527 : 23 - 28) ความรู้ความสามารถในวิชาเรียนทางศิลปะนั้น เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้เกิดประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาจึงควรสอนและทำงานศิลปะไปพร้อม ๆ กัน เพื่อจะได้มีความสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและวิธีการต่าง ๆ ทางศิลปะได้เป็นอย่างดี และเป็นนักวิชาการที่มีมนุษยสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ (สมชาย นิลอาธิ. 2527 : 35 - 39) อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาควรมีความรู้ความสามารถในทางศิลปะอย่างดี และควรมีความรู้ในวิชาการแขนงอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างศิลปศึกษากับวิชาการต่าง ๆ และต้องพยายามแสวงหาความรู้วิธีการใหม่ ๆ วัสดุที่มีคุณสมบัติใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการสอนศิลปศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หมั่นศึกษาปรับปรุงการเรียนการสอนแสวงหากิจกรรมใหม่ โดยอาศัยความรู้และเหตุผลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อปรับปรุงการสอน ความรู้ ความสามารถ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ (อารี สุทธิพันธุ์. 2522 : 53)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2536 : 64) กล่าวถึง จอห์น คลาร์ก (John Clark) โพรเฟสเซอร์จากมหาวิทยาลัยแห่งซินี ประเทศออสเตรเลีย ที่ทำวิจัยเรื่อง " ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย " ซึ่งได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า นักวิชาการที่มีโลกทัศน์เป็นสากล มักมีมุมมองหรือมุมมองที่กว้างหลากหลาย มีความสัมพันธ์กับสังคมและสภาพแวดล้อม มีมุมมองหรือการวิเคราะห์อย่างตรงไปตรงมา ความคิดอธิบายได้ในเชิงวิทยาศาสตร์ และ สุนทร พานิชกุล (2520 : 3 - 15) กล่าวว่า การสอนวิชาศิลปะในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ประกอบอาชีพครูศิลปะได้ การสอนวิชาศิลปศึกษาจึงควรเน้นเน้นความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอน ได้แก่ วิธีการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดห้องปฏิบัติการที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความชำนาญ และสามารถเรียนรู้ได้ตามความ

ต้องการในการปฏิบัติงานของผู้เรียน

พรสนอง บัวบุษย์ วงศ์สิงห์ทอง (Vongsingthong. 1984 : 2734) ท้าววิจัยเรื่องการรับรู้ของอาจารย์เกี่ยวกับการวิชาชีพและประสิทธิภาพของสื่อการสอนวิชาศิลปะภาคปฏิบัติ โดยวิธีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ ประสิทธิภาพ และผลของสื่อการสอนตามการรับรู้ของผู้สอนในวิชาภาคปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนทุกชนิดถูกใช้อย่างกว้างขวางในสถาบันการศึกษา และในทุกพื้นที่ที่มีการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สื่อการสอนถูกใช้บ่อยที่สุดโดยครูศิลปะที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี สื่อการสอนถูกใช้บ่อยมากในห้องเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 13 คน สื่อการสอนแต่ละชนิดสนับสนุนและส่งเสริมวัตถุประสงค์การสอนที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้และผลของสื่อการสอนในวิชาศิลปะภาคปฏิบัติมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความเข้าใจของอาจารย์

การสอนศิลปะในปัจจุบันของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นเพียงการปูทางหรือให้ความรู้ความเข้าใจทางทฤษฎีศิลปะต่าง ๆ ตลอดจนถึงทักษะความชำนาญเท่านั้น ไม่อาจสอนให้นักศึกษาหรือผู้เรียนสร้างสรรค์งานศิลปะในแนวความคิดแบบริเริ่มสร้างสรรค์ หรือในแนวจินตนาการ แต่เพียงอย่างเดียวได้ เช่น หลักสูตรของวิทยาเขตเพาะช่าง ที่มุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถที่เป็นนักปฏิบัติการแข่งขันวิชาการในงานศิลปกรรมทั่วไป (วิทยาเขตเพาะช่าง. 2539 : 13 - 25) ซึ่งการที่จะเป็นนักศิลปะที่ถูกยอมรับว่าเป็น "ศิลปิน" ได้นั้น จะต้องมียอดประกอบ 7 ข้อ คือ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2537 : 1 - 11)

1. เป็นผู้เลี้ยงชีพด้วยผลงานของตน
2. ควรเป็นผู้มีวุฒิทางศิลปะ
3. อาจเป็นผู้สอนศิลปะ
4. จะต้องมียอดผลงานเสนอต่อสาธารณชนจนเป็นที่ยอมรับ หรือมีผลงานลงตีพิมพ์ในวารสารศิลปะที่เชื่อถือได้

วารสารศิลปะที่เชื่อถือได้

5. ควรจะต้องมีผลงานปรากฏในพิพิธภัณฑ์ศิลปะหรือหอศิลป์ที่มีมาตรฐาน
6. จะต้องได้รับรางวัลจากสถาบันศิลปะที่เชื่อถือได้

7. ควรได้รับการยอมรับจากศิลปินและวงการศิลปะในประเทศของตน

แต่งงานศิลปะในแนวความคิดสร้างสรรค์หรือนามธรรม ไม่สามารถนำไปเสนอขายหรือแลกเปลี่ยนเป็นเงินได้ง่าย เนื่องจากมีผู้เข้าใจในความหมายของศิลปะชิ้นนั้น ๆ จำนวนน้อยมาก ดังนั้น การเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติในวิชาศิลปะจึงจำเป็นต้องสอนให้นักศึกษามีความสามารถในการเขียนภาพเหมือนให้ได้ดี ในเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ (วัลลภ ไชยพรหม. 2537) ซึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ ให้ความเห็นว่า จะต้องไม่สั่งสอนให้ผู้เรียนหรือนักศึกษา กระทำเลียนแบบตน หรือผู้สอน หรือเลียนแบบตนทุกอย่าง เพราะจะทำให้มีนิมิตวัลย์ หรือมีนิมิตลึกลับเกิดขึ้นอย่างมาก เพราะเพียงเพื่อสามารถขายงานศิลปะได้ดี (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2536(683) : 69 - 70)

คุณลักษณะด้านการวัดและประเมินผล

การประเมินผลการเรียน เป็นกระบวนการที่ใช้ตัดสินว่า ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ตามเป้าหมายของการสอนหรือไม่ เพียงใด จากผลการประเมินจะทำให้ทราบว่า จุดมุ่งหมายของการสอนที่ตั้งไว้มีความเหมาะสมหรือไม่ หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นบังเกิดผลสมความมุ่งหมายหรือไม่ การประเมินผลการเรียนควรมุ่งเน้นที่เอกัตตบุคคล กล่าวคือ ควรเน้นว่าผู้เรียน ได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยเทียบกับวัตถุประสงค์การสอนที่วางไว้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2524 : 55 - 60)

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่จะชี้ให้เห็นว่า ผู้สอนได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ในเมื่อจุดมุ่งหมายทางการเรียนการสอนที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนา ดังนั้น การวัดและประเมินผล จึงเป็นกระบวนการที่จะกำหนดว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2525 : 60 - 61) การวัดและประเมินผลมีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. การวัดและประเมินผลจะต้องวัดพฤติกรรมของผู้เรียน เพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

2. การวัดและประเมินผลจำเป็นต้องกระทำมากกว่าหนึ่งครั้ง ทั้งนี้เพื่อจะดูถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำการวัดและประเมินผลผู้เรียนตั้งแต่ระยะเริ่มแรก และกระทำอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นว่า มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร

เนื่องจากการวัดและประเมินผลมีความหมายรวมถึงการได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้นข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมาย ถือได้ว่าเป็นการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง โดยทั่วไปคนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่าการวัดและประเมินผลคือ การสอบ แต่ถึงแม้ว่าการสอบจะเป็นเครื่องมือสำหรับการวัดและประเมินผลที่นิยมใช้กันมาก มีประโยชน์ในการวัดความสามารถของผู้เรียนในการเรียน อย่างไรก็ตาม ยังมีการวัดพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ที่มีอาจจะวัดได้ด้วยการสอบ เช่น เกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมอื่น ๆ ซึ่งการวัดและประเมินผลในพฤติกรรมเหล่านี้อาจจะกระทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น การวัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือเหล่านี้ สามารถสำรวจความเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการ ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รู้ถึงพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังอาจนำมาใช้ในการวัดและประเมินผลประสิทธิภาพของหลักสูตรที่มีผลต่อกลุ่มผู้เรียนได้อีกทางหนึ่ง

ไอส์เนอร์ (Eisner. 1972 : 208 - 210) กล่าวถึงการประเมินผลศิลปะภาคปฏิบัติ โดยการตัดสินเปรียบเทียบกับ 3 ลักษณะ คือ

1. การเปรียบเทียบกับตัวเอง เพื่อให้รู้ถึงระดับความสามารถ อารมณ์ และความเข้าใจของผู้เรียนว่า มีการเจริญงอกงามเพิ่มขึ้นมากน้อยแค่ไหน เช่น การเปรียบเทียบกับผลงานศิลปะที่ทำเมื่อต้นภาคเรียนกับผลงานศิลปะที่ทำเมื่อถึงปลายภาคเรียน

2. เปรียบเทียบกับเพื่อนร่วมชั้น เพื่อให้รู้ถึงระดับความสามารถ และการปฏิบัติงานของกลุ่ม การเปรียบเทียบกับลักษณะนี้ จะต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะและระดับอายุของผู้เรียนด้วย

เช่น การเปรียบเทียบว่าใครมีความชำนาญในการเขียนภาพมากที่สุด หรือใครมีความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด

3. เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน เป็นการเปรียบเทียบที่ตั้งอยู่บนบรรทัดฐานของวัตถุประสงค์ของการสอน และกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อันนั้น

นอกจากนี้ ไมเคิล (Michael. 1983 : 39 - 41) เสนอเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลงานศิลปะ โดยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การสื่อสารข้อคิดเห็น การแสดงออก (Communication / Expression)
 2. ความเชื่อมั่น ความมั่นใจในตนเอง (Confidence / Self-Esteem)
 3. การพัฒนาการรับรู้ (Perceptual Development)
 4. องค์ความรู้สุนทรียภาพและส่วนประกอบ (Aesthetic Organization and Consistency)
 5. ความรู้ในสาขาศิลปะ (Knowledge of the Field of Art)
 6. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity)
 7. ทักษะ ความชำนาญ (Skill / Craftmanship)
 8. ความเพลิดเพลิน ความพึงพอใจ (Enjoyment / Satisfaction)
- วีรัตน์ พิชญาพูลย์ (2520 : 63 - 169) กล่าวถึงแนวทางการประเมินผลงานศิลปะ ภาควิชาศิลปะ ดังนี้

1. ด้านทักษะในงานศิลปะ การตรวจให้คะแนน เน้นที่ทักษะในการเขียนได้ถูกต้องงดงาม และเรียบร้อย
 - 1.1 ความสามารถในการให้สี แสงและเงา
 - 1.2 ความสามารถในการเขียนภาพด้วยวิธีต่าง ๆ
 - 1.3 ความสามารถในการใช้วัสดุและเครื่องมือ
 - 1.4 ความสามารถในการทำงานศิลปะได้เรียบร้อยเหมือนแบบ

2. ด้านความคิดและการออกแบบ การตรวจคะแนน เน้นที่การออกแบบการใช้จินตนาการต่อเติม และการจัดภาพในการตกแต่ง

2.1 ความสามารถในการใช้หลักทางศิลปะ

2.2 ความสามารถในการสร้างและแสดงความสมเหตุสมผล

2.3 ความสามารถในการสร้างและค้นพบความสัมพันธ์ในการออกแบบ

3. ด้านการนำไปใช้ การตรวจให้คะแนน เน้นที่การแก้ปัญหาและการนำไปใช้ได้สมเหตุสมผล

3.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาการใช้ทั่วไป

3.2 ความสามารถในการมองเห็นแบบ ลักษณะโครงสร้างทางศิลปะที่เหมาะสมในความงามและการใช้สอย

4. ด้านความนิยมในความงาม การตรวจให้คะแนน เน้นที่ความสามารถในการพิจารณาประเมินผล การเลือกได้ถูกต้อง เหมาะสม รวดเร็ว

4.1 ความยินดีที่เกิดจากความรู้สึกภายใน

4.2 ความยินดีที่อาศัยประสบการณ์และภาคปฏิบัติ

5. ความแม่นยำ การตรวจให้คะแนน เน้นการให้คะแนนที่การเขียนมีสัดส่วน ขนาด ช่วงจังหวะที่ถูกต้อง แน่นนอน รวดเร็ว และได้ภาพจำนวนมาก

5.1 ความสามารถในการทำงานได้ถูกต้องรวดเร็ว

5.2 ความสามารถในการเข้าใจในสัดส่วน ขนาด สี และรายละเอียดของงานศิลปะ ได้แน่นอนถูกต้อง และรวดเร็ว

6. ด้านการเสนองานศิลปะ การตรวจให้คะแนน เน้นการให้คะแนนที่การเขียนการจัดองค์ประกอบ และการเขียนคำบรรยายประกอบสั้น ๆ ได้เหมาะสมน่าสนใจ

6.1 ความสามารถในการสร้างงานศิลปะได้ถูกต้องงดงาม และเข้าใจได้ง่ายตามที่ประสงค์หรือคำสั่ง

6.2 ความสามารถในการอธิบายหรือเขียนคำบรรยายงานศิลปะให้ผู้อื่นเข้าใจได้

นอกจากนี้ ผู้สอนและผู้เรียนควรร่วมมือกันในการประเมินผล ไม่ใช่ผู้สอนเป็นผู้จัดการทุกอย่างเพียงผู้เดียว ครูควรเน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดดำเนินการประกอบการเรียน และการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามสาระดังนี้ คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ปีการศึกษา 2538 จำนวน 2,200 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนเป็น นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ปีการศึกษา 2538 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของยามาเน (Yamane. 1967 : 887) จำนวนตามระดับความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 โดยการใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เมื่อคำนวณจากประชากร 2,200 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 338 คน จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำนวนตามชั้นปีและคณะวิชา แสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีและคณะวิชา

คณะวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชั้นปีที่ 1		
ออกแบบ	450	69
วิจิตรศิลป์	200	31
ศิลปประจําชาติ	200	31
ศิลปหัตถกรรม	250	38
ชั้นปีที่ 2		
ออกแบบ	450	69
วิจิตรศิลป์	200	31
ศิลปประจําชาติ	200	31
ศิลปหัตถกรรม	250	38
รวม	2,200	338

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ตามทัศนะของนักศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ โดยรวบรวมคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ แล้วแยกคุณลักษณะออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

2. ศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยของวินัย ใสมดี (วินัย ใสมดี : 2528) เรื่อง คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา กรณีศึกษาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยของมงคล แก้วพวงงาม (มงคล แก้วพวงงาม : 2528) เรื่อง คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู ศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยของปริศนา สมพงษ์ (ปริศนา สมพงษ์ : 2532) เรื่อง การศึกษาคุณสมบัตินักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิต

3. นำข้อมูลที่ได้ศึกษาได้จากข้อที่ 1 และข้อที่ 2 และเอกสารต่าง ๆ มาสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. นำเสนอให้คณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านภาษา และเนื้อหาสาระในแบบสอบถาม นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบสอบถามไปทดสอบกับนักศึกษาวิทยาเขตเพาะช่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9652

ลักษณะแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตามทัศนะของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ของวิทยาเขตเพาะช่าง ปีการศึกษา 2538 ภาคเรียนที่ 2 แบบสอบถามดังกล่าวมีสาระแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 3 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ข้อที่ 1 - 41
2. ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ข้อที่ 42 - 63
3. ด้านการวัดและประเมินผล ข้อที่ 64 - 77

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนประมาณค่าตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

คะแนน 1 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
ในระดับน้อยที่สุด

คะแนน 2 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
ในระดับน้อย

คะแนน 3 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
ในระดับปานกลาง

คะแนน 4 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
ในระดับมาก

คะแนน 5 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
ในระดับมากที่สุด

และค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	4.20	ถึง	5.00
มาก	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	3.39	ถึง	4.19
ปานกลาง	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	2.62	ถึง	3.38
น้อย	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	1.81	ถึง	2.61
น้อยที่สุด	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	1.00	ถึง	1.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และส่งคืนกลับโดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ ใช้ t-test

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (Edwards. 1987 : 152)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตรของ Cronbach (1971 : 161)

2. ตามความมุ่งหมายข้อ 1- 4 เพื่อศึกษาทัศนะของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอน วิชาศิลปะใน 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง

ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้ t-test (Ferguson. 1981 : 182)

4. เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาศาสน์เทคโนโลยีราชวมงคล วิทยาเขตพะเยาช่างเพศชายและเพศหญิง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้ t-test (Ferguson. 1981 : 182)

5. เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาศาสน์เทคโนโลยีราชวมงคล วิทยาเขตพะเยาช่างในคณะวิชาต่างๆ 4 คณะวิชา คือ คณะออกแบบ คณะจิตรศิลป์ คณะศิลปประจําชาติ และคณะศิลปหัตถกรรม ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้ One Way Analysis of Variance โดยใช้สูตรของ Winer (Winer. 1971 : 110) และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแปรปรวนที่แตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 240)

6. การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Sciences / Personal Computer Plus)

7. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ใช้วิธีแจกแจงความถี่ นำเสนอในรูปแบบความเรียง โดยเรียงลำดับจากความถี่สูงสุดไปสู่ความถี่น้อยที่สุด

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง
ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

ข้อตกลงเบื้องต้น

- N หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{x}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนน ของผู้ตอบแบบสอบถาม
- S.D. หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ของผู้ตอบแบบสอบถาม
- df หมายถึง ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
- SS หมายถึง ค่าของผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง (Sum of Square)
- MS หมายถึง ค่าของผลรวมของค่าคะแนนเฉลี่ยยกกำลังสอง (Mean Square)
- t หมายถึง ค่า t ที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
- F หมายถึง ค่า F ที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
- p หมายถึง ค่าที่ใช้แสดงผลความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผล และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษา

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาจากแบบสอบถามปลายเปิด

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผล และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษา

1. วิเคราะห์ผลจากแบบสอบถาม

แบบสอบถามได้รับกลับคืนมาจำนวน 338 ชุด สามารถจำแนกรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพคิดเป็นร้อยละ

สถานภาพ	จำนวน (N=338)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	192	56.8
หญิง	146	43.2
2. ชั้นปีที่		
1	169	50.0
2	169	50.0
3. คณะวิชา		
ออกแบบ	138	40.9
วิจิตรศิลป์	62	18.3
ศิลปประจําชาติ	62	18.3
ศิลปหัตถกรรม	76	22.5

ตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศชาย ร้อยละ 56.8 และเพศหญิง ร้อยละ 43.2 เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 50 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ ร้อยละ 40.8 รองลงมา คือ คณะวิชาศิลปหัตถกรรม ร้อยละ 22.5 ส่วนคณะวิชาวิจิตรศิลป์และคณะวิชาศิลปประจําชาติมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน คือ ร้อยละ 18.3

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษา ด้านบุคลิกภาพความ
เป็นครูอาจารย์ศิลปะ แสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์
ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา
จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม (N = 338)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<u>ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ</u>			
1. เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง	3.86	0.85	มาก
2. เป็นผู้มีความทุ่มเทเพื่องานศิลปะสูง	3.60	0.91	มาก
3. มีรสนิยมทางศิลปะที่เป็นสากลสูง	3.47	0.91	มาก
4. เป็นผู้มีความทุ่มเทเพื่อการอนุรักษ์ศิลปกรรมของไทย	3.51	0.91	มาก
5. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงทางศิลปะ	3.60	0.86	มาก
6. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นและไวต่อความรู้ลึกของศาสตร์สัมพันธ์	3.41	0.87	มาก
7. ยึดติดกับความคิดหรือรูปแบบของงานศิลปะหรือสไตล์ของตนเสมอ	3.36	1.20	ปานกลาง
8. ยากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดทางศิลปะ	3.23	1.26	ปานกลาง
9. ยึดมั่นถือมั่นในสถาบันการศึกษาของตนสูง	3.74	1.04	มาก
10. สร้างสรรค์งานศิลปะอยู่เสมอ	3.52	0.97	มาก
11. ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาในรูปแบบงานศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและสากล	3.50	1.02	มาก

ตาราง 3 (ต่อ) (N = 338)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
12. ส่งงานศิลปะเข้าประกวดเป็นประจำอยู่เสมอ	2.67	1.06	ปานกลาง
13. แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ	2.82	1.19	ปานกลาง
14. สร้างงานศิลปะที่เหมือนจริง	2.95	1.07	ปานกลาง
15. ไม่ยอมรับการถูกวิจารณ์งานศิลปะของตน เพราะเชื่อว่า ผู้วิจารณ์ไม่เข้าใจในแนวคิดหรือสุนทรียะที่ต้องการจะสื่อ	2.88	1.30	ปานกลาง
16. สร้างงานศิลปะให้สะท้อนหรือสัมพันธ์กับสังคม และสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง	3.21	0.88	ปานกลาง
17. สนใจศึกษาและสนใจในศิลปะแบบตะวันตก	3.08	0.90	ปานกลาง
18. สนใจสร้างงานศิลปะ เฉพาะรูปแบบที่เป็นประเพณีนิยม ของไทย	3.30	0.87	ปานกลาง
19. มีความรู้ความเข้าใจในสัดส่วนและรูปทรง	3.73	0.84	มาก
20. มีความรู้ความเข้าใจในกายวิภาคของคนและสัตว์	3.62	0.88	มาก
21. มีความรู้ความเข้าใจในลายเส้น (drawing)	3.74	0.90	มาก
22. สนใจและศึกษาในเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างงานศิลปะ	3.10	1.11	ปานกลาง
23. มีความสามารถในทางช่างศิลป์สูง	3.72	0.91	มาก
24. มีทักษะและความสามารถในการเขียนวาดลายแบบต่าง ๆ	3.61	0.94	มาก
25. มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะในหลายรูปแบบ	3.60	0.90	มาก
26. มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของงานศิลปะ (Art Composition) และการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ	3.76	0.84	มาก

ตาราง 3 (ต่อ) (N = 338)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
27. ถ่ายทอดให้สังคมได้รู้และเข้าใจในงาน หรือความหมายของงานศิลปะต่าง ๆ	3.43	0.92	มาก
28. มีบุคลิกภาพด้านการแต่งกายดี	3.62	0.83	มาก
29. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3.68	0.96	มาก
30. มีอารมณ์มั่นคง ไม่หวั่นไหวได้ง่าย	3.43	1.00	มาก
31. มีความสุขุมและรอบคอบ	3.56	0.92	มาก
32. มีหน้าตายิ้มแย้มอยู่เสมอ	3.58	1.01	มาก
33. มีน้ำใจ เสนอแนะหรือช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักศึกษา	3.58	1.06	มาก
34. ใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายในการเรียนการสอน	3.56	1.00	มาก
35. ใช้ภาพที่สุภาพเสมอ	3.59	0.98	มาก
36. เป็นผู้ตรงต่อเวลา	3.31	1.16	ปานกลาง
37. มีความตั้งใจในการสอน	3.57	1.03	มาก
38. มีความอดทนในการสอน	3.51	1.05	มาก
39. เป็นผู้เฝ้าหาความรู้ทางวิชาการอยู่เสมอ	3.47	1.00	มาก
40. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางศิลปะใหม่ ๆ ที่หลากหลายอยู่เสมอ	3.54	1.01	มาก
41. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	3.45	1.09	มาก
รวมเฉลี่ย	3.45	0.52	มาก

ตาราง 3 พบว่า โดยส่วนรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะมีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.45$, S.D.= 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะมีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพความเป็นครูศิลปะในระดับมากได้แก่ เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง ($\bar{x} = 3.86$, S.D.= 0.85) เป็นผู้มีความอดทนสูง ($\bar{x} = 3.60$, S.D.= 0.91) มีโลกทัศน์ทางศิลปะที่เป็นสากลสูง ($\bar{x} = 3.47$, S.D.= 0.91) เป็นผู้มีความอดทนต่อการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย ($\bar{x} = 3.51$, S.D.= 0.91) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงทางศิลป์ ($\bar{x} = 3.60$, S.D.= 0.86) เป็นผู้มีความกระตือรือร้นและไวต่อความรู้สึกของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.41$, S.D.= 0.87) ยึดมั่นถือมั่นในสถาบันการศึกษาของตนสูง ($\bar{x} = 3.74$, S.D.= 1.04) สร้างสรรค์งานศิลปะอยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.52$, S.D.= 0.97) ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนารูปแบบงานศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและสากล ($\bar{x} = 3.50$, S.D.= 1.02) มีความรู้ความเข้าใจในสัดส่วนและรูปทรง ($\bar{x} = 3.73$, S.D.= 0.84) มีความรู้ความเข้าใจในกายวิภาคของคนและสัตว์ ($\bar{x} = 3.62$, S.D.= 0.88) มีความรู้ความเข้าใจในลายเส้น (Drawing) ($\bar{x} = 3.74$, S.D.= 0.90) มีความสามารถในทางช่างศิลป์สูง ($\bar{x} = 3.72$, S.D.= 0.91) มีทักษะและความสามารถในการเขียนลวดลายแบบต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.61$, S.D.= 0.94) มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะในหลายรูปแบบ ($\bar{x} = 3.60$, S.D.= 0.90) มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของงานศิลปะ (Art Composition) และการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ ($\bar{x} = 3.76$, S.D.= 0.84) ถ่ายทอดให้สังคมได้รู้และเข้าใจในงานหรือความหมายของงานศิลปะต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.43$, S.D.= 0.92) มีบุคลิกภาพด้านการแต่งกายดี ($\bar{x} = 3.62$, S.D.= 0.83) มีมนุษยสัมพันธ์ดี ($\bar{x} = 3.68$, S.D.= 0.96) มีอารมณ์มั่นคง ไม่หวั่นไหวได้ง่าย ($\bar{x} = 3.43$, S.D.= 1.00) มีความสุขุมและรอบคอบ ($\bar{x} = 3.56$, S.D.= 0.92) มีหน้าตายิ้มแย้มอยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.58$, S.D.= 1.01) มีน้ำใจเสนอแนะหรือช่วยแก้ไขข้อบกพร่องให้นักศึกษา ($\bar{x} = 3.58$, S.D.= 1.06) ใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายในการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.56$, S.D.= 1.00) ใช้ภาพที่สุภาพเสมอ ($\bar{x} = 3.59$, S.D.= 0.98) มีความตั้งใจในการสอน ($\bar{x} =$

3.57, S.D.= 1.03) มีความอดทนในการสอน ($\bar{x}$ = 3.51, S.D.= 1.05) เป็นผู้เฝ้าหาความรู้ทางวิชาการอยู่เสมอ ($\bar{x}$ = 3.47, S.D.= 1.00) เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางศิลปะใหม่ ๆ ที่หลากหลายอยู่เสมอ ($\bar{x}$ = 3.54, S.D.= 1.01) ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{x}$ = 3.45, S.D. 1.09) ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

คุณลักษณะอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ในทัศนะของ
นักศึกษา แสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์
ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม
(N = 338)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
<u>ด้านวิชาการและการเรียนการสอน</u>			
42. เปิดโอกาสให้นักศึกษาถามปัญหาและข้อสงสัย ก่อนปฏิบัติงาน	3.80	0.94	มาก
43. บอกวัตถุประสงค์ของการเรียนและการปฏิบัติงาน แก่นักศึกษาก่อนลงมือปฏิบัติงาน	3.68	0.96	มาก
44. สามารถจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติได้ สอดคล้องกับภาคทฤษฎี	3.54	0.94	มาก
45. ชี้แจงแผนการเรียนและแผนการปฏิบัติงาน ตลอดภาคเรียนแก่นักศึกษา	3.44	0.91	มาก
46. เตรียมห้องเรียนและอุปกรณ์ได้พร้อม และเหมาะสมกับวิชาที่สอน	3.09	1.13	ปานกลาง
47. ใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน	3.26	0.98	ปานกลาง
48. ใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจ	3.20	1.04	ปานกลาง
49. เลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ ของนักศึกษา	3.22	1.00	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ) (N = 338)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
50. นำวัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มาใช้ฝึกงานและ เป็นสื่อการสอน	3.03	1.17	ปานกลาง
51. อธิบายหลักการในวิชาที่สอนแก่นักศึกษาได้อย่างชัดเจน	3.40	1.05	มาก
52. สามารถอธิบาย ชี้แจงวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้อย่างละเอียด ชัดเจน	3.34	1.06	ปานกลาง
53. สามารถสอดแทรกความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุน และเพิ่มเติมความรู้ด้านศิลปะให้นักศึกษา สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น	3.43	1.02	มาก
54. สิ่งงานที่เหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา	3.47	0.92	มาก
55. สามารถนำเสนอความรู้และคุณค่าทางศิลปะ แก่นักศึกษาได้อย่างน่าสนใจ	3.40	0.92	มาก
56. สามารถสอนเรื่องที่ทำให้เข้าใจยากทำให้เข้าใจได้ง่าย	3.34	1.02	ปานกลาง
57. สามารถทดลอง สาธิต หรือปฏิบัติให้นักศึกษา ดูเป็นตัวอย่างได้	3.17	1.17	ปานกลาง
58. มีความสนใจเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมพิเศษ ของนักศึกษา เช่น การจัดนิทรรศการ เป็นต้น	3.34	1.12	ปานกลาง
59. ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	3.22	1.15	ปานกลาง
60. สามารถชี้แจงข้อบกพร่องของการฝึกปฏิบัติ ให้นักศึกษาทราบได้	3.44	1.07	มาก

ตาราง 4 (ต่อ) (N = 338)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
61. สามารถแนะนำเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับศิลปะต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาทราบได้	3.31	1.08	ปานกลาง
62. นำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนอยู่เสมอ	3.12	1.15	ปานกลาง
63. สามารถปรับวิธีสอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์	3.28	1.04	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.34	0.77	ปานกลาง

ตาราง 4 พบว่า โดยส่วนรวมนักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะมีคุณลักษณะด้านวิชาการและการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$, S.D.= 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะมีคุณลักษณะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เปิดโอกาสให้นักศึกษาถามปัญหาและข้อสงสัยก่อนลงมือปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.80$, S.D.= 0.94) บอกวัตถุประสงค์ของการเรียนและการปฏิบัติงานแก่นักศึกษาก่อนปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.68$, S.D.= 0.96) สามารถจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติได้สอดคล้องกับภาคทฤษฎี ($\bar{x} = 3.54$, S.D.= 0.94) ชี้แจงแผนการเรียนและแผนการปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนแก่นักศึกษา ($\bar{x} = 3.44$, S.D.= 0.91) อธิบายหลักการในวิชาที่สอนแก่นักศึกษาได้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.40$, S.D.= 1.05) สามารถสอดแทรกความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนและเพิ่มเติมความรู้ด้านศิลปะให้นักศึกษาสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น ($\bar{x} = 3.43$, S.D.= 1.02) สิ่งงานที่เหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.47$, S.D.= 0.92) สามารถนำเสนอความรู้และคุณค่าทางศิลปะแก่นักศึกษาได้อย่างน่าสนใจ ($\bar{x} = 3.40$, S.D.= 0.92) สามารถชี้แจงข้อบกพร่องของการฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาทราบได้ ($\bar{x} = 3.44$, S.D.= 1.44) ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการวัดและประเมินผล ในทัศนะของนักศึกษา
แสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์
ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม (N = 338)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
<u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>			
64. ออกข้อสอบตรงกับจุดประสงค์และเนื้อหาแผน การเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้ในภาคเรียน	3.58	0.87	มาก
65. มีการติดตาม ชักถามความก้าวหน้าในการทำงาน ที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษา	3.40	0.97	มาก
66. มีการสอบถามความเข้าใจของนักศึกษา ในเนื้อหาวิชาหรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ	3.29	1.01	ปานกลาง
67. ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษา อย่างใกล้ชิด	3.10	1.10	ปานกลาง
68. มีการทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการสอน	3.30	1.00	ปานกลาง
69. ประเมินผลการพัฒนาการของผู้เรียนจากงานศิลปะ จากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน	3.32	0.92	ปานกลาง
70. ประเมินผลการพัฒนาทักษะและความชำนาญ จากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน	3.30	0.89	ปานกลาง
71. ประเมินผลการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา จากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน	3.22	0.92	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ) (N = 338)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
72. ประเมินผลความสามารถในการใช้ความรู้ และหลักการทางศิลปะ	3.30	0.91	ปานกลาง
73. ประเมินผลความสามารถในการสร้างและแสดง ความสมเหตุสมผลของงานศิลปะ	3.28	0.94	ปานกลาง
74. ประเมินผลจากองค์ประกอบขนาด สัดส่วน สี เส้น และรายละเอียด	3.34	0.92	ปานกลาง
75. ประเมินผลความสามารถในการอธิบายหรือ หรือให้เหตุผล	3.28	0.92	ปานกลาง
76. ประเมินผลจากปริมาณงาน	3.38	0.90	ปานกลาง
77. ร่วมมือกับนักศึกษาในการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการประเมินผล	3.18	1.05	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.30	0.71	ปานกลาง

ตาราง 5 พบว่า โดยส่วนรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะมี
 คุณลักษณะ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D.= 0.71)
 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะมีคุณลักษณะด้านการวัดและประเมินผล
 อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ออกข้อสอบตรงกับจุดประสงค์และเนื้อหาแผนการเรียนการสอนที่ได้กำหนด
 ไว้ว่าภาคเรียน ($\bar{x} = 3.58$, S.D.= 0.87) มีการติดตาม ชักถามความก้าวหน้าในการทำงาน
 ที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.40$, S.D.= 0.97) ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
 ระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวและตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษา โดยสถิติที่นำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าว ได้แก่ การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรสองกลุ่ม (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ .05 ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ปรากฏผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาต่างชั้นปีกัน แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาต่างชั้นปี ด้านบุคลิกลักษณะความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ จำนวนแบบรายชื่อและโดยรวม แสดงไว้ในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
และชั้นปีที่ 2 จาแนกเป็นรายข้อและโดยรวม

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
<u>ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ</u>						
1. เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง	3.95	0.82	3.77	0.88	1.99*	.480
2. เป็นผู้มีอุดมการณ์เพื่องานศิลปะสูง	3.69	0.90	3.50	0.87	1.97*	.050
3. มีโลกทัศน์ทางศิลปะที่เป็นสากลสูง	3.53	0.82	3.40	0.98	1.32	.187
4. เป็นผู้มีอุดมการณ์เพื่อการอนุรักษ์ ศิลปกรรมของไทย	3.56	0.90	3.46	0.92	1.02	.310
5. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง ทางศิลป์	3.59	0.90	3.62	0.83	-0.31	.753
6. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นและ ไวต่อความรู้สึกของนักศึกษา	3.46	0.82	3.35	0.92	1.12	.262
7. ยึดติดกับความคิดหรือรูปแบบของ งานศิลปะหรือสไตล์ของตนเสมอ	3.28	1.19	3.46	0.99	-1.49	.136
8. ยากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด ทางศิลปะ	3.16	1.25	3.43	1.14	-1.80	.740

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
9. ปิดมันเดอมันในสถาบันการศึกษา ของตนสูง'	3.79	1.04	3.73	0.95	0.91	.363
10. สร้างสรรค์งานศิลปะอยู่เสมอ	3.55	0.93	3.44	0.96	1.90	.058
11. ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อ การพัฒนารูปแบบงานศิลปะให้เป็น ที่ยอมรับของสังคมและสากล	3.60	.95	3.40	1.09	1.87	.063
12. ส่งงานศิลปะเข้าประกวด อยู่เสมอ	2.81	1.10	2.54	1.01	2.37*	.018
13. แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ	2.95	1.23	2.69	1.13	2.02*	.044
14. สร้างงานศิลปะที่เหมือนจริง	2.97	1.04	2.87	1.05	1.22	.225
15. ไม่ยอมรับการถูกวิจารณ์งานศิลปะ ของตน เพราะเชื่อว่า ผู้วิจารณ์ ไม่เข้าใจในแนวความคิดหรือ หรือสุนทรียะที่ต้องการจะสื่อ	2.87	1.35	2.87	1.26	0.10	.921
16. สร้างงานศิลปะให้สะท้อนหรือ สัมพันธ์กับสังคมและสภาพแวดล้อม ที่เป็นจริง	3.24	0.87	3.19	0.89	0.50	.620

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
17. สนใจศึกษาและให้ความสำคัญกับศิลปะแบบตะวันตก	3.19	0.90	2.96	0.90	2.30	.220
18. สนใจสร้างงานศิลปะเฉพาะรูปแบบที่เป็นประเพณีนิยมของไทย	3.30	0.84	3.30	0.91	-0.61	.950
19. มีความรู้ความเข้าใจในสัดส่วนและรูปทรง	3.79	0.82	3.67	0.86	1.36	.175
20. มีความรู้ความเข้าใจในกายวิภาคของคนและสัตว์	3.66	0.91	3.58	0.85	0.80	.423
21. มีความรู้ความเข้าใจในลายเส้น (drawing)	3.74	0.85	3.75	0.95	-0.06	.952
22. สนใจและศึกษาในเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างงานศิลปะ	3.13	1.07	3.08	1.15	0.44	.660
23. มีความสามารถในทางช่างศิลป์สูง	3.76	0.87	3.69	0.95	0.78	.437
24. มีทักษะและความสามารถในการเขียนลวดลายแบบต่าง ๆ	3.60	.93	3.62	.95	- .17	.862
25. มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะในหลายรูปแบบ	3.61	0.89	3.59	0.92	0.18	.856

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
26. มีความรู้ความเข้าใจงาน องค์ประกอบของงานศิลปะ (art composition) และ การจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ	3.79	0.87	3.73	0.81	0.71	.477
27. ถ่ายทอดให้สังคมได้รู้และ เข้าใจงานหรือความหมาย ของงานศิลปะต่าง ๆ	3.56	0.88	3.31	0.95	2.49*	.013
28. มีบุคลิกภาพด้านการแต่งกายดี	3.57	0.84	3.67	0.83	-1.11	.268
29. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3.73	0.95	3.64	0.98	0.85	.398
30. เมื่ออารมณ์มั่นคง ไม่หวั่นไหวได้ง่าย	3.52	0.98	3.34	1.02	1.69	.093
31. มีความสุขุมและรอบคอบ	3.59	0.86	3.53	0.98	0.53	.595
32. มีหน้าตายิ้มแย้มอยู่เสมอ	3.65	0.96	3.51	1.05	1.30	.196
33. มีน้ำใจเสนอแนะหรือช่วยแก้ไข ปัญหาให้แก่นักศึกษา	3.63	1.00	3.53	1.13	0.87	.386
34. ใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ในการเรียนการสอน	3.59	0.93	3.53	1.06	0.60	.549
35. ใช้คำพูดที่สุภาพเสมอ	3.60	0.97	3.59	1.00	0.06	.956

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
36. เป็นผู้ตรงต่อเวลา	3.38	1.07	3.24	1.25	1.12	.263
37. มีความตั้งใจในการสอน	3.60	0.89	3.54	1.15	0.53	.579
38. มีความอดทนในการสอน	3.57	0.93	3.44	1.16	1.14	.256
39. เป็นผู้ฝ่าฝืนความรู้ทางวิชาการ อยู่เสมอ	3.54	0.88	3.40	1.10	1.31	.192
40. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทางศิลปะใหม่ ๆ ที่หลากหลาย อยู่เสมอ	3.67	0.86	3.42	1.13	2.27*	.024
41. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	3.63	0.97	3.27	1.17	3.09*	.002
รวมเฉลี่ย	3.50	0.46	3.40	0.57	1.70	.089

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเพื่อทำงานศิลปะสูง ส่งงานศิลปะเข้าประกวดอยู่เสมอ แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ ถ่ายทอดให้สังคมได้รู้และเข้าใจในงานหรือความหมายของงานศิลปะต่าง ๆ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางศิลปะใหม่ ๆ ที่หลากหลายอยู่เสมอ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาต่างชั้นปี ด้านวิชาการและการเรียนการสอน จำนวนแบบรายชื่อและโดยรวม แสดงไว้ในตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวนแบบรายชื่อและโดยรวม

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
<u>ด้านวิชาการและการเรียนการสอน</u>						
42. เปิดโอกาสให้นักศึกษาถามปัญหา และข้อสงสัยก่อนปฏิบัติงาน	3.84	0.89	3.77	0.98	0.70	.486
43. มอบวัตถุประสงค์ของการเรียน และการปฏิบัติงานแก่นักศึกษา ก่อนลงมือปฏิบัติงาน	3.69	0.95	3.67	0.97	0.17	.865
44. สามารถจัดการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติได้สอดคล้องกับภาค ทฤษฎี	3.67	0.90	3.41	0.97	2.56*	.011

ตาราง 7 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
45. ชี้แจงแผนการเรียนและแผนการปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนแก่นักศึกษา	3.53	0.87	3.36	0.94	1.80	.073
46. เตรียมห้องเรียนและอุปกรณ์ได้พร้อมและเหมาะสมกับวิชาที่สอน	3.24	1.09	2.94	1.16	2.42*	.016
47. ใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน	3.33	0.94	3.19	1.02	1.33	.183
48. ใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจ	3.33	1.00	3.06	1.06	2.43*	.016
49. เลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา	3.31	0.93	3.12	1.07	1.74	.083
50. นำวัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มาใช้ฝึกงานและเป็นสื่อการสอน	3.15	1.16	2.92	1.16	1.82	.069
51. อธิบายหลักการในวิชาที่สอนแก่นักศึกษาได้อย่างชัดเจน	3.55	1.00	3.24	1.07	2.73*	.007
52. สามารถอธิบาย ชี้แจงวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานได้อย่างละเอียด ชัดเจน	3.44	1.01	3.24	1.10	1.75	.081

ตาราง 7 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
53. สามารถสอดแทรกความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนและเพิ่มเติม ความรู้ด้านศิลปะให้นักศึกษา สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น	3.56	0.96	3.29	1.07	2.36*	.019
54. สิ่งงานที่เหมาะสมกับความ สามารถของนักศึกษา	3.60	0.88	3.34	0.94	2.63*	.009
55. สามารถนำเสนอความรู้และ คุณค่าทางศิลปะแก่นักศึกษาได้ อย่างน่าสนใจ	3.55	0.84	3.24	0.98	3.10*	.002
56. สามารถสอนเรื่องที่เข้าใจ ได้ยากให้เข้าใจได้ง่าย	3.45	0.94	3.24	1.09	1.92	.055
57. สามารถทดลอง สารีต หรือ ปฏิบัติให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างได้	3.29	1.15	3.05	1.17	1.92	.056
58. มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมพิเศษของนักศึกษา เช่น การจัดนิทรรศการ เป็นต้น	3.39	1.12	3.29	1.11	0.78	.437

ตาราง 7 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
59. ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงาน ของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	3.26	1.21	3.18	1.08	0.62	.539
60. สามารถชี้แจงข้อบกพร่องของ การฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาทราบได้	3.51	1.07	3.37	1.07	1.22	.224
61. สามารถแนะนำเอกสารและ ตำราที่เกี่ยวข้องกับศิลปะต่าง ๆ ให้แก่ นักศึกษาทราบได้	3.38	1.07	3.23	1.09	1.31	.192
62. นำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนอยู่เสมอ	3.18	1.12	3.07	1.17	0.85	.395
63. สามารถปรับวิธีสอนได้เหมาะสมกับ สถานการณ์	3.44	0.96	3.11	1.09	2.84*	.005
รวมเฉลี่ย	3.40	0.77	3.26	0.76	2.38*	.018

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

ด้านวิชาการและการเรียนการสอน แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ สามารถจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติได้สอดคล้องกับภาคทฤษฎี เตรียมห้องเรียนและอุปกรณ์ได้พร้อมและเหมาะสมกับวิชาที่สอน ใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจ อธิบายหลักการในวิชาที่สอนแก่นักศึกษาได้อย่างชัดเจน สามารถสอดแทรกความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนและเพิ่มเติมความรู้ด้านศิลปะ ว่านักศึกษาสามารถเข้าใจได้ง่าย สิ่งงานที่เหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา สามารถนำเสนอความรู้และคุณค่าทางศิลปะแก่นักศึกษาได้อย่างน่าสนใจ สามารถปรับวิธีสอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาต่างชั้นปี ด้านการวัดและประเมินผล จำนวนแบบรายข้อและโดยรวม แสดงไว้ในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการวัดและประเมินผล ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวนแบบรายข้อและโดยรวม

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
<u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>						
64. ออกข้อสอบตรงกับจุดประสงค์และ เนื้อหาแผนการเรียนการสอน ที่กำหนดไว้ในภาคเรียน	3.66	0.85	3.50	0.88	1.63	.104
65. มีการติดตาม ชักถามความ ความก้าวหน้าในการทำงาน ที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษา	3.41	1.01	3.38	0.92	0.34	.737
66. มีการสอบถามความเข้าใจ ของนักศึกษานานเนื้อหาวิชาหรือ การปฏิบัติงานต่าง ๆ	3.34	1.02	3.24	1.01	0.91	.362

ตาราง 8 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
67. ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของ นักศึกษาอย่างใกล้ชิด	3.19	1.09	3.00	1.10	1.64	.103
68. มีการทดสอบย่อยเพื่อประเมินผล การสอน	3.45	1.01	3.14	0.96	2.86*	.004
69. ประเมินผลการพัฒนาการของ ผู้เรียนจากงานศิลปะจาก ต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน	3.42	0.92	3.22	0.92	1.95	.052
70. ประเมินผลการพัฒนาทักษะและ ความชำนาญจากต้นภาคเรียนกับ ปลายภาคเรียน	3.44	0.81	3.16	0.94	2.84*	.005
71. ประเมินผลการพัฒนาด้านความคิด สร้างสรรค์ของนักศึกษาจากต้น ภาคเรียนกับปลายภาคเรียน	3.40	0.87	3.05	0.94	3.49*	.001
72. ประเมินผลความสามารถในการ ใช้ความรู้และหลักการทางศิลปะ	3.41	0.89	3.20	0.92	2.10*	.036

ตาราง 8 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N = 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N = 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
73. ประเมินผลความสามารถในการสร้างและแสดงความสมเหตุสมผลของงานศิลปะ	3.38	0.90	3.17	0.96	2.04*	.042
74. ประเมินผลจากองค์ประกอบขนาดสัดส่วน สีเส้น และรายละเอียด	3.44	0.88	3.24	0.95	2.02*	.044
75. ประเมินผลความสามารถในการอธิบายหรือให้เหตุผล	3.41	0.86	3.15	0.97	2.61*	.009
76. ประเมินผลจากปริมาณงาน	3.44	0.88	3.31	0.91	1.33	.183
77. ร่วมมือกับนักศึกษาในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินผล	3.38	0.96	2.98	1.10	3.65*	.000
รวมเฉลี่ย	3.78	0.72	3.21	0.68	2.81*	.005

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นที่ต่างกัน ได้แก่ มีการทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการสอน ประเมินผลการพัฒนาทักษะและความชำนาญจากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน ประเมินผล การพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาจากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน ประเมินผล ความสามารถในการใช้ความรู้และหลักการทางศิลปะ ประเมินผลความสามารถในการสร้าง และแสดงความสุขุมผลของงานศิลปะ ประเมินผลจากองค์ประกอบขนาด สัดส่วน สีเส้น และรายละเอียด ประเมินผลความสามารถในการอธิบายหรือทำให้เหตุผลและร่วมมือกับนักศึกษา ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินผล

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพะเยา ช่าง ในทัศนะของนักศึกษาต่างชั้นปี ในแต่ละด้านและ
โดยรวมทั้ง 3 ด้าน

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จาแนกเป็นรายด้านและ
โดยรวม

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ชั้นปีที่ 1 (N= 169 คน)		ชั้นปีที่ 2 (N= 169 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ	3.50	0.46	3.40	0.57	1.70	.089
ด้านวิชาการและการเรียนการสอน	3.40	0.77	3.26	0.76	2.38*	.018
ด้านการวัดและประเมินผล	3.78	0.72	3.21	0.68	2.81*	.005
รวมเฉลี่ย	3.56	0.48	3.29	0.65	2.37*	.018

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ รวม 3 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านบุคลิกลักษณะความเป็นครูอาจารย์ศิลปะนั้น ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

ชั้นปี	จำนวน (N = 338)	$\bar{x}$	S.D.	t	p
1	169	266.99	36.96	2.37*	.018
2	169	255.70	49.81		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า นักศึกษาต่างชั้นปีกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในคุณลักษณะ
ด้านต่าง ๆ 3 ด้าน จำแนกตามชั้นปี ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของ
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำแนกเป็นรายด้าน

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	จำนวน (N = 338)	$\bar{x}$	S.D.	t	P
1. <u>ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ</u>					
ชั้นปีที่ 1	169	143.52	18.76	1.70	.089
ชั้นปีที่ 2	169	139.59	23.36		
2. <u>ด้านวิชาการและการเรียนการสอน</u>					
ชั้นปีที่ 1	169	75.70	14.83	2.38*	.018
ชั้นปีที่ 2	169	71.36	18.57		
3. <u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>					
ชั้นปีที่ 1	169	47.77	8.88	2.81*	.005
ชั้นปีที่ 2	169	44.75	10.74		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพะวง ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ใน 3 ด้านนั้น พบความแตกต่างกันในด้านวิชาการ และการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ไม่พบความแตกต่าง

สมมติฐานข้อที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาเพศต่างกันแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบัน
 เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาเพศหญิงและเพศชาย ด้าน
 บุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ จำนวนแบบรายชื่อและโดยรวม แสดงไว้ในตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ
 ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ของนักศึกษาเพศชาย
 และเพศหญิง จำนวนเป็นรายชื่อและโดยรวม

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
<u>ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ</u>						
1. เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง	3.99	0.87	3.68	0.79	3.39*	.001
2. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเพื่องานศิลปะสูง	3.68	0.92	3.49	0.82	2.02*	.044
3. มีรสนิยมทางศิลปะที่เป็นสากลสูง	3.48	0.96	3.44	0.82	0.39	.694
4. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเพื่อการอนุรักษ์ ศิลปกรรมของไทย	3.55	0.92	3.45	0.89	0.95	.343
5. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง ทางศิลป์	3.56	0.89	3.65	0.83	-0.93	.353

ตาราง 12 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
6. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นและ ว่องไวต่อความรู้สึกรสชาติของวัสดุสัมผัส	3.46	0.90	3.42	0.83	-0.17	.863
7. ยึดติดกับความคิดหรือรูปแบบของ งานศิลปะหรือสไตล์ของตนเสมอ	3.35	1.21	3.36	1.19	-0.17	.863
8. ยากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด ทางศิลปะ	3.20	1.28	3.38	1.23	-1.43	.154
9. ยึดมั่นถือมั่นในสถาบันการศึกษา ของตนสูง	3.87	1.02	3.57	1.04	2.81*	.005
10. สร้างสรรค์งานศิลปะอยู่เสมอ	3.52	0.99	3.53	0.96	-0.11	.913
11. ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อ การพัฒนารูปแบบงานศิลปะให้ เป็นที่ยอมรับของสังคมและสากล	3.48	1.06	3.52	0.97	-0.32	.748
12. ส่งงานศิลปะเข้าประกวดอยู่เสมอ	2.83	1.06	2.73	1.07	-0.78	.438
13. แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ	2.80	1.20	2.85	1.18	-0.36	.718
14. สร้างงานศิลปะที่เหมือนจริง	2.94	1.09	2.97	1.05	-0.19	.846

ตาราง 12 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
15. ไม่ยอมรับการถูกวิจารณ์งานศิลปะ ของตน เพราะเชื่อว่าผู้วิจารณ์ ไม่เข้าใจในแนวความคิดหรือ สุนทรียะที่ต้องการจะสื่อ	2.99	1.27	2.74	1.32	1.19	.236
16. สร้างงานศิลปะให้สะท้อนหรือ สัมพันธ์กับสังคมและสภาพแวดล้อม ที่เป็นจริง	3.25	0.89	3.16	0.85	0.89	.374
17. สนใจศึกษาและให้ความสำคัญกับ ศิลปะแบบตะวันตก	3.05	0.95	3.11	0.85	-0.58	.564
18. สนใจสร้างงานศิลปะ เฉพาะรูปแบบ ที่เป็นประเพณีนิยมของไทย	3.43	0.91	3.13	0.80	3.14*	.002
19. มีความรู้ความเข้าใจในสัดส่วน และรูปทรง	3.74	0.81	3.72	0.88	0.22	.826
20. มีความรู้ความเข้าใจในกาย วิภาคของคนและสัตว์	3.56	0.91	3.69	0.84	-1.34	.182
21. มีความรู้ความเข้าใจใน ลายเส้น (drawing)	3.69	0.92	3.81	0.87	-1.17	.243

ตาราง 12 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
22. สนใจและศึกษาในเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างงานศิลปะ	3.09	1.12	3.12	1.10	-0.19	.853
23. มีความสามารถทางช่างศิลป์สูง	3.69	0.88	3.77	0.95	-0.75	.456
24. มีทักษะและความสามารถในการเขียนลวดลายแบบต่าง ๆ	3.54	0.95	3.70	0.91	-1.58	.116
25. มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะในหลายรูปแบบ	3.49	0.90	3.75	0.88	-2.62*	.009
26. มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของงานศิลปะ (art composition) และการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ	3.68	0.78	3.87	0.90	-2.10*	.036
27. ถ่ายทอดให้สังคมได้รู้และเข้าใจในงานหรือความหมายของงานศิลปะต่าง ๆ	3.39	0.90	3.48	0.95	-0.82	.410
28. มีบุคลิกภาพด้านการแต่งกายดี	3.58	0.80	3.67	0.87	-1.02	.309
29. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3.70	0.91	3.66	1.03	0.43	.667
30. มีอารมณ์มั่นคง ไม่หวั่นไหวได้ง่าย	3.44	0.97	3.41	1.04	0.29	.774

ตาราง 12 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
31. มีความสุขุมและรอบคอบ	3.55	0.92	3.57	0.92	-0.16	.871
32. มีหน้าตายิ้มแย้มอยู่เสมอ	3.58	1.02	3.57	0.99	0.07	.943
33. มีน้ำใจเสนอแนะหรือช่วยแก้ไข ปัญหาให้แก่นักศึกษา	3.63	1.05	3.52	1.08	0.94	.349
34. ใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ในการเรียนการสอน	3.55	1.05	3.57	0.93	-0.26	.795
35. ใช้คำพูดที่สุภาพเสมอ	3.61	0.98	3.57	0.97	0.43	.669
36. เป็นผู้ตรงต่อเวลา	3.35	1.12	3.26	1.22	0.73	.463
37. มีความตั้งใจในการสอน	3.54	1.03	3.62	1.02	-0.66	.508
38. มีความอดทนในการสอน	3.51	1.08	3.50	1.02	0.14	.893
39. เป็นผู้ฝึกหาความรู้ทางวิชาการ อยู่เสมอ	3.43	1.02	3.53	0.97	-0.87	.387
40. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทางศิลปะใหม่ ๆ ที่หลากหลาย อยู่เสมอ	3.56	1.03	3.53	1.00	0.27	.789

ตาราง 12 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
41. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	3.46	1.13	3.44	1.03	0.21	.833
รวมเฉลี่ย	3.45	0.52	3.45	0.52	0.04	.97

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะสูง ยึดมั่นถือมั่นในสถาบันการศึกษาของตนสูง สนใจสร้างงานศิลปะเฉพาะรูปแบบที่เป็นประเพณีนิยมของไทย มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะในหลายรูปแบบ มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของงานศิลปะ (Art Composition) และการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาเพศหญิงและเพศชาย ด้าน
วิชาการและการเรียนการสอน จำนวนแบบรายชื่อและโดยรวม แสดงไว้ในตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ของนักศึกษาเพศชายและ
เพศหญิง จำนวนเป็นรายชื่อและโดยรวม

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
<u>ด้านวิชาการและการเรียนการสอน</u>						
42. เบ็ดโรกาสาให้นักศึกษาถามปัญหา และข้อสงสัยก่อนปฏิบัติงาน	3.85	0.88	3.74	1.00	1.11	.266
43. บอกวัตถุประสงค์ของการเรียน และการปฏิบัติงานแก่นักศึกษา ก่อนลงมือปฏิบัติงาน	3.73	0.95	3.62	0.97	1.12	.264
44. สามารถจัดการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติได้สอดคล้องกับภาคทฤษฎี	3.55	0.95	3.54	0.94	0.06	.956

ตาราง 13 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
45. ชี้แจงแผนการเรียนและแผนการ ปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนแก่ นักศึกษา	3.51	0.92	3.36	0.89	1.55	.123
46. เตรียมห้องเรียนและอุปกรณ์ ได้พร้อมและเหมาะสมกับวิชาที่สอน	3.15	1.11	3.01	1.15	1.16	.246
47. ใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับ เนื้อหาวิชาที่เรียน	3.29	1.02	3.23	0.93	0.56	.575
48. ใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจ	3.27	0.99	3.09	1.10	1.54	.125
49. เลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับ ความรู้และประสบการณ์ของ นักศึกษา	3.29	1.00	3.12	1.00	1.53	.127
50. นำวัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มาใช้ ฝึกงานและ เป็นสื่อการสอน	3.10	1.17	2.94	1.15	1.20	.231
51. อธิบายหลักการในวิชาที่สอนแก่ นักศึกษาได้อย่างชัดเจน	3.48	1.05	3.29	1.04	1.67	.096

ตาราง 13 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
52. สามารถอธิบาย ชี้แจงวิธีการ และขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ อย่างละเอียด ชัดเจน	3.36	1.02	3.30	1.10	0.54	.587
53. สามารถสอดแทรกความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนและ เพิ่มเติม ความรู้ด้านศิลปะให้นักศึกษา สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น	3.51	1.00	3.31	1.04	1.75	.081
54. สิ่งงานที่เหมาะสมกับความ สามารถของนักศึกษา	3.59	0.90	3.31	0.92	2.79*	.006
55. สามารถนำเสนอความรู้และ คุณค่าทางศิลปะแก่นักศึกษาได้ อย่างน่าสนใจ	3.49	0.94	3.27	0.89	2.14*	.033
56. สามารถสอนเรื่องที่เข้าใจ ได้ยากให้เข้าใจได้ง่าย	3.43	0.98	3.23	1.06	1.84	.066
57. สามารถทดลอง สาธิต หรือ ปฏิบัติให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างได้	3.26	1.14	3.06	1.20	1.55	.127

ตาราง 13 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
58. มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมพิเศษของนักศึกษา เช่น การจัดนิทรรศการ เป็นต้น	3.38	1.10	3.29	1.13	0.70	.485
59. ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงาน ของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	3.26	1.16	3.16	1.13	0.80	.423
60. สามารถชี้แจงข้อบกพร่องของ การฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาทราบได้	3.49	1.10	3.36	1.03	1.12	.264
61. สามารถแนะนำเอกสารและ ตำราที่เกี่ยวข้องกับศิลปะต่าง ๆ ให้แก่ นักศึกษาทราบได้	3.37	1.10	3.23	1.06	1.21	.228
62. นำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน อยู่เสมอ	3.17	1.17	3.06	1.12	0.87	.383

ตาราง 13 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
63. สามารถปรับวิธีสอนได้เหมาะสม กับสถานการณ์	3.30	1.03	3.24	1.04	0.55	.584
รวมเฉลี่ย	3.40	0.77	3.26	0.76	1.66	.10

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง
ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
นักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ สิ่งงานที่เหมาะสมกับความ
สามารถของนักศึกษา และสามารถนำเสนอความรู้และคุณค่าทางศิลปะแก่นักศึกษาได้อย่างน่าสนใจ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาเพศหญิงและเพศชาย ด้าน
การวัดและประเมินผล จำนวนแบบรายข้อและโดยรวม แสดงไว้ในตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการวัดและประเมินผล ของนักศึกษาเพศชายและ เพศหญิง
จำนวนเป็นรายข้อและโดยรวม

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
<u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>						
64. ออกข้อสอบตรงกับจุดประสงค์ และเนื้อหาแผนการเรียนการสอน ที่กำหนดไว้ในภาคเรียน	3.62	0.85	3.52	0.90	1.10	.274
65. มีการติดตาม ชักถามความ ก้าวหน้าในการทำงานที่ได้รับ มอบหมายของนักศึกษา	3.49	0.98	3.27	0.95	2.03*	.043
66. มีการสอบถามความเข้าใจ ของนักศึกษานานเนื้อหาวิชาหรือ การปฏิบัติงานต่าง ๆ	3.35	1.01	3.20	1.01	1.40	.162

ตาราง 14 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
67. ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของ นักศึกษาอย่างใกล้ชิด	3.19	1.11	2.97	1.08	1.83	.068
68. มีการทดสอบย่อยเพื่อประเมินผล การสอน	3.36	1.01	3.20	0.97	1.45	.147
69. ประเมินผลการพัฒนาการของ ผู้เรียนจากงานศิลปะจาก ต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน	3.42	0.92	3.19	0.91	2.28*	.023
70. ประเมินผลการพัฒนาทักษะและ ความชำนาญจากต้นภาคเรียนกับ ปลายภาคเรียน	3.39	0.90	3.18	0.86	2.24*	.026
71. ประเมินผลการพัฒนาด้านความคิด สร้างสรรค์ของนักศึกษาจากต้นภาค เรียนกับปลายภาคเรียน	3.32	0.92	3.10	0.90	2.14*	.033
72. ประเมินผลความสามารถในการ ใช้ความรู้และหลักการทางศิลปะ	3.36	0.94	3.23	0.87	1.27	.206

ตาราง 14 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	เพศชาย (N = 192 คน)		เพศหญิง (N = 146 คน)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
73. ประเมินผลความสามารถในการ สร้างและแสดงความสามารถ ของงานศิลปะ	3.32	0.99	3.21	0.86	1.08	.283
74. ประเมินผลจากองค์ประกอบขนาด สัดส่วน สี สัน และรายละเอียด	3.43	0.93	3.22	0.89	2.07*	.040
75. ประเมินผลความสามารถในการ อธิบายหรือให้เหตุผล	3.33	0.95	3.20	0.89	1.26	.208
76. ประเมินผลจากปริมาณงาน	3.44	0.88	3.30	0.92	1.38	.168
77. ร่วมมือกับนักศึกษาในการกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการในการ ประเมินผล	3.28	1.05	3.07	1.04	1.61	.108
รวมเฉลี่ย	3.38	0.72	3.21	0.68	2.22*	.03

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง

ด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ มีการติดตามซักถามความก้าวหน้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษา ประเมินผลการพัฒนาการของผู้เรียนจากงานศิลปะจากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน ประเมินผลการพัฒนาทักษะและความชำนาญจากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน ประเมินผลการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์จากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน ประเมินผลจากองค์ประกอบขนาด สัดส่วน สีเส้นและรายละเอียด

การวิเคราะห์ความแตกต่างความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง ตามสมมติฐานที่ 2

ตาราง 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ
ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง

เพศ	จำนวน (N = 338)	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ชาย	192	263.76	44.36	1.15	.25
หญิง	169	258.17	43.82		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า นักศึกษาต่างเพศกัน มีความคิด
เห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตเพาะช่าง ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึง
ประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง
ในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน จำนวนตามเพศ ดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของ
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง ในแต่ละด้าน

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	จำนวน (N = 338)	$\bar{x}$	S.D.	t	p
1. <u>ด้านบุคลิกภาพความเป็น</u> <u>ครูอาจารย์ศิลปะ</u>					
ชาย	192	141.60	21.27	.04	.97
หญิง	146	141.50	21.28		
2. <u>ด้านวิชาการและการเรียนการสอน</u>					
ชาย	192	74.86	16.91	1.66	.10
หญิง	146	71.78	16.82		
3. <u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>					
ชาย	192	47.30	10.13	2.22*	.03
หญิง	146	44.89	9.59		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง ใน 3 ด้าน พบความแตกต่างกันในด้านการวัดและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ และด้านการเรียนการสอนนั้น ไม่พบความแตกต่าง

สมมติฐานข้อที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาต่างคณะ วิชาต่างกัน

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะของนักศึกษาต่างคณะ วิชา กัน จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม แสดงในตาราง 17

ตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะ วิชา ในแต่ละด้านและโดยรวม

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	คณะ วิชา								F	p
	ออกแบบ N= 138		จิตรศิลป์ N= 62		ศิลปประจําชาติ N= 62		ศิลปหัตถกรรม N=76			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ	3.48	0.55	3.30	0.51	3.56	0.51	3.43	0.44	2.83*	.04
ด้านวิชาการและการเรียนการสอน	3.24	0.82	3.15	0.79	3.58	0.63	3.49	0.69	5.11*	.00
ด้านการวัดและประเมินผล	3.23	0.77	3.24	0.71	3.44	0.64	3.37	0.64	1.64	.18
รวมเฉลี่ย	3.37	0.62	3.25	0.57	3.54	0.51	3.44	0.50	3.04*	.03

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะวิชากันแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะของนักศึกษาต่างคณะวิชากัน ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครูอาจารย์ศิลปะและด้านวิชาการและการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวัดและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะของนักศึกษาต่างคณะวิชา กันแนกเป็นรายด้านและโดยรวม แสดงในตาราง' 18

ตาราง 18 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะวิชา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (b)	3	17465.45	5821.82	3.04*	.029
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	334	639475.05	1914.60		
รวม	337	656940.50			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 18 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพะเยาข้าง เป็นรายคู่ ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะวิชา เป็นรายคู่

คณะวิชา	$\bar{x}$	คณะวิชา			
		1	2	3	4
วิจิตรศิลป์	250.13				
ออกแบบ	259.36				
ศิลปหัตถกรรม	264.67				
ศิลปประจําชาติ	272.90	*	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

- หมายเหตุ 1 หมายถึง คณะวิชาวิจิตรศิลป์
 2 หมายถึง คณะวิชาออกแบบ
 3 หมายถึง คณะวิชาศิลปหัตถกรรม
 4 หมายถึง คณะวิชาศิลปประจําชาติ

ตาราง 19 เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง เป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาคณะวิชาศิลปประจําชาติมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง แตกต่างจากนักศึกษาคณะออกแบบและคณะจิตรศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาคณะศิลปประจําชาติ ($\bar{x} = 272.90$) มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในระดับมากกว่านักศึกษาคณะออกแบบ ($\bar{x} = 259.36$) และนักศึกษาคณะจิตรศิลป์ ($\bar{x} = 250.13$)

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษานาภาพรวมแล้ว พบว่า นักศึกษาคณะวิชาจิตรศิลป์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 250.13$) และนักศึกษาคณะวิชาศิลปประจําชาติ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 272.90$)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน จํานนตามคณะวิชา ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ของนักศึกษาต่างคณะวิชา เป็นรายด้าน

แหล่งความแปรปรวน					
คุณลักษณะ					
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	df	SS	MS	F	P
1. <u>ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ</u>					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (b)	3	3771.02	1257.01	2.84 *	.04
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	334	148312.41	444.05		
รวม	337	152083.43			
2. <u>ด้านวิชาการและการเรียนการสอน</u>					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (b)	3	4228.95	1409.65	5.11*	.00
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	334	92205.25	276.06		
รวม	337	96434.20			
3. <u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (b)	3	485.46	161.82	1.64	.18
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	334	32923.63	98.57		
รวม	337	33409.09			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 20 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต
เพาะช่างในแต่ละด้าน พบว่า นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะและด้านวิชาการ
และการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวัดและ
ประเมินผลไม่พบความแตกต่างกัน

เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์
ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ของนักศึกษาต่างคณะวิชากัน
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะและด้านวิชาการและการเรียนการสอนแบบรายคู่
ผลปรากฏดังตามตาราง 21 - 22

ตาราง 21 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ของนักศึกษาต่าง
คณะวิชา เป็นรายคู่

คณะวิชา	$\bar{x}$	คณะวิชา			
		1	2	3	4
วิจิตรศิลป์	135.44				
ศิลปหัตถกรรม	140.76				
ออกแบบ	142.77	*			
ศิลปประจําชาติ	145.95	*			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

- หมายเหตุ 1 หมายถึง คณะวิชาวิจิตรศิลป์
2 หมายถึง คณะวิชาศิลปประจําชาติ
3 หมายถึง คณะวิชาออกแบบ
4 หมายถึง คณะวิชาศิลปหัตถกรรม

ตาราง 21 เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ จำแนกตามคณะวิชาแบบรายคู่ พบว่า นักศึกษาคณะวิชาออกแบบและนักศึกษาคณะศิลปประจําชาติมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง แตกต่างจากนักศึกษาคณะวิชาจิตรศิลป์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ ($\bar{x} = 142.77$) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะอยู่ในระดับมากกว่านักศึกษาคณะวิชาจิตรศิลป์ ($\bar{x} = 135.44$) และนักศึกษาคณะวิชาศิลปประจําชาติ ($\bar{x} = 145.95$) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะอยู่ในระดับมากกว่านักศึกษาคณะวิชาจิตรศิลป์ ($\bar{x} = 135.44$)

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ในทัศนะของนักศึกษาโดยรวม พบว่า นักศึกษาคณะวิชาจิตรศิลป์ ($\bar{x} = 135.44$) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในระดับน้อยที่สุด และนักศึกษาคณะวิชาศิลปประจําชาติ ($\bar{x} = 145.95$) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในระดับมากที่สุด

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ของนักศึกษาต่างคณะวิชา
เป็นรายคู่

คณะวิชา	$\bar{x}$	คณะวิชา			
		1	2	3	4
วิจิตรศิลป์	69.33				
ออกแบบ	71.33				
ศิลปหัตถกรรม	76.70	*	*		
ศิลปประจําชาติ	78.76	*	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

หมายเหตุ 1 หมายถึง คณะวิชาวิจิตรศิลป์

2 หมายถึง คณะวิชาออกแบบ

3 หมายถึง คณะวิชาศิลปหัตถกรรม

4 หมายถึง คณะวิชาศิลปประจําชาติ

ตาราง 22 เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ด้านวิชาการและการเรียนการสอน จำแนกตามคณะวิชาเป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาต่างคณะวิชากัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย นักศึกษาคณะวิชาศิลปหัตถกรรม ($\bar{x} = 76.70$) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะอยู่ในระดับมากกว่านักศึกษาคณะวิชาวิจิตรศิลป์ ($\bar{x} = 69.31$) และนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ ($\bar{x} = 71.33$) และนักศึกษาคณะวิชาศิลปประจําชาติ ($\bar{x} = 78.76$) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในระดับมากกว่านักศึกษาคณะวิชาวิจิตรศิลป์ ($\bar{x} = 69.31$) และนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ ($\bar{x} = 71.33$)

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ในทัศนะของนักศึกษาโดยรวม พบว่า นักศึกษาคณะวิชาวิจิตรศิลป์ ($\bar{x} = 69.33$) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในระดับน้อยที่สุด และนักศึกษาคณะวิชาศิลปประจําชาติ ($\bar{x} = 78.76$) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษา

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 338 ราย มีนักศึกษาแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด โดยกลุ่มตัวอย่าง 1 ราย สามารถให้ข้อคิดเห็นได้มากกว่า 1 ข้อ จานแนกเป็นรายด้าน ตามตาราง 23

ตาราง 23 แสดงค่าความถี่ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ

อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษา จากแบบสอบถามปลายเปิด

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ

ความถี่ (N=338)

1. ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ

เอาใจใส่นักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน	25
ตั้งใจสอน	24
ตรงต่อเวลา	19
ให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นในบางเรื่องได้	19
ยอมรับแนวทางใหม่	19
มีมนุษยสัมพันธ์ดี	13
เข้าใจนักศึกษา	12
แต่งกายสุภาพ	10
เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ	9

ตาราง 23 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ความถี่ (N=338)
ไม่หาเสขหาเลยกับนักศึกษาหญิง	9
มีเทคนิคการสอนที่ดี	9
เป็นตัวอย่างที่ดีแก่อาจารย์และนักศึกษา	8
มีอารมณ์มั่นคง ไม่แปรปรวนง่าย	8
มีบุคลิกดี	7
พูดจาสุภาพ	6
ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	6
มีความเป็นตัวของตัวเองในเวลาสอน	5
สั่งงานน้อยชิ้น แต่เน้นคุณภาพของงาน	4
มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4
งดรับงานนอกหรือรับในปริมาณน้อย	4
ไม่หากำไรในรูปแบบของเงินทองจากนักศึกษา	3
ไม่เพด็จการในทางที่ไม่ควร	3
มีความพร้อม	3
เป็นผู้สร้างงานศิลปะ	3
มีเวลาก่อนักศึกษานอกเหนือจากระหว่างชั่วโมงการเรียนการสอน	3
ยอมรับในความคิดของส่วนรวม	2
มีโลกทัศน์กว้าง	2

ตาราง 23 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ความถี่ (N=338)
ไม่เคร่งครัดเวลา แต่ดูที่งานที่สั่งให้ทำ	2
มีกิจกรรมร่วม เช่น กีฬาสี	2
เน้นความเป็นไทย	1
แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีและรอบคอบ	1
การนำออกงานนอกสถานที่	1
2. <u>ด้านวิชาการและการเรียนการสอน</u>	
จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนไว้อย่างพร้อมเพียง	23
ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาอย่างจริงจังและเท่าเทียมกัน	17
ตั้งใจสอน	15
กำหนดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	15
สอนให้นักศึกษาเข้าใจได้	14
มอบหมายงานในปริมาณที่เหมาะสมกับเวลา	12
ตรงต่อเวลา	12
มีตัวอย่างง่าย ๆ ประกอบการสอน	8
นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเป็นสื่อในการเรียนการสอน	8
คำนึงถึงความสามารถของนักศึกษา	6
มีการวางแผนการสอน	6
มีการสอดแทรกเนื้อหาในระหว่างการสอน	6
เปิดกว้างต่อแนวคิดของผู้อื่น	6

ตาราง 23 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ความถี่ (N=338)
ส่งเสริมและสนับสนุนนักศึกษา	5
จัดเตรียมสถานที่การเรียนการสอนให้เหมาะสมและกว้างขวาง	5
ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	5
มีภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีมากขึ้น	3
ให้อิสระแก่นักศึกษา	3
มีความสามารถด้านการสร้างสรรค์คิดแบบลง	2
มีความสามารถด้านศิลปะ	2
ควบคุมอารมณ์	2
มีความเป็นครู	2
มีมนุษยสัมพันธ์	1
มีอุดมคติด้านศิลปะ	1
มีการนำออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่	1
มีความกระตือรือร้น	1
3. <u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>	
มีการระบุหลักและวิธีการประเมินไว้อย่างชัดเจน	
โดยหลักและวิธีการประเมินดังกล่าวจะต้อง	
มีประสิทธิภาพเพียงพอในการวัดและประเมินผล	25
นำใช้ความรู้สึกร่วมตัวเป็นหลักในการวัดและประเมินผล	11

ตาราง 23 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	ความถี่ (N=338)
ประเมินเป็นระยะ ๆ	10
การแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบเพื่อปรับปรุงตนเอง	7
มีการประเมินตัวผู้สอน	4
ผู้ประเมินควรมีความรู้ด้านการวัดและประเมินผล	4
แจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าก่อนจะมีการประเมิน	2
ประเมินจากผลงานมากกว่าตัวบุคคล	2
ควรปรับปรุงคุณภาพของการประเมินผล และการทำให้	
บริการแก่นักศึกษา	1
เน้นการประเมินผลภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี	1
ปรับปรุงห้องสมุดให้มีอุปกรณ์และตำราทางวิชาการ	
ให้มากขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้ค้นคว้าด้วยตนเอง	1
ติดตามผลหลังการประเมิน	1

ตาราง 23 แสดงความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 338 ราย พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะที่นักศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะควรมีมากที่สุด ได้แก่

1. ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะที่นักศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะควรมีมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ เอาใจใส่นักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ตั้งใจสอน ยอมรับแนวทางใหม่ ตรงต่อเวลา และให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นในบางเรื่องได้

2. ด้านวิชาการและการเรียนการสอน พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะที่นักศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะควรมีมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนไว้อย่างพร้อมเพียง ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาอย่างจริงจังและเท่าเทียมกัน ตั้งใจสอน กำหนดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสอนให้นักศึกษาเข้าใจได้

3. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะที่นักศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะควรมีมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ มีการระบุหลักและวิธีการประเมินไว้อย่างชัดเจน โดยหลักและวิธีการประเมินดังกล่าวจะต้องมีประสิทธิภาพเพียงพอในการวัดและประเมินผล นำใช้ความรู้สึกร่วมตัวเป็นหลักในการวัดและประเมินผล ประเมินเป็นระยะ ๆ การแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบเพื่อปรับปรุงตนเอง มีการประเมินตัวผู้สอน และผู้ประเมินควรมีความรู้ด้านการวัดและประเมินผล

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง วนทัศน์ของนักศึกษา ทางด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ปีการศึกษา 2538 จำนวน 2,200 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ปีการศึกษา 2538 โดยการใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และเปรียบเทียบกับตารางของยามาเน (Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง 338 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าที่ใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ จำนวน 77 ข้อ และมีคำถามปลายเปิดที่ถามข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลตามลำดับ

การหาประสิทธิภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดย

1. การหาความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น โดยทำการศึกษาจากแบบสอบถามในงานวิจัยของของมงคล แก้วพวงงาม บริศนา สมพงษ์ และวินัย โรสมดี แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยเพิ่มเติมแนวความคิดต่าง ๆ ทางศิลปะใหม่ ๆ บทความทางวิชาการต่าง ๆ ทางศิลปะ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจแก้ไขและปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรงในเนื้อหา เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือศึกษาได้

2. การหาความเชื่อมั่น โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทำการทดสอบกับนักศึกษา วิทยาเขตพะเยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 ราย แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยรวม โดยใช้วิธีการของ Cronbach ซึ่งผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Reliability Coefficient Alpha) เท่ากับ .9679

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ร้อยส่วนใหญ่มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะในแต่ละด้าน คือ

1.1 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ

1.1.1 นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง ยึดมั่นถือนั่นสถาบันการศึกษาของตนสูง มีความรู้ความเข้าใจงานสัดส่วนและรูปทรง มีความรู้ความเข้าใจในกายวิภาคของคนและสัตว์ มีความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดความสามารถทางช่างศิลป์สูง มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของงานศิลปะ และการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ มีบุคลิกภาพด้านการแต่งกายดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นผู้มีความมุ่งมั่นเพื่องานศิลปะสูง มีทักษะและความสามารถในการเขียนลวดลายแบบต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะในหลายรูปแบบ เป็นต้น

1.1.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1.3 นักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1.4 นักศึกษาคณะวิชาศิลปประจำชาติ คณะวิชาออกแบบ และคณะวิชาศิลปหัตถกรรม มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะวิชาจิตรศิลป์ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านวิชาการและการเรียนการสอน

1.2.1 นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีข้อที่นักศึกษา มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ เปิดโอกาสให้นักศึกษาถามปัญหาและข้อสงสัยก่อนลงมือปฏิบัติงาน บอกวัตถุประสงค์ของการเรียนและการปฏิบัติงานแก่นักศึกษา ก่อนลงมือปฏิบัติงาน

สามารถจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติได้สอดคล้องกับภาคทฤษฎี ชี้แจงแผนการเรียนและแผนการปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนแก่นักศึกษา สามารถชี้ข้อบกพร่องของการฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาทราบได้ สามารถนำเสนอความรู้และคุณค่าทางศิลปะแก่นักศึกษาได้อย่างน่าสนใจ เป็นต้น

1.2.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.3 นักศึกษาเพศชายมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาเพศหญิงมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.4 นักศึกษาคณะวิชาศิลปประจำชาติ และคณะวิชาศิลปหัตถกรรม มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะวิชาออกแบบและคณะวิชาจิตรศิลป์มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการวัดและประเมินผล

1.3.1 นักศึกษาที่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีข้อที่นักศึกษาที่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ออกข้อสอบตรงจุดประสงค์และเนื้อหาแผนการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้ภาคเรียน มีการติดตาม ชักถามความก้าวหน้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษา

1.3.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.3 นักศึกษาเพศชายและนักศึกษาเพศหญิงมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.4 นักศึกษาคณะวิชาศิลปประจำชาติมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะวิชาศิลปหัตถกรรม คณะวิชาออกแบบ และคณะวิชาจิตรศิลป์มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาชั้นปีต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

วิทยาเขตเพาะช่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่ต่างชั้นปีกันเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในแต่ละด้าน พบว่า ด้านวิชาการและการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาต่างชั้นปีกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ นักศึกษาต่างชั้นปีกันมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนความคิดเห็น พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาต่างประเทศกัน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่างประเทศกันเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในแต่ละด้าน พบว่า ด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาต่างประเทศมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ นักศึกษาต่างประเทศมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนความคิดเห็นของนักศึกษาที่ต่างประเทศกัน พบว่า นักศึกษาเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาเพศหญิงมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4. เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาต่างคณะวิชากัน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่างคณะวิชากันเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ แบบรายคู่ พบว่า นักศึกษาคณะวิชาศิลปประจําชาติมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะโดยรวมแตกต่างจากนักศึกษาคณะวิชาวิจิตรศิลป์และคณะวิชาออกแบบอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่างคณะวิชากันเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะและด้านวิชาการและการเรียนการสอน นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของนักศึกษาต่างคณะวิชากัน ในแต่ละด้านแบบรายคู่ พบว่า

4.1 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาคณะวิชาออกแบบมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะสูงกว่านักศึกษาคณะวิชาวิจิตรศิลป์และนักศึกษาคณะวิชาศิลปะประจำชาติมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะสูงกว่านักศึกษาคณะวิชาวิจิตรศิลป์

4.2 ด้านวิชาการและการเรียนการสอน นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาคณะวิชาศิลปหัตถกรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอนสูงกว่านักศึกษาคณะวิชาวิจิตรศิลป์และนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ และนักศึกษาคณะวิชาศิลปะประจำชาติมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านวิชาการและการเรียนการสอนสูงกว่านักศึกษาคณะวิชาวิจิตรศิลป์และนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ

5. นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง จากแบบสอบถามปลายเปิดสรุปข้อสำคัญได้ดังนี้

5.1 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ นักศึกษามีข้อเสนอแนะคือ เอาใจสำนักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ตั้งใจสอน ยอมรับแนวทางใหม่ ตรงต่อเวลา ให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นในบางเรื่องได้ เป็นต้น

5.2 ด้านวิชาการและการเรียนการสอน นักศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนไว้อย่างพร้อมเพียง ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาอย่างจริงใจและเท่าเทียมกัน ตั้งใจสอน กำหนดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอนให้นักศึกษาเข้าใจได้ง่าย

5.3 ด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ มีการระบุหลักและวิธีการประเมินไว้อย่างชัดเจน โดยหลักและวิธีการประเมินดังกล่าวจะต้องมีประสิทธิภาพเพียงพอในการวัดและประเมินผล ไม่ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นหลักในการวัดและประเมินผล ประเมินเป็นระยะ ๆ ฯลฯ

อภิปรายผล

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในแต่ละด้าน คือ

1.1 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ครูอาจารย์ของวิทยาเขตเพาะช่างส่วนใหญ่จบการศึกษาจากวิทยาเขตเพาะช่าง ก่อนจะไปศึกษาในระดับปริญญาตรีในสถาบันอื่นที่จัดการเรียนการสอนด้านศิลปะ เช่น คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่จัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพครู ซึ่งเปิดรับผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. จากวิทยาเขตเพาะช่างในทุกสาขาวิชาที่วิทยาเขตเพาะช่างเปิดสอน นอกจากนี้ ยังมีผู้ไปศึกษาในสาขาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยศิลปากร ก่อนที่จะมาบรรจุเป็นอาจารย์ในวิทยาเขตเพาะช่าง จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของสถาบันของวิทยาเขตเพาะช่าง มีความรู้มีทักษะในวิชาชีพศิลปะ มีความเข้าใจในธรรมชาติ ความต้องการและทัศนคติพื้นฐานของผู้เรียนศิลปะ ซึ่งตรงกับหลักการจัดแบ่งแยกการทำงานตามทฤษฎีของ เพรคเตอร์ริค เทเลอร์ ที่กล่าวว่า ต้องมีการคัดเลือกและพัฒนาคนงาน จัดงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน และจะต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีทำงานที่ถูกต้องและจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้得人ที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ (Taylor : 1880 อ้างอิงใน ธงชัย สันติวงษ์. 2533 : 23 - 24) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นักศึกษาเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับสูง ได้แก่

1.1.1 เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะว่า ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ วิทยาเขตเพาะช่างส่วนใหญ่จบการศึกษาในสาขาวิชาชีพครู ศิลปะ (การศึกษาศิลปะ และครูศาสตรบัณฑิต) จากสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูอาจารย์ศิลปะ

และสถาบันที่ผลิตบุคลากรด้านศิลปะโดยตรง (มหาวิทยาลัยศิลปากร) นอกจากนั้น ครูอาจารย์ ส่วนใหญ่ของวิทยาเขตเพาะช่างจบการศึกษาจากวิทยาเขตเพาะช่าง ก่อนที่จะไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในสาขาครุศิลปะ ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ครุศิลปะวิทยาเขตเพาะช่างถ่ายทอด ให้นักศึกษาเพื่อใช้เป็นวิชาชีพในการประกอบเป็นอาชีพอีกด้วย

1.1.2 เปิดโอกาสให้นักศึกษาดำเนินปัญหาและข้อสงสัยก่อนปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะว่า วิชาศิลปะเป็นวิชาชีพที่ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและความชำนาญ จึงจะสามารถสร้างงานศิลปะได้ดี และโดยที่ครูอาจารย์ของวิทยาเขต เพาะช่างมีความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนดีว่าจะประสบปัญหาอะไรบ้างในการเรียนวิชาศิลปะ ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู คือ ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน ดังนั้นการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูจึงคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก และเป็นไปตามมาตรฐานที่ 3 ของเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู คือ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ โดยการใช้ความพยายามอย่างเต็ม ความสามารถที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะ ให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน อย่างเป็นระบบ (กองมาตรฐานวิชาชีพครู. 2537: 3 - 5)

1.1.3 มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของงานศิลปะ (Art Composition) และการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะ วิชาการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ เป็นวิชาที่จำเป็นที่ผู้เรียนวิชาศิลปะจะต้องเรียนรู้ และ เป็นวิชาที่บังคับให้นักศึกษาวิทยาเขตเพาะช่างทุกคนต้องเรียน เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่เป็นวิชาแกน ศิลปกรรม อันได้แก่ วิชาประวัติและแบบอย่างศิลป์ วิชากายวิภาค วิชาศิลปประจําชาติ วิชา หลักการเขียนแบบ วิชาองค์ประกอบศิลป์ และวิชาวาดเขียนหรือวาดเส้น (วิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษา. 2527 : 10) เพราะเป็นวิชาที่เป็นหัวใจที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียน สร้างสรรค์งานศิลปะได้เป็นอย่างดี ซึ่งตรงกับข้อคิดเห็นของ สงวน รอดบุญ (2533 : 67)

ที่กล่าวว่า การหาวิธีของการแสดงออก ย่อมไม่มีขอบเขตสิ้นสุด อาจเป็นการค้นหาแบบอย่างศิลปะ (Artistic Styles) หรือมุ่งแสดงในแง่ของเนื้อหา (Subject Matter) หรืออาจเป็นการจัดองค์ประกอบของเส้น สี รูปทรง รูปร่าง ปริมาตร พื้นที่ จังหวะ ผิวพื้นหรือสิ่งอื่นใดก็ได้ อันเป็นภาษาของการแสดงออก (A Language of Expression) จากการจัดองค์ประกอบที่ดีของผู้สร้างสรรค์งานศิลปะ

1.1.4 มีความรู้ความเข้าใจในวาดเส้น (Drawing) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะ เป็นความรู้ที่จำเป็นที่ผู้เรียนวิชาศิลปะจะต้องเรียนรู้ เนื่องจากเป็นความรู้ในสาขาวิชาชีพที่เป็นวิชาแกนศิลปกรรม ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์และแบบอย่างศิลป์ วิชากายวิภาค วิชาศิลปประจําชาติ วิชาหลักการเขียนแบบ วิชาองค์ประกอบศิลป์และวิชาวาดเขียนหรือวาดเส้น (วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. 2527 : 10) ซึ่งเป็นวิชาที่เป็นหัวใจและเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์งานศิลปะได้เป็นอย่างดี

1.1.5 ยึดมั่นถือมั่นในสถาบันการศึกษาของตนสูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะว่า ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะวิทยาเขตเพาะช่าง โดยส่วนใหญ่มจบการศึกษาจากวิทยาเขตเพาะช่าง ซึ่งเป็นสถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะแห่งแรกของประเทศไทย มีระบบธรรมเนียม ประเพณีนิยม ค่านิยมที่อบรมสั่งสอนที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรัชญาของสถาบันที่มุ่งเน้นในเรื่องของการอนุรักษ์ศิลปะไทย ตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในคราวที่เสด็จมาเปิดโรงเรียนเพาะช่าง พ.ศ. 2456 ข้อที่ 3 - 6 (ทวี อนุสรณ์ศฤง. 2535 : 252 - 256) อ้างถึงกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พ.ศ. 2456) ซึ่งเป็นปรัชญาการศึกษาที่วิทยาเขตเพาะช่างยังคงดำเนินรอยตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 คือ เน้นและให้ความสำคัญในแนวการอนุรักษ์ศิลปะไทยเป็นสำคัญ ต่างกับการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ จึงทำให้ครูอาจารย์มีความภูมิใจศรัทธา จงรักภักดี ในสถาบันการศึกษาแห่งนี้สูงมาก

1.1.6 มีความสามารถในทางช่างศิลป์สูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

อาจเป็นเพราะ ปรัชญาการศึกษาของวิทยาเขตเพาะช่างทำให้การเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางอนุรักษ์ศิลปะไทย เช่น งานเครื่องรัก งานเครื่องโลหะ งานหัตถศิลป์ งานประติมากรรมไทยและงานจิตรกรรมไทย ฯลฯ มีลักษณะดังที่ น. ฌ ปากน้ำอธิบายว่า เป็นศิลปะที่ประยุกต์ (Applied Art) เอามาใช้ในงานต่าง ๆ พบได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น การทำหัตถ์วน เครื่องถม ทองรูปพรรณ ซึ่งเป็นศิลปะที่ได้นำศิลปะบริสุทธิ์มาใช้ (2531 : 15 - 26) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนศิลปะวิทยาเขตเพาะช่างจึงเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะความชำนาญเป็นสำคัญ และการที่จะสอนให้ผู้เรียนมีทักษะได้นั้น การถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน จึงจำเป็นที่ครูอาจารย์ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในงานช่างฝีมือหรือช่างศิลป์ เพื่อแสดงให้เห็นหรือปฏิบัติให้นักศึกษาเห็นและเข้าใจได้อย่างดี สอดคล้องกับแนวความคิดของ วิรุณ ตั้งเจริญ ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้และสร้างสรรค์ศิลปะของไทยมีพื้นฐาน หลักการมาจากกระบวนการศิลปะหลักวิชา "ว่าตามครู" เชื่อว่าครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และศิลปะประเพณีนิยมสายวังและสายวัด คู่ขนานกับการสืบต่อจากเบื้องสูงมากกว่าความสัมพันธ์กับแนวราบ หรือสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง เน้นศิลปะสายวังและสายวัดเป็นหลัก (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2536 : 64)

อย่างไรก็ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ผู้สอนศิลปะที่สำคัญบางประการ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เช่น ส่งผลงานศิลปะเข้าประกวดอยู่เสมอ แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ อาจเป็นเพราะ บทบาทและหน้าที่ความเป็นครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะจะต้องเตรียมการสอน ชั้นเรียน และอุปกรณ์หรือสื่อการสอนต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน ทำให้ไม่สามารถจัดแบ่งเวลาเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อส่งเข้าประกวดหรือแสดงผลงานศิลปะได้เสมอ ๆ แต่ในความเป็นจริงนั้น อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ วิทยาเขตเพาะช่างยังคงสร้างงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นในรูปแบบของการสร้างและการเตรียมอุปกรณ์หรือสื่อการสอนให้แก่นักศึกษาหรือผู้เรียนได้ศึกษา มิได้สร้างงานเพื่อส่งเข้าประกวด และยังมีครูอาจารย์บางท่านที่ว่างจากหน้าที่สอนไปประกอบอาชีพรองทางศิลปะ นอกเหนือจากอาชีพครูในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ และในช่วงปิดภาคเรียน เช่น การเขียนรูปตามฝาผนังโบสถ์ การเขียนลายรดน้ำและการปิดทองพระพุทธรูป

การออกแบบและสร้างพระเครื่องต่าง ๆ การสร้างสรรค์งานประติมากรรมต่าง ๆ ทั้งในแบบของไทยและต่างประเทศ การวาดรูปสีน้ำมันและสีน้ำเงิน การออกแบบสิ่งสิ่งพิมพ์หรือสื่อโฆษณาต่าง ๆ การรับออกแบบตกแต่งต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นอาชีพหรืองานที่สามารถหารายได้มาสนับสนุนชีวิตและครอบครัวของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะได้เป็นอย่างดี ในขณะที่การส่งผลงานศิลปะเข้าประกวดถูกกำหนดกรอบอยู่ในกลุ่มของงานศิลปะสาขาทัศนศิลป์เป็นสำคัญ โดยอยู่ในความคิดหรือข้อกำหนดที่ เพื่อการพัฒนาหรือก้าวหน้า ซึ่งด้วยกรอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่ขัดกับความคิด ความรู้สึก และปรัชญาของวิทยาเขตพะเยา ซึ่งนอกจากนี้ กรอบหรือข้อกำหนดการตัดสินกรรมการตัดสินการประกวดงานศิลปะต่าง ๆ คือ ผู้ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ความคิดอันแน่วแน่รักขตามแบบของวิทยาเขตพะเยา ซึ่งมีปรัชญาการศึกษาที่เน้นการอนุรักษ์ศิลปะไทย ดังนั้น ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของวิทยาเขตพะเยา จึงเน้นในเรื่องทักษะความชำนาญ เป็นสำคัญ ทำให้เกิดการติดยึดอยู่กับรูปแบบเดิม ๆ ไม่เน้นหรือให้ความสำคัญแก่การสร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะในแนวทางใหม่หรือสิ่งใหม่ ๆ และเหตุผลที่สำคัญคือ กรรมการตัดสินเป็นบุคลากรที่จบการศึกษาจากสถาบันอื่น ทำให้เกิดการเอนเอียงและให้ความสำคัญในลักษณะของสถาบันนิยมมากกว่า สอดคล้องกับ วิรุณ ตั้งเจริญ (2538 : 9 - 20) ที่กล่าวว่า ศิลปะถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อกลุ่มเป้าหมายมากกว่าการสร้างสรรค์ หรือเพื่อการแสวงหาศักยภาพสูงสุดของศิลปิน และศิลปะถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเอาใจกรรมการตัดสินรางวัล "จริงอยู่ที่รางวัลเป็นตัวกระตุ้นการทำงานศิลปะ แต่การตัดสินรางวัลก็มีกรอบที่มองไม่เห็น กำหนดการเติบโตและความหลากหลายของศิลปะด้วย" และจากลักษณะของงานศิลปะส่วนใหญ่เป็นแนวนอนุรักษ์ ตลาดหรือผู้สนใจงานศิลปะในลักษณะนี้จึงมีจำนวนน้อย เนื่องจากความคุ้นเคย เคยชินและไม่แปลกตา และมีลักษณะของความเป็นไทย จึงมีเพียงชาวต่างประเทศที่จะให้ความสนใจบ้าง ซึ่งตามข้อคิดเห็นของ วิบูลย์ สีสวรรณ (2537 : 7 - 9) ที่กล่าวว่า "ทุกวันนี้ดูเหมือนว่าใครก็จัดแสดงผลงานได้ แม้กระทั่งหอศิลป์แห่งชาติ ที่ควรจะเป็นสถาบันที่มีมาตรฐาน ก็ไม่ได้ทำหน้าที่ให้เป็นที่น่าเชื่อถือ ยิ่งเป็นสถานแสดงศิลปะของเอกชนยิ่งหามาตรฐานที่ได้ยากเต็มที ดังนั้นการแสดงผลงานศิลปะของศิลปินบ้านเรา จึงต้องวัดกันที่คุณภาพของผลงาน โดยเฉพาะการแสดงผลงานเดี่ยวนี้มีความสำคัญไม่น้อย เพราะการ

จะจัดแสดงผลงานเดี่ยว ศิลปินจะต้องทำงานอย่างต่อเนื่องจนได้ผลงานที่มีคุณภาพดี และมีจำนวนมากพอ การแสดงผลงานเดี่ยวของศิลปินจึงอาจจะพอเป็นเครื่องยืนยันถึงความเป็นศิลปินได้ประการหนึ่ง ยิ่งเป็นการแสดงผลงานในพิพิธภัณฑ์ศิลปะหรือหอศิลปะด้วยแล้ว ก็จะช่วยให้เกิดการยอมรับความสามารถของศิลปินได้ " ถึงแม้ว่า อาจารย์ผู้สอนศิลปะของวิทยาเขตเพาะช่างจะไม่แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ แต่สนับสนุนและให้ความสำคัญแก่นักศึกษาของวิทยาเขตฯ เพื่อการแสดงผลงานศิลปะ ทั้งในรูปแบบการแสดงผลงานเดี่ยวและแสดงผลงานเป็นกลุ่ม โดยมีห้องแสดงผลงานศิลปะเพื่อใช้ในการแสดงผลงาน

คุณลักษณะอีกประการที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง คือ ไม่ยอมรับการถูกวิจารณ์งานศิลปะของตน เพราะเชื่อว่า ผู้วิจารณ์ไม่เข้าใจงานแนวความคิดหรือสุนทรียะที่ต้องการจะสื่อ อาจเป็นเพราะว่า ครอบพื้นฐานนั้นนักศิลปะจะเป็นผู้มีอัตตาค่อนข้างสูง ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ ไพโรจน์ สรมสร (2539 : 66) ที่กล่าวว่า "เป็นมาตั้งแต่อดีต ที่คนศิลปะต่างคนต่างอยู่ เป็นเพราะความมีอัตตาตัวตนสูง หลายครั้งก็เหยียบย่ำกันเอง อันเป็นปกติวิสัยของผู้คนที่ยังมีกิเลส" ทั้งนี้เพราะงานศิลปะที่ถูกสร้างขึ้นแต่ละชิ้นงานนั้นจะถูกพัฒนาจากประสบการณ์ที่สะสมมาของผู้สร้างงานศิลปะ เช่น งานศิลปะที่ถูกตั้งชื่อต่าง ๆ ที่มีคำว่า " หมายเลขต่าง ๆ ตามหลังกมา เช่น หมายเลข 5 หรือ 6 "จะเป็นคำบอกเล่าว่า งานชิ้นนั้น ๆ ถูกพัฒนาจากการสะสมข้อมูลต่าง ๆ และประสบการณ์มาอย่างต่อเนื่องจนมาถึงงานชิ้นนี้หรือชิ้นนั้น ๆ ดังนั้น ผู้สร้างงานศิลปะจึงเชื่อว่า ตนมีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะของตนมากกว่าผู้อื่น ส่งผลให้ผู้สร้างงานศิลปะจำนวนมากขาดศรัทธาในศิลปะที่ถูกต้อง ขาดความเข้าใจในศิลปะอย่างจริงจัง ขาดการแสวงหาความรู้ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางศิลปะหรือความรู้ในสาขาอื่น ๆ เพราะมักจะคิดว่า วิชาอื่น ๆ นอกจากศิลปะล้วนเป็นแค่วิชาวิชา อย่างที่ศิลปินใหญ่คนหนึ่งว่าไว้ ทั้งที่ความจริงน่าจะเป็นว่า การไม่แสวงหาความรู้ให้กว้างขวาง จะทำให้คนหลงอยู่ในแค่จินตนาการ ลักษณะเช่นนี้เป็นเหตุให้นักศิลปะจำนวนมากห่างไกลจากความเป็น " ปัญญาชน " สุดท้ายก็คงเป็นเพียงคนเขียนรูปขายที่ขอยุขยรรยอวดเท่านั้นเอง และยังให้ความสำคัญแก่คำจ้างรางวัล อันเป็นสิ่งที่ต้องแสวงหาไว้ก่อน (วิบูลย์ สีสวรรณ. 2537 : 13 - 19) นอกจากนี้ วาณิช จรุงกิจอนันต์ (2539 :

70 - 71) กล่าวว่า " แนวทางการผลิตบัณฑิตที่เรียนจบทางศิลปะจะต้องออกมาเป็นศิลปิน วัตถุประสงค์
 ประจักษ์ต่อนโยบายของบัณฑิตทั้งหลายให้วิไลล้ำเป็นอย่างยิ่ง และในเวลาเดียวกันก็ปลูกความรู้สึกลึก
 ตื้นถูกชาวบ้านเขา ซึ่งในความเป็นจริงนั้น ศิลปินนั้นผลิตไม่ได้ การเป็นศิลปินนั้นเป็นเรื่องเฉพาะ
 บุคคล (ตัวใครตัวมัน) มากกว่าจะเป็นเรื่องของอบรมสั่งสอนให้เป็น การศึกษาศิลปะยุคนี้ควร
 เรียนรู้เพิ่มเติมเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ความรู้ลึกซึ้งทางนั้นจะปิดกั้นโอกาสในการเรียนรู้
 เป็นไปได้อย่างยากมากหรือเกือบจะไม่ได้เลย ที่การเรียนศิลปะจนจบปริญญาตรีแล้วจะทำให้
 รู้แจ้งแทงตลอดใน เรื่องของการทำงานหรือการศึกษาศิลปะ ยังต้องหาประสบการณ์และศึกษาอีก
 อย่างต่อเนื่อง และถ้าต้องการจะศึกษาศิลปะให้รู้ลึกซึ้ง รู้แจ้งจริง ๆ ก็ควรจะอ่านภาษาอังกฤษ
 ให้ออกด้วย เพราะด้วยระบบการจัดการศึกษาศิลปะทำให้ไม่สามารถ กำหนด แยกแยะ และ
 เลือกสรรหรือสรรหาว่า กฎเกณฑ์ใดที่จะกำหนดใครคือศิลปินที่แท้จริง ทำให้เกิดการขัดแย้งกัน
 และถูกกันและกันในหมู่นักศิลปะว่า ตนเป็นเลิศ ตนเป็นศิลปิน เป็นผู้รอบรู้ทางศิลปะบ้าง
 ส่วนผู้อื่นไม่เป็นเลิศ ไม่ใช่นักศิลปิน ไม่ใช่อุรอบรู้ทางศิลปะ " ซึ่ง วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ (2537 :
 13 - 19) กล่าวว่าอธิบายว่า ศิลปินเป็นบุคคลที่มีหน้าที่และบทบาททางสังคมอย่างกว้าง ๆ คือ
 จะต้องมีรู้ความสามารถของตนเพื่อการสร้างสรรค์งานศิลปะตามสาขาที่ตนถนัด จนได้รับ
 การยอมรับจากสังคม ต้องทุ่มเทความรู้ความสามารถของตนเพื่อการสร้างสรรค์ศิลปะให้ใช้งานได้งาน
 ที่มีคุณค่า โดยมีความมั่นใจและศรัทธาในวิชาชีพของตน ดังที่ วิรุณ ตั้งเจริญ (2538 : 9 -
 20) กล่าวว่า " ศิลปะเป็นผลพวงของสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ แนวโน้มและทิศทางของ
 ศิลปะในยุคใด สมัยใด ย่อมปรับเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ
 การทำความเข้าใจกับสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ย่อมนำมาสู่ความเข้าใจศิลปะ
 และวัฒนธรรมในสังคมนั้น การทำความเข้าใจกับศิลปะ โดยมองศิลปะอย่างอิสระย่อมขาด
 ความเข้าใจศิลปะ " นอกจากนี้ ตำรา วังศ์อุปราช ให้ความเห็นว่า คุณสมบัติของผู้ที่สมควร
 จะถูกเรียกว่า " ศิลปิน " ตามที่ UNESCO กำหนดแนวกว้าง ๆ คือ ศิลปินควรจะเป็นผู้ที่เลี้ยงชีพ
 ด้วยผลงานของตน คือ ศิลปินไม่ว่าจะเป็นจิตรกร ประติมากรหรือสถาปนิกก็ตาม ควรจะต้อง
 เป็นผู้ที่ยังชีพอยู่ด้วยค่าตอบแทนจากผลงานของตน ผู้ที่เป็นศิลปินควรมีวุฒิทางศิลปะ คือ ผู้ที่เป็น

ศิลปินจะต้องผ่านการศึกษาศิลปะต้องมีคุณวุฒิทางศิลปะ ศิลปินอาจเป็นผู้สอนศิลปะ การที่ศิลปินจะเป็นผู้สอนศิลปะไปด้วยนั้นเป็นสิ่งที่ดี เพราะการสอนศิลปะในสถาบันการศึกษา จะช่วยให้ศิลปินตื่นตัว ต้องศึกษาหาความรู้ และฝึกฝนตนเอง ผู้ที่เป็นศิลปินจะต้องมีผลงานเสนอต่อสาธารณชน จนเป็นที่ยอมรับหรือมีผลงานลงตีพิมพ์ในวารสารศิลปะที่เชื่อถือได้ ผู้ที่เป็นศิลปินควรจะต้องมีผลงานปรากฏในพิพิธภัณฑ์ศิลปะหรือหอศิลป์ที่มีมาตรฐาน ศิลปินอาจจะต้องได้รับรางวัลจากสถาบันทางศิลปะที่เชื่อถือได้ และผู้ที่เป็นศิลปินควรได้รับการยอมรับจากศิลปินและวงการศิลปะในประเทศของตน (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2537 : 1 - 11 อ้างอิงมาจาก ตักรัง วงศ์อุปราช. 2524)

จากแนวคิดและข้อเสนอแนะต่าง ๆ อาจสรุปถึงบุคลิกลักษณะของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะกว้าง ๆ ตามแนวความคิดของ อารี สุทธิพันธุ์ (2533 : 102 - 104) ได้ว่า ครูศิลปะควรมีบุคลิกลักษณะเฉพาะ ดังนี้

1. มีความรู้และความสามารถในการวิชาศิลปะที่มองเห็นโดยตรง เช่น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของศิลปะ ธรรมชาติของผู้เรียน กระบวนการสร้างสรรค์ การจัดชั้นเรียน การประเมินผล และการส่งเสริมนักศึกษาโดยจัดแสดงผลงาน " ทุกวันนี้ ครูศิลปะมีความรู้ในสิ่งเหล่านี้เพียงพอแล้วหรือ มีความรู้ความสามารถที่จะศึกษาวิจัยในแขนงวิชาศิลปะ ลึกซึ้งสำหรับนักเรียนไทยเพียงพอแล้วหรือ หรือเพียงยืมรายงานการวิจัยของต่างประเทศ แล้วรวมเอาไปกันได้ โดยไม่พิจารณาถึงโครงสร้างของสังคม สภาพทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ดังเช่น ยืมเอารายงานการวิจัยของโลเวนเฟลด์ (Lowenfeld) ที่แบ่งเด็กเป็นระยะต่าง ๆ ตามพื้นฐานของชีวิต เช่น ระยะไข่เขี้ยว ระยะก่อนสัญลักษณ์ ระยะก่อนของจริง ตามลำดับเกณฑ์อายุ แล้วยึดเป็นแนวทาง ทั้ง ๆ ที่สภาพของนักเรียนไทยต่างกับอเมริกาอย่างขาวกับดำ "

2. มีความรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ รู้จักร่วมงานกับคนอื่น " ครูศิลปะส่วนมากมีและมีความด้วย จนครูแขนงวิชาอื่น ๆ อิจฉา และปล่อยไม่ยอมยุ่งเกี่ยวกับ " ถึงกับมีคำพังเพยเล่น ๆ ว่า ครูศิลปะสอนให้นักเรียนบ้า ๆ บอ ๆ "

3. มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ รู้จักปรับปรุงของเดิม " ครูศิลปะทุกคนควรจะต้องคิดให้มาก เพราะหากสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยหวังที่จะให้นักเรียน

เจริญงอกงามแล้ว เพื่อนร่วมงานทั้งที่เป็นครูและไม่ใช่ครูด้วยกัน เขาคิดอย่างไร หรือหากจะปรับปรุงของเดิม เราแน่ใจหรือว่าเราได้แบบแผนที่ดีกว่าของเดิม หรือเราได้เฉพาะชี้เฝ้าของอดีต ไม่ใช่เปลวไฟในอดีต "

4. มีความสามารถปรับปรุงพฤติกรรม เช่น การแต่งกาย กิริยามารยาท นามั้ยหรือตามสมัย " ถ้าครูศิลปะไม่ทันสมัย แล้วจะรอให้ใครมา "

1.2 ด้านวิชาการและการเรียนการสอน นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ด้านวิชาการและการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะวิทยาเขตเพาะช่าง ปิดติดอยู่กับปรัชญาการศึกษาของสถาบัน ทำให้วิธีการ การเรียนการสอนเน้นและให้ความสำคัญในแนวอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย วิธีการและแนวการสอนเน้นในเชิงทักษะเป็นสำคัญ ซึ่งตรงกับเป้าหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สายศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ที่เน้นการพัฒนากำลังคนระดับกลางด้านศิลปกรรม ให้เป็นนักปฏิบัติการเชิงวิชาการในงานศิลปกรรมทั่วไป และมีความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา (วิทยาเขตเพาะช่าง. 2539 : 22) ตลอดจนอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะของวิทยาเขตเพาะช่างส่วนใหญ่จบการศึกษาจาก วิทยาเขตเพาะช่าง ดังนั้นรูปแบบวิธีการสอนจึงไม่ค่อยเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากเน้นทักษะและความเป็นช่างในงานศิลปะ ซึ่งสอดคล้องกับ วิรุณ ตั้งเจริญ (2536 (659) : 64) ที่กล่าวว่า " กระบวนการเรียนรู้และสร้างสรรค์ศิลปะของไทยมีพื้นฐาน หลักการมาจากกระบวนการศิลปะหลักวิชา " ว่าตามครู " เชื่อว่าครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และศิลปะประเพณีนิยมสายวังและสายวัด สันเขยกับการสืบต่อจากเบื้องสูงมากกว่าความสัมพันธ์กับแนวราบหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง เน้นศิลปะสายวังและสายวัดเป็นหลัก " ในขณะที่มีแนวคิดใหม่ที่แตกต่างกันไป เช่น พิระพงษ์ กุลพิศาล (2531 : 24) ที่กล่าวว่า ครูศิลปะที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการสอน จะต้องมีความสนใจนักศึกษาเป็นรายบุคคล สนใจชุมชนและครูศิลปะในท้องถิ่น ๆ สอนให้นักศึกษาสร้างสรรค์ด้วยวิธีการและเทคนิคหลาย ๆ อย่าง

หากิจกรรมแปลก ๆ ให้นักศึกษามาก ๆ และเป็นประจำ หลีกเลี้ยงและป้องกันเด็กลอกเลียนแบบในทุก ๆ กรณี จัดกิจกรรมศิลปะประเภทสามมิติเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ช่วยเหลือนักศึกษาและครูอื่น ๆ เพื่อวางแผนจัดห้องหรือแสดงผลงาน วางแผนพัฒนาการสอนร่วมกับครูอื่น ๆ และผู้บริหาร ใช้อุปกรณ์การสอนเพื่อกระตุ้นการแสดงออกของนักศึกษา พานักศึกษาออกทัศนศึกษาตามพิพิธภัณฑ์ที่ทำงานของนักศิลปะหรือแหล่งศิลปะอื่น ๆ ตลอดจนพานักศึกษาออกปฏิบัติงานนอกชั้นเรียน ยกย่องชมเชยนักศึกษาอย่างทั่วถึงเมื่อมีโอกาสและวิจารณ์งานนักศึกษายู่เป็นประจำ พยายามเพิ่มพูนความสามารถทางด้านการแสดงออกของนักศึกษาให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเขา

นอกจากนี้ มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2535 : 63) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนการทำงานศิลปะในกระบวนการเรียนแบบมาใช้ในการเรียนการสอนด้านศิลปะ เช่น การนำมาวางแผนผสมผสานกับวิธีสอนแบบศิลปะวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ (Art Criticism) โดยให้ผู้เรียนเลียนแบบผลงานศิลปินที่ชื่อเสียง ซึ่งกลวิธีนี้เป็นอุบายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาผลงานนั้น ๆ อย่างช้า ๆ และถี่ถ้วน และทำความเข้าใจกับวิถีทางการทำงานของศิลปินเจ้าของงานไปโดยปริยาย แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบภาพ กลวิธีการทำงานและสื่อที่ศิลปินใช้ในการทำงาน ถ้าผู้เรียนมีความเห็นว่าภาพนั้นมีข้อบกพร่องน่าที่จะปรับปรุงแก้ไข อาจารย์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ไขภาพในวิถีทางที่คิดว่าดีกว่า ซึ่งเมื่อผลงานสำเร็จแล้ว อาจารย์เป็นผู้นำในการวิเคราะห์ โดยให้ผู้เรียนพิจารณาผลงานที่เปลี่ยนแปลงและโดยการตั้งคำถามนำสายตาสู่เรียนเพื่อค้นหาคำตอบ เพื่อให้ผู้เรียนค้นหาหรือแก้จุดบกพร่องในงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ซึ่งจะทาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่มีเหตุผล ไม่มาเชื่อหรือชื่นชมอย่างมกมายว่า ผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ สวยงามดีแล้ว เพียงเพราะว่า ศิลปะชิ้นนั้น ๆ เป็นงานของศิลปินมีชื่อเสียงที่โลกยกย่อง

จากความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากระหว่างนวนุรักษ์กับแนวคิดของครูอาจารย์ศิลปะสมัยใหม่ ทาให้นักศึกษามีความพึงพอใจในคุณลักษณะอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ด้านวิชาการและการเรียนการสอนในระดับปานกลาง ซึ่งทัศนะของพระธรรมปิฎก (2539 : 7 - 8) ให้ข้อคิดที่นำมาพิจารณาว่า การเน้นการทาบทเรียน

และกิจกรรมให้เป็นที่น่าสนใจแก่ผู้เรียนเป็นเรื่องที่ถูกต้อง แต่เกินไปจนเป็นระดับที่เอาใจผู้เรียน ทำให้เกิดความอ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง จะเป็นหนทางแห่งความเสื่อม เนื่องจากเอียงไปทางสนองความต้องการแบบเอาใจผู้เรียน เอาใจจนกระทั่งว่า ผู้เรียนไม่อยากเรียน ก็ไม่ต้องเรียน ครูก็หาทางที่จะทำให้นักเรียนน่าสนใจ เอาใจผู้เรียน ถ้าการศึกษาเป็นไปแบบวิธีทางนี้ นาน ๆ เข้า ก็จะเป็นแนวโน้มสู่ความเสื่อมลง

1.3 ด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ วิทยาเขตเพาะช่าง เน้นและให้ความสำคัญต่อการวัดผลในเชิงทักษะเป็นสำคัญ โดยยึดตามเป้าหมายของหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนเป็นนักปฏิบัติ การเชิงวิชาการในงานศิลปะ และมีความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา ดังที่ วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูรย์ (2520 : 63 - 169) กล่าวว่า แนวทางการประเมินผลงานศิลปะภาคปฏิบัติจะต้องประกอบด้วย ด้านทักษะในงานศิลปะ เน้นทักษะในการเขียนได้ถูกต้อง งดงามและเรียบร้อย ด้านความคิดและการออกแบบ เน้นการออกแบบการใช้จินตนาการต่อเติมและการจัดภาพในการตกแต่ง ด้านการนำไปใช้ เน้นการแก้ปัญหาและการนำไปใช้ได้สมเหตุสมผล ด้านความนิยมความงาม เน้นความสามารถในการพิจารณาประเมินผลการเลือกได้ถูกต้องเหมาะสม ด้านความแม่นยำ เน้นการเขียนมีสัดส่วน ขนาด ช่วงจังหวะที่ถูกต้อง แบนอน รวดเร็วและได้ภาพจำนวนมาก ด้านการเสนองานศิลปะ เน้นการจัดองค์ประกอบ และการเขียนคำบรรยายประกอบ นอกจากนี้ ไมเคิล (Michael. 1983 : 39 - 41) ได้เสนอแนวความคิดในด้านการวัดและประเมินผลนักศึกษาว่า ควรอยู่บนพื้นฐานและมาตรฐานแบบเดียวกัน โดยอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะน่าจะทำการประเมินผลจากการสื่อสารข้อคิดเห็นหรือการแสดงออก ความเชื่อมั่นหรือความมั่นใจในตนเอง การพัฒนาการเรียนรู้ องค์ความรู้สุนทรียภาพและส่วนประกอบ ความรู้ในสาขาศิลปะ ความริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะความชำนาญ ความเพียรและความพึงพอใจ จากความคิดเห็นต่าง ๆ กันทำให้นักศึกษามีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนศิลปะของสถาบันเทคโนโลยีราชม-

มงคล วิทยาเขตเพาะช่างอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากใช้การวัดผลและประเมินผลภาคปฏิบัติไม่ได้สัดส่วนกับภาคทฤษฎี

2. เมื่อเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง พบว่า นักศึกษาที่ต่างชั้นปีกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่ต่างชั้นปีกันมีความคิดเห็นโดยรวมในด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแต่ละด้านดังนี้คือ

ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ ได้แก่ เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง เป็นผู้มีความรู้ดีเยี่ยมเพื่องานศิลปะสูง ส่งงานศิลปะเข้าประกวดอยู่เสมอ แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ สนใจศึกษาและให้ความสำคัญกับศิลปะแบบตะวันตก ถ่ายทอดให้สังคมได้รับรู้และเข้าใจในงานหรือความหมายของศิลปะต่างๆ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางศิลปะใหม่ ๆ ที่หลากหลายอยู่เสมอ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านวิชาการและการเรียนการสอน ได้แก่ สามารถจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติได้ สอดคล้องกับภาคทฤษฎี เตรียมห้องเรียนและอุปกรณ์ได้พร้อมและเหมาะสมกับวิชาที่สอน ใช้สื่อการสอนที่นักศึกษาสนใจที่จะเรียน อธิบายหลักการในวิชาที่สอนแก่นักศึกษาได้อย่างชัดเจน สามารถสอดแทรกความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนและเพิ่มเติมความรู้ด้านศิลปะให้นักศึกษาสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น ส่งงานที่เหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา สามารถนำเสนอความรู้และคุณค่าทางศิลปะแก่นักศึกษาได้อย่างน่าสนใจ สามารถปรับวิธีสอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์

ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ มีการทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการสอน ประเมินผลการพัฒนาทักษะและความชำนาญจากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน ประเมินผล การพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาจากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน ประเมินผล

การพัฒนาความสามารถในการใช้ความรู้และหลักการทางศิลปะ ประเมินผลความสามารถในการสร้างและแสดงความสมเหตุสมผลของงานศิลปะ ประเมินผลจากองค์ประกอบ ขนาด สัดส่วนและรายละเอียด ประเมินผลความสามารถในการอธิบายหรือให้เหตุผล ร่วมมือกับนักศึกษาในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินผล

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง โดยรวม พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ โดยรวมมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพิ่งจะเข้ามาศึกษาใน วิทยาเขตเพาะช่างเพียง 2 ภาคเรียน จึงอาจจะรู้สึกได้ว่าวิทยาเขตเพาะช่างมีความแปลกใหม่ ไม่คุ้นเคย และแตกต่างจากสถานศึกษาเดิมที่มีลักษณะการเรียนการสอนและวิชาที่เรียนรู้แตกต่าง ออกไปเป็นคณะวิชาต่าง ๆ ในขณะที่เรียนในระดับประโยควิชาชีพ (ปวช.) และมัธยมศึกษาตอน ปลาย จะไม่มีการเรียนการสอนแบบแบ่งแยกเป็นคณะวิชาและรายวิชาเอกที่ชัดเจน ในขณะที่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เข้าศึกษาในวิทยาเขตเพาะช่างเป็นเวลา 4 ภาคเรียน ทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ได้มีโอกาสดูแลเรียนรู้ในวิชาเอกและวิชาต่าง ๆ ในคณะวิชาของตนได้มากกว่า เห็นหรือได้ รับรู้ในบุคลิกภาพต่าง ๆ ของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะได้มากกว่า และด้วยปรัชญาการศึกษาของ วิทยาเขตเพาะช่างที่เน้นในการอนุรักษ์ศิลปะไทยเป็นสำคัญ และเนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จะต้องเรียนวิชาเอกมากกว่าวิชารองหรือวิชาเลือก และวิชาพื้นฐานต่าง ๆ เพราะวิชาเอก ส่วนใหญ่จะถูกจัดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ได้ศึกษาหรือเรียนในภาคเรียนที่ 4 ทำให้งานหรือ ปริมาณของงานก่อนข้างมากหรือชิ้นงานก่อนข้างมีขนาดใหญ่ ตลอดจนจะต้องค้นคว้าหาข้อมูล หาเหตุและผลของการสร้างงานศิลปะในวิชาเอกขึ้นนั้น ๆ ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรใน ข้อที่ 1 (วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. 2527 : 13 - 53) และตามรายวิชาที่กำหนด ให้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จะต้องเรียนในภาคเรียนที่ 4 คือ วิชาเอก 4 ในวิชาเอก (วิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. 2527 : 10) ซึ่งนักศึกษาต้องค้นคว้าหาเหตุและผล และประยุกต์ ความรู้ความเข้าใจในวิชาเอกต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาผ่านมาในคณะวิชาตลอด 4 ภาคเรียนมาสรุป

แล้วสร้างงานศิลปะขึ้นมา จึงเป็นการเรียนที่ค่อนข้างจะหนัก เพราะมีลักษณะวิชาที่ใกล้เคียงกับการเรียนวิชาศิลปนิพนธ์ นอกจากนี้ ระบบการวัดและประเมินผลของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ วิทยาเขตพะเยา ใช่วิธีการประเมินผลจากปริมาณของเนื้อหา คุณภาพ ความปราณีต และความสวยงามของงานศิลปะที่สร้างมากกว่าการวัดผลความรู้ในทางทฤษฎี เพราะยึดติดอยู่กับปรัชญาการศึกษาของสถาบัน ท้าให้วิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นและให้ความสำคัญแนวอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย วิธีการและแนวการสอนในเชิงทักษะเป็นสำคัญ ตามเป้าหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สายศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพะเยา ที่เน้นการพัฒนากำลังคนระดับกลางด้านศิลปกรรม เน้นให้เป็นนักปฏิบัติการเชิงวิชาการในงานศิลปกรรมทั่วไป และมีความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา (วิทยาเขตพะเยา. 2539 : 22) ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนในระดับประโยควิชาชีพ (ปวช.) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีที่ 4 - 6 สายศิลปกรรม) จัดการศึกษาในระดับพื้นฐานในสาขาศิลปกรรม เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะอย่างกว้าง ๆ ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีการวัดผลความรู้ทางทฤษฎี โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีการสอบวัดผลทั้งกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน ในขณะที่วิทยาเขตพะเยาจะมีเพียงการสอบวัดผลปลายภาคเรียนเป็นสำคัญ และประเมินจากเนื้อหาที่นักศึกษาทำมาส่ง

3. เมื่อเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่างประเทศกัน ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง พบว่า นักศึกษาต่างประเทศ มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาต่างประเทศ มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ และด้านวิชาการและการเรียนการสอน นักศึกษาต่างประเทศมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่นักศึกษาต่างประเทศ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง เป็นผู้มีความมุ่งมั่นเพื่องานศิลปะสูง ยึดมั่นถือมั่นในสถาบัน การศึกษาของตนสูง สนใจสร้างงานศิลปะ เฉพาะรูปแบบที่เป็นประเพณีนิยมของไทย มีความรู้ ความเข้าใจในงานศิลปะในหลายรูปแบบ มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของงานศิลปะ (Art Composition) และการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ

ด้านวิชาการและการเรียนการสอน นักศึกษาเพศชายมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง โดยรวมสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่นักศึกษาต่างประเทศ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สิ่งงานที่เหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา และสามารถนำเสนอความรู้และคุณค่าทางศิลปะให้แก่นักศึกษาได้อย่างน่า สนใจ

ด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาเพศชายมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง โดยรวมมากกว่า

นักศึกษาเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่นักศึกษาต่างประเทศมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ มีการติดตาม ชักถามความก้าวหน้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษา ประเมินผลการพัฒนาการของผู้เรียนจากงานศิลปะจากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน ประเมินผลการพัฒนาทักษะและความชำนาญจากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน ประเมินผลการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาจากต้นภาคเรียนกับปลายภาคเรียน และประเมินผลจากองค์ประกอบ ขนาด สัดส่วน สีเส้น และรายละเอียด

และจากความคิดเห็นของนักศึกษาต่างประเทศกัน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น อาจเป็นเพราะ นักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในวิทยาเขตเพาะช่าง เป็นผู้ที่ยูนิในวัยเด็กหรือวัยรุ่น เป็นวัยที่สมองซีกขวาของเด็กชายหรือผู้ชายจะเจริญเติบโตได้เร็วกว่าเด็กหญิงหรือผู้หญิง ทั้งนี้เพราะสมองซีกขวาจะเป็นศูนย์ควบคุมของความสามารถพิเศษ อันได้แก่ ความสามารถในการอ่านแผนที่ การออกแบบบ้าน การแต่งบอนไซ การจำหน้าคน การวาดรูปและการทำโครงข่ายความคิดที่ยาก ๆ ในขณะที่สมองซีกซ้ายจะเป็นศูนย์ควบคุมความสามารถในการพูดและการอ่าน และในตลอดชีวิตของเพศชายสมองซีกขวาจะพัฒนาไปได้ดีกว่าสมองซีกขวาของเพศหญิง (ลลิตา ชีระศิริ. 2536 : 24) ด้วยศักยภาพและความสามารถที่ต่างกันทางศิลปะที่มาโดยธรรมชาติ ทำให้ความสามารถในการสร้างสรรค์งานศิลปะของนักศึกษาชายจะได้ดีกว่านักศึกษาหญิง ดังนั้นการวัดและประเมินผลจากห้องจำและการลอกเลียนแบบ จึงไม่สมควรนำมาใช้ในการวัดและประเมินผลผู้เรียนศิลปะ เพราะจะทำให้นักศึกษาเพศชายได้เปรียบกว่านักศึกษาเพศหญิง และจากแนวคิดของ ศิลป พีระศรี ที่เสนอแนวความคิดไว้ในบทความ " ตะวันตกกับตะวันออก " ว่า เป็นความจำเป็นที่นักศิลปะไทยจะต้องไม่เป็นนักลอกแบบทางพุทธปัญญา เพราะการลอกเลียนแบบเป็นสิ่งไร้ค่า ความรู้ลึกของมนุษย์แต่ละคนแตกต่างกัน ถ้าสร้างงานออกมาด้วยความจริงใจ งานย่อมมีคุณค่า เพราะเป็นต้นแบบของงานศิลปะที่มีรากฐานด้วยตัวมันเอง (เขียน ยัมศิริ. 2510 : ม.ป.น.อ้างอิงมาจาก ศิลป พีระศรี : 2506) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อารี สุทธิพันธุ์ (2533 : 252 - 253)

ที่เสนอแนวความคิดว่า การเรียนศิลปะไม่ควรใช้วิธีการเรียนเหมือนการเรียนการสอนในอดีต ที่ผู้เรียนจะต้องไปฝึกงานอยู่กับครู เริ่มตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นมีความชำนาญ เพราะด้วยระบบ การเรียนการสอนแบบนั้น จะทำให้รูปแบบทางศิลปะเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด โดยจะพบว่า

1. การฝึกฝนรูปแบบจากครูผู้เดียว หรือการได้รับวิชาความรู้ทางศิลปะจากครูผู้เดียวนั้น ทำให้ผู้เรียนขาดการค้นคว้าจากแหล่งวิชาอื่น ขาดการสอบสวนว่าความรู้ที่นั้น ๆ จริงหรือเหมาะสม กับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงหรือไม่ และความรู้เหล่านั้นมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด การฝึกฝน แบบนี้เป็นการเรียนแบบครูและรักษาแบบอย่างครู ซึ่งก็ถือว่าเป็นวัฒนธรรมเท่านั้นเอง

2. การฝึกฝนรูปแบบจากครูคนเดียว หรือการเรียนแบบครูนั้น ไม่ส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ของผู้เรียน เป็นการจำกัดความคิดริเริ่ม ผู้เรียนจะสร้างสรรค์ออกนอกแบบผู้สอนไม่ได้ ถ้าปรากฏว่า ศิษย์นอกครู ดูเหมือนว่า สังคมไทยโบราณจะประณาม

3. การฝึกฝนรูปแบบจากครูคนเดียว เป็นการรักษาความสืบเนื่องและสืบทอดเจตนารมณ์ ตามความคิดรวบยอดที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เป็นความคิดรวบยอดทางความคิดที่ฝังแน่น โดยปราศจากการสอบทานจากความคิดรวบยอดทางการรับรู้

ด้วยเหตุนี้ การวัดและประเมินผลทางศิลปะของนักศึกษาหญิงจึงควรวางอยู่บนพื้นฐาน ของการพัฒนาที่ดีขึ้นของนักศึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานของการส่งเสริมความถนัดตามธรรมชาติของ นักศึกษา คือ (อารี สุทธิพันธุ์. 2533 : 106 - 107)

1. ความถนัดในการสังเกต
2. ความถนัดทางการถ่ายทอด
3. ความถนัดทางการจำแนกแจกแจง
4. ความถนัดทางบริเวณว่างและมิติสัมพันธ์

อย่างไรก็ตาม มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2535 : 63) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ วิธีการสอนการทำงานศิลปะในกระบวนการเลียนแบบมาใช้ในการเรียนการสอนด้านศิลปะ เช่น นำมาวางแผนผสมผสานกับวิธีสอนแบบศิลปะวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ (Art Criticism) โดยให้ผู้เรียนเลียนแบบผลงานศิลปินที่ชื่อเสียง ซึ่งกลวิธีนี้เป็นอุบายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษา

ผลงานนั้น ๆ อย่างช้า ๆ และถี่ถ้วน และทำความเข้าใจกับวิธีการทำงานของศิลปินเจ้าของงานโดยบรรยาย แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบภาพ กลวิธีการทำงานและสื่อที่ศิลปินใช้ในการทำงาน ถ้าผู้เรียนมีความเห็นว่าภาพนั้นมีข้อบกพร่อง น่าที่จะปรับปรุงแก้ไข อาจารย์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ไขภาพตามวิธีทางที่คิดว่าดีกว่า ซึ่งเมื่อผลงานสำเร็จแล้ว อาจารย์เป็นผู้นำการวิเคราะห์ โดยให้ผู้เรียนพิจารณาผลงานที่เปลี่ยนแปลงและโดยการตั้งคำถามนำสายตามหาผู้เรียนเพื่อค้นหาคำตอบ และเพื่อให้ผู้เรียนค้นหา หรือแก้จุดบกพร่องในงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ซึ่งจะทําให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่มีเหตุผล มาใช้เชื่อหรือชื่นชมอย่างมกมายว่า ผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ สวยงามดีแล้วเพียงเพราะเหตุว่า ศิลปะชิ้นนั้น ๆ เป็นงานของศิลปินมีชื่อเสียงที่ลอกยกย่อง

4. เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาต่างคณะวิชากัน พบว่า นักศึกษาต่างคณะวิชากัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่างคณะวิชากันต่อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ และด้านวิชาการและการเรียนการสอน นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาต่างคณะวิชากันมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ

นักศึกษาคณะวิชาศิลปประจำชาติ นักศึกษาคณะวิชาออกแบบ มีความคิดเห็นต่อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ แตกต่างจากนักศึกษาคณะวิชาจิตรศิลป์ อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะของคณะวิชาศิลปประจำชาติ และคณะวิชาออกแบบ มีลักษณะเป็นการเรียนการสอนศิลปะที่เป็นศิลปะประยุกต์ (Applied Art) ไม่ใช่วิชาศิลปบริสุทธิ์ (Fine Art) หรือทัศนศิลป์ (Visual Art) ซึ่งศิลปบริสุทธิ์หรือทัศนศิลป์ จะเป็นศิลปะจำพวกจิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปะภาพพิมพ์ และศิลปะภาพถ่าย (อัศนีย์ ขอรุณ. 2538 : 21 - 24) นักศึกษาหรือผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตั้งแต่ระดับมัธยมปลายสายศิลปกรรมและ

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สายศิลปกรรม ก่อนที่จะเข้าศึกษาต่อในวิทยาเขตเพาะช่าง ในขณะที่การเรียนการสอนของคณะวิชาศิลปประจำชาติ เป็นการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เน้น และให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะไทย อันได้แก่ สาขาวิชาจิตรกรรมไทย สาขาวิชา ประติมากรรมไทย และสาขาวิชาหัตถศิลป์ ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สายศิลปกรรม สถาบันเทคนิครีayasaขมกล วิทยาเขตเพาะช่าง กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการพัฒนากำลังคนระดับกลางด้านศิลปกรรมที่จะ เป็นนักปฏิบัติการเชิง วิชาการในงานศิลปกรรมทั่วไป และให้มี ความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา (วิทยาเขต เพาะช่าง. 2539 : 22) และตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของคณะวิชาศิลปประจำชาติ ตาม ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ดังนี้ (วิทยาลัยเทคนิครีayasaขมกลและอาชีวศึกษา. 2527 : 13)

1. ปฏิบัติงานในเชิงวิชาการในงานศิลปกรรมลักษณะประจำชาติ เกี่ยวกับการให้ความรู้ ความเข้าใจ การรู้คุณค่า การค้นคว้าวิจัย การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปกรรมในลักษณะประจำชาติ ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2. ปฏิบัติงานในหน้าที่ช่างศิลป์ จิตรกร ประติมากร ช่างหัตถศิลป์ ในลักษณะศิลป- ประจำชาติ ผู้ประกอบอาชีพทางศิลปะขนาดย่อม และสามารถปฏิบัติงานตามสาขางานที่เลือกศึกษา

นอกจากนี้ การเรียนการสอนของคณะวิชาออกแบบ มีการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่ เกี่ยวกับสาขาวิชาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ สาขาวิชาออกแบบตกแต่ง สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ และสาขาภาพถ่ายและสื่อสิ่งพิมพ์โฆษณา ซึ่งตามความมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สายศิลปกรรม สถาบันเทคนิครีayasaขมกล วิทยาเขตเพาะช่าง กระทรวงศึกษาธิการ เน้นการพัฒนากำลังคนระดับกลางด้านศิลปกรรมที่จะ เป็นนักปฏิบัติการเชิง วิชาการในงานศิลปกรรมทั่วไป และให้มี ความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา (วิทยาเขต เพาะช่าง. 2539 : 22) และตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของคณะวิชาออกแบบตามข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2 (วิทยาลัยเทคนิครีayasaขมกลและอาชีวศึกษา. 2527 : 41) ซึ่งกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติงานในเชิงวิชาการในงานศิลปะเกี่ยวกับการให้ความรู้ ความเข้าใจ การรู้ คุณค่า การค้นคว้าวิจัย การอนุรักษ์และพัฒนางานออกแบบทางศิลปะ ให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของสังคม

2. ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่นอกออกแบบในงานพาณิชย์ศิลป์ งานผลิตภัณฑ์ งานตกแต่งงานภาพถ่าย ผู้ประกอบอาชีพทางศิลปะขนาดย่อมทางศิลปะ และสามารถปฏิบัติงานตามสาขางานที่เลือกศึกษา

รอยที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมุ่งเพื่อการพัฒนากำลังคนระดับกลางด้านศิลปกรรมของวิทยาเขตเพาะช่าง ทำให้การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนทั้ง 3 คณะวิชา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความชำนาญในเชิงทักษะเป็นสำคัญ ตามกรอบของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของคณะวิชา ในขณะที่ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ในแนวศิลปบริสุทธิ์หรือทัศนศิลป์ ดังนั้น การเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ จึงเปลี่ยนแปลงไปจากความรู้ที่มีอยู่เดิม ความรู้ ความสามารถในการเชิงทักษะที่มีอยู่เดิมหรือไม่เลย เพราะเป็นการเรียนการสอนแปลกและแตกต่าง ทำให้นักศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ด้านวิชาการและการเรียนการสอน นักศึกษาคณะวิชาศิลปประจำชาติ และนักศึกษาคณะวิชาศิลปหัตถกรรม มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างจากนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ และนักศึกษาคณะวิชาจิตรศิลป์ อาจเป็นเพราะว่าการเรียนการสอนคณะวิชาศิลปประจำชาติ และคณะวิชาศิลปหัตถกรรม จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและห้องปฏิบัติการเป็นสำคัญ เพราะต้องใช้เครื่องมือและเครื่องจักรในการปฏิบัติงาน อาจารย์ผู้สอนจึงเน้นหรือให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในแนวปฏิบัติหรือฝึกทักษะและความชำนาญ เพื่อการพัฒนาถึงระดับกลางด้านศิลปกรรมที่จะเป็นนักปฏิบัติการเชิงวิชาการในงานศิลปกรรมทั่วไป และให้มีความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา (วิทยาเขตเพาะช่าง, 2539 : 22) ตลอดจนความรู้พื้นฐานทางศิลปะของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นความรู้ในแนวศิลปะแบบบริสุทธิ์ (Fine Art) ดังนั้น เมื่อเข้าศึกษาในคณะวิชาศิลปหัตถกรรมและศิลปประจำชาติ จึงเป็นคณะวิชาที่มีเนื้อหาวิชาที่ต่างออกไปจากความรู้ที่มีอยู่เดิม ทำให้นักศึกษาได้รับรู้ถึงความแตกต่างของความรู้และวิชาการที่ได้รับ ซึ่งจากสภาพดังกล่าวนี้ และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะอาจจะใช้แนวคิดในการสอนของ ไพโรจน์ ชุมปี (2536 : 160 - 161) ที่ได้

ศึกษาบทความและบทสัมภาษณ์ของลูกศิษย์ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี และสรุปไว้ คือ

1. เปิดโลกทัศน์ความคิดของนักศึกษาให้กว้างขวาง มองเห็นระบบสุนทรียและกฎเกณฑ์ในธรรมชาติได้อย่างชัดเจน ผู้ศึกษาต้องมีใจกว้างพอที่จะยอมรับหลักสุนทรียในแบบแผนศิลปะที่แตกต่างกันของเชื้อชาติต่าง ๆ และบุคคลวัยที่ต่างกัน แต่กติกาแห่งความงามหรือหลักสุนทรียไม่ใช่นิยามเกณฑ์ตายตัวที่มีเพียงอย่างเดียว

2. การศึกษาทางทฤษฎี เช่น ประวัติศาสตร์ศิลป์ กายวิภาค และทัศนวิทยา จะช่วยให้ผู้ศึกษามีความคิดที่กว้างขวาง เกิดความเข้าใจและรู้จักหาทางเลือกในการแก้ปัญหาในกระบวนการสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การฝึกฝนทางสตูดิโอ เขียน ปั้น และพิมพ์ ทำให้ผู้ศึกษาสามารถควบคุมวัสดุและเทคนิค รวมทั้งการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการซึ่งเป็นรูปธรรมคือ ผลงานศิลปะได้ตามความประสงค์

4. คำว่าการศึกษา ถ้ามองจากมุมมองที่กว้างน่าจะแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกได้แก่ การศึกษาในสถาบันการศึกษาภายใต้การควบคุมของอาจารย์ ส่วนที่สองเป็นการศึกษาด้วยตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ศิลปินต้องเปิดกว้างต่อการรับความรู้ใหม่ รู้จักใช้คำวิจารณ์ของบุคคลอื่น แยกแยะและวิเคราะห์เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งจะแข่งขันพัฒนาพัฒนาผลงานของตนต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อสร้างผลงานให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อมนุษยชาติ บทสัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรลือ ขอรรวมเดช (2533 : 101) เกี่ยวกับการดำเนินการสอนศิลปะในเชิงปฏิบัติ ที่พบว่า อาจารย์ผู้สอนควรจะปฏิบัติเป็นประจํามากที่สุด คือ การให้คำแนะนำ ดิชม แก้ไขให้แก่นักศึกษา และแนวความคิดของ อธิพล ตั้งโรจล (2528 : 76) ที่กล่าวว่า นักศึกษาจำเป็นต้องมีอาจารย์ผู้สอนคอยให้คำอธิบายหรือชี้แนะ และแสดงข้อบกพร่องในการปฏิบัติหรือทักษะ เพราะในการสอนศิลปะ อาจารย์ผู้สอนจะต้องเอาใจใส่ติดตามการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ตลอดจนต้องรู้และเข้าใจถึงอุปนิสัยและสภาพจิตใจของนักศึกษาพอสมควร นอกจากนี้ ควรนำเทคโนโลยีและสื่อการสอนต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพราะงานศิลปะจะได้รับประโยชน์จากงานทัศนศึกษาด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. งานเรขาคณิตศึกษาสามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ออกมาเป็นรูปธรรมให้ทุกคนเห็นได้ เช่น สิ่งพิมพ์ หนังสือ ภาพถ่าย สไลด์ เทปบันทึกภาพ ภาพยนตร์ ดังนั้นงานทางศิลปะ จะได้รับการประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ

2. เทคนิควิธีเชิงเรขาคณิตศึกษาสามารถถ่ายทอดกรรมวิธีทางศิลปะในหลายสาขา โดย ใช้เทคโนโลยีทางเรขาคณิตศึกษา เช่น งานทางศิลปะที่ต้องใช้เวลาสร้างงานเป็นเวลานาน แต่ เทคนิคทางเรขาคณิตศึกษาสามารถย่อระยะเวลาในการเรียนรู้กรรมวิธีในเวลาอันสั้น เช่น สไลด์ แผนภาพ เทปโทรทัศน์ ภาพยนตร์

3. งานเรขาคณิตศึกษาสามารถรักษางานศิลปะแต่โบราณให้ชนรุ่นหลังได้ดูในรูปแบบต่างๆ

4. ศิลปินบางคนอาศัยเครื่องมือเรขาคณิตศึกษา (เรขาคณิตรูปการ) ผสมผสานกับเทคนิควิธีเชิงศิลปะ ผลิตงานศิลปะที่แปลกใหม่

(สุพร ชัยเดชสุริยะ. 2535 : 149) ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะควรจะ นำเทคโนโลยีและเรขาคณิตศึกษามาใช้ร่วมหรือประกอบในการจัดการเรียนการสอน เพราะความรู้ อย่างไม่ได้อยู่ที่ผู้สอนเสมอไป ข้อมูลต่าง ๆ ไม่จำเป็นจะต้องได้จากแหล่งผู้สอน แหล่งทรัพยากรทางการ เรียนรู้นั้นมีมากมาย ผู้สอนจึงน่าจะเปลี่ยนบทบาทใหม่ และยอมรับในการนำเทคโนโลยีและ เรขาคณิตศึกษามาใช้ร่วมกับการเรียนการสอน (เบรื่อง กุมท. 2535 : 130 - 134)

จากผลการวิจัยครั้งนี้ อาจพอสรุปได้ว่า ปรัชญาการศึกษา ความมุ่งหมายของหลักสูตร ของวิทยาเขตเพาะช่างและคณะวิชาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่กำหนดกรอบหรือทิศทางในการจัดการเรียน การสอน การผลิตบุคลากรหรือผู้จบการศึกษา แต่ควรคำนึงถึงแนวคิดของ ดำรง วงศ์อุปราช (2535 : 105 - 109) ที่กล่าวว่า สถาบันศิลปะทั่วโลกทำได้ดี คือ ผลิตบัณฑิตทางศิลปะและ ศิลปกรรมเท่านั้น เป็นความจริงที่ยอมรับกันและผู้สอนวิชาศิลปะนั้นก็ไม่ได้สอนศิลปะ แต่สอน วิชาศิลปะหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะสอนกันไม่ได้โดยตรง มันเป็นเรื่องของแต่ละคน ซึ่งแต่ละคน มีธรรมชาติศิลปะอยู่ในตัวไม่มากก็น้อย แต่ละคนมีความเป็นศิลปินมากน้อยไม่เท่ากัน เมื่อได้รับการ ส่งเสริมและพัฒนาให้เจริญงอกงาม ก็อาจเป็นศิลปินได้ วิชาศิลปะและที่เกี่ยวข้องกับศิลปะนั้น อาจช่วยได้ โดยหน้าที่และบทบาทของครูสอนวิชาศิลปะนั้น เป็นหน้าที่สำคัญและละเอียดอ่อนมาก

ผู้เรียนอาจจะพบครูหลายคนโดยที่ท่านไม่ได้เป็นศิลปินที่สามารถ แต่เป็นครูที่ดี มีความเข้าใจ ศิลปะ มนุษย์ และโลก ที่สำคัญคือท่านเป็นครูที่มีคุณธรรมและเสียสละ บางครั้งเราพบครูที่ดี และเป็นศิลปินที่สามารถด้วยนั้น ซึ่งก็เป็นไปได้ทั้งสองกรณีอย่างใดก็ตาม ไม่มีครูที่สอนศิลปะและ สอนให้เป็นศิลปินได้ ที่ครูทำได้ก็คือช่วยสอนวิชาที่เกี่ยวกับศิลปะจะเป็นวิชาวาดภาพ เขียนภาพ ปั้นภาพ ห่อภาพ ถ่ายภาพ องค์ประกอบศิลป์ ทฤษฎีสี ทัศนียวิทยา ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ วิจารณ์ศิลป์ ซึ่งล้วนแต่ไม่ใช่ "วิชาศิลปะ" โดยตรง แต่เป็นวิชาเกี่ยวกับศิลปะ ถ้าสอนไม่ดีก็จะเป็นอุปสรรคในการสร้างสรรค์ศิลปะ วิชาเหล่านั้นสามารถสอนให้เป็นวิชาชีฟได้ เป็นอย่างดี แต่ไม่ใช่วิชาศิลปะแท้ ๆ และเพื่อสอนให้เป็นศิลปิน ผู้ที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับวิชา ดังกล่าวแล้วอาจสามารถพัฒนาตนเองเป็นศิลปินได้ ซึ่งไม่สามารถกำหนดเวลาและความแน่นอน ได้ว่า จะเป็นได้เมื่อไรจะเป็นช่าง เป็นนักออกแบบ เป็นจิตรกร เป็นประติมากร ควรมี การสอนวิชาสำหรับผู้ที่ปรารถนาจะเป็นศิลปินเป็นพิเศษและโดยครูที่เข้าใจศิลปะจริง ๆ มิฉะนั้น ก็จะได้แต่ผลิตนักวิชาชีฟเท่านั้น และได้ความคิดเห็นอีกว่า ความเข้าใจในเรื่องการศึกษาวิชา ศิลปะในปัจจุบันนี้ยังสับสนและผิดอยู่ การใช้คำว่า "ศิลปะและศิลปินนั้น" ก็เป็นไปอย่างพราเปรือ ไม่ตรงกับความเป็นจริง เราสามารถผลิตนักวิชาชีฟและนักวิชาการเกี่ยวกับศิลปะได้ แต่ผลิต ศิลปินไม่ได้ ทำได้แต่การวางพื้นฐานสนับสนุน ส่งเสริม ถ้าเราได้ให้การศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับ ศิลปะและวิชาอื่น ๆ แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดีแล้ว ผู้เรียนอาจพัฒนาตนเองเป็นศิลปินที่ดีได้ แต่ จะเชื่อว่า ศิลปินนั้นพระเจ้าส่งมาเกิดจำนวนไม่กี่คนนั้นก็เห็นว่าเป็นความเห็นที่ไม่ถูกต้อง ออกจะงมงาย เราต้องเชื่อระบบการศึกษาที่ดี ำให้การศึกษเป็นส่วนเสริมศักยภาพแก่มนุษย์ ความหวังนั้น ยังมีอยู่ ถ้าไม่มองมือเงาเท้าและงมงายจนเกินไป และจากแนวคิดของ ศิลป พีระศรี ที่เสนอ แนวความคิดไว้นามบทความ " ตะวันตกกับตะวันออก " ว่า เป็นความจริงที่นักศิลปะไทยจะต้อง ไม่เป็นนักลอกแบบทางพุทธิปัญญา เพราะการลอกเลียนแบบเป็นสิ่งที่ไร้ค่า ความรู้สึกของมนุษย์ แต่ละคนแตกต่างกัน ถ้าสร้างงานออกมาด้วยความจริงใจ งานย่อมมีคุณค่า เพราะเป็นต้นแบบ ของงานศิลปะที่มีรากฐานด้วยตัวมันเอง (เขียน ยัมศิริ. 2510 : ม.ป.น. อ้างอิงมาจาก ศิลป พีระศรี : 2506)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ตามทัศนะของนักศึกษาวิทยาเขตเพาะช่างมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลิกลักษณะความเป็นครูอาจารย์ศิลปะมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านวิชาการและการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดของนักศึกษามีข้อคิดเห็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปพิจารณาและนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปะดังนี้

ด้านบุคลิกลักษณะความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ จากการที่พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ คือ การส่งงานศิลปะเข้าประกวดเป็นประจำอยู่เสมอ แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ สร้างงานศิลปะที่เหมือนจริง และไม่ยอมรับการถูกวิจารณ์งานศิลปะของตนเพราะเชื่อว่า ผู้วิจารณ์ไม่เข้าใจในแนวความคิดหรือสุนทรียะที่ต้องการจะสื่อ และจากผลการตอบของแบบสอบถามปลายเปิด 5 ลำดับแรก ที่มีค่าความถี่มากที่สุด นักศึกษามีความเห็นว่าการสอนวิชาศิลปะควรเอาใจใส่นักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ตั้งใจสอน ตรงต่อเวลา ให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นในบางเรื่องได้ และยอมรับในแนวทางใหม่ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะควรเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญกับการส่งผลงานศิลปะเข้าประกวดและแสดงงานอยู่เสมอ ๆ ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาและการยอมรับการวิจารณ์งานศิลปะของตน เป็นผู้ตรงต่อเวลา ตั้งใจสอนและทุ่มเทการทำงานในหน้าที่สอน ตลอดจนพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาอย่างจริงจัง ไม่ลำเอียงและอย่างเปิดเผย นอกจากนี้ ผู้บริหารสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างควรมองเห็นความสำคัญของวิชาศิลปะ โดยการเร่งเร้าและให้การสนับสนุนอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ วิทยาเขตเพาะช่าง สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ส่งผลงาน

ศิลปะเข้าประกวด ตลอดจนการรับผิดชอบในบทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่การสอนอย่างจริงจัง ไม่ล่าเอียงและเปิดเผย

ด้านวิชาการและการเรียนการสอน จากการที่พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ คือ ใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน และควรรนำวัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันมาใช้ฝึกงานและเป็นสื่อการสอน และจากผลตอบของแบบสอบถามปลายเปิด 5 ลำดับแรก ที่มีความถี่มาก นักศึกษามีความเห็น ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ควรจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนไว้ให้พร้อมเพียงพอ แลเอาใจใส่นักศึกษาอย่างจริงจังและเท่าเทียมกัน ตั้งใจสอน กำหนดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสอนให้นักศึกษาเข้าใจได้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะควรที่จะ สนใจและศึกษาหาความรู้ในเชิงวิชาการต่าง ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ การผลิตสื่อการสอนและการนำสื่อการสอนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะให้ทันสมัยอยู่เสมอและมีการดำเนินการมากขึ้นด้วย นอกจากนั้น ควรพัฒนาเนื้อหาวิชาและนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการเรียนการสอนวิชาศิลปะให้มากขึ้น ในส่วนของผู้บริหารสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ควรที่จะให้การสนับสนุน ส่งเสริมและเร่งเร้าให้อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ในเชิงวิชาการและวิชาศิลปะ การผลิตสื่อการสอน โดยการสนับสนุนให้ไปศึกษาต่อ จัดหางบประมาณมาสนับสนุนและช่วยเหลือในการจัดอบรมสัมมนาและการจัดสัมมนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และความต้องการของตลาดแรงงาน

ด้านการวัดและประเมินผล จากการที่พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ คือ ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด และจากผลตอบของแบบสอบถามปลายเปิด 5 ลำดับแรก ที่มีค่าความถี่มากที่สุด นักศึกษามีความเห็น ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะควรมี

การระบุหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน โดยหลักการและวิธีการประเมินจะต้องมีประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นหลักในการวัดและประเมินผล ประเมินผลเป็นระยะ ๆ และแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบเพื่อการปรับปรุงตนเอง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะควรที่จะ ระบุหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลอย่างชัดเจน หลักและวิธีการประเมินผลจะต้องมีประสิทธิภาพเพียงพอในการวัดและประเมินผล ซึ่งควรจะอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาของนักศึกษา ความเข้าใจและกฎเกณฑ์ทางศิลปะเป็นสำคัญ มิใช่ประเมินจากฝีมือหรือคุณภาพของงานเพียงอย่างเดียว ไม่ใช้ความรู้สึกนึกคิดของตัวผู้สอนเป็นหลักในการวัดและประเมินผล ทำการวัดและประเมินผลเป็นระยะ ๆ และต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบพัฒนาการและความก้าวหน้าของนักศึกษา ซึ่งจะทำได้สามารถทราบถึงจุดบกพร่องของการจัดการเรียนการสอน และจุดบกพร่องหรือปัญหาของนักศึกษาแต่ละคน และแจ้งผลการวัดและประเมินผลให้นักศึกษาได้รับรู้เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบข้อบกพร่อง จะได้สามารถปรับปรุงแก้ไข และในส่วนของผู้บริหารสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างควรจัดให้มีการอบรมหลักเกณฑ์และวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและถูกต้อง อยู่บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันของภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในภาคปฏิบัติควรใช้เกณฑ์ของการพัฒนาหรือความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการท้าวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง เพื่อทราบถึงทัศนคติ มุมมอง ความเข้าใจและความต้องการของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ วิทยาเขตเพาะช่างที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างว่าควรเป็นอย่างไร

2. ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในทัศนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะทุกวิทยาเขต ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะ เพื่อทราบถึงทัศนคติ มุมมอง ความเข้าใจและความต้องการของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในทุกวิทยาเขต ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะว่าควรเป็นอย่างไร

3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีการสอนวิชาศิลปะ ในทัศนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ในสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีการสอนวิชาศิลปะ โดยเปรียบเทียบทัศนะระหว่างอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในสถาบันต่าง ๆ เพื่อทราบถึงทัศนคติ มุมมอง ความเข้าใจ และความต้องการของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะในสถาบันต่าง ๆ ว่าควรเป็นอย่างไร และมีความแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

- กาวจร สุนพงษ์ศรี. "แนวร่นำใหม่ของศิลปะ.". การแสดงศิลปหัตถกรรมเนื่องในวันคล้ายวันเกิดและครบรอบ 60 ปี โรงเรียนเพาะช่าง. กทม. โรงพิมพ์อักษรสมัย. 2516.
- จันดี เจริญอาจ. ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาบริณญาดรีที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาความเข้าใจในศิลปะ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- เจียน ยัมศิริ. 'ที่ระลึกพิธีไหว้ครูและรับน้องใหม่ โรงเรียนช่างศิลป์. กรมศิลปากร. 2510.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานสรุปการสัมมนาเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตตามความคาดหวังของผู้ใช้และผู้สอน 21 กันยายน 2525. หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ. 2525.
- เจสียว บุรีภักดีและคนอื่น ๆ. ลักษณะของครูที่ดี. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. 2520. (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 187).
- ชมพันธุ์ ภูษธร ณ อยู่ชยา. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ. 2525.
- ชลอ พงษ์สามารถ. ศิลปะสำหรับครู. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์. 2526.
- น. ณ ปากน้ำ. ความเข้าใจในศิลปะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ. 2531.
- ดำรง วงศ์อุปราช. "ข้อคิดเกี่ยวกับการศึกษาวิชาศิลปะและวิชาเกี่ยวกับศิลปะ.". ศิลปศึกษา - ศึกษาศิลปะ(ครูศิลป์ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.
- ถวัลย์ ดัชนี. "ในวงการศิลปะไทย,". วิทยาสารปริทัศน์. 20 กันยายน 2513.
- ทวี อนุสรณ์สกุล. "โรงเรียนเพาะช่าง กับ พระบิดาแห่งศิลปหัตถกรรมไทย.". 100 ปี สมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฬาภรณ. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด. 2535.

ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์. "ทิศทางการศึกษา," วารสารศึกษาศาสตร์. มิถุนายน - ธันวาคม 2519.

✓ วิชาญ แสงศักดิ์. "ศิลปะกับสังคม," วารสารจันทร์เกษม. 12 - 14 มกราคม 2521.

ธงชัย สันติวงษ์. หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. 2533.

ธารง บัวศรี. การวิเคราะห์และคาดคะเนความต้องการอาจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. 2525.

ธรรมบุญ ฤทธิชัย. "ทิศทางการจัดการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล," วารสารฉบับพิเศษพิธีพระราชทานปริญญาบัตร. กรุงเทพฯ: วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ. 2533.

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. ศิลปศึกษากับครูประถม. โรงพิมพ์ตีรณสาร. กรุงเทพมหานคร. 2525.

บรรจง ชูสกุลชาติ. "Teaching Spirit," ครูปริทัศน์ 3. กันยายน 2521.

บรรลือ ขอรวมเดช. สภาพและปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.

บุญสม มาร์ติน. "ครูกับการพัฒนาจริยศึกษา," ใน คู่มือการสอนจริยศึกษาระดับวิทยาลัย. กรมการศาสนา. 2521.

บุศรินทร์ ปัทมาคม. "โหราศาสตร์เรียนรู้ด้วยตนเอง; ดาวพฤหัสบดีถึงความสุขุมรอบคอบ," มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 13 ฉบับที่ 659 ประจำวันศุกร์ที่ 9 เมษายน 2536.

ประชุมสุข อาชาวาร์จ. งานมหาวิทยาลัย. โรงพิมพ์พระนคร. 2522.

ปริศนา สมพงษ์. การศึกษาคณะสมบัติที่พึงประสงค์ด้านการสอนของอาจารย์สอนวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิต. ปริญญาโท ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

เป็รื่อง กิจรัตน์. "การศึกษาความต้องการสมรรถภาพของครูอุตสาหกรรมศิลป์ที่ปฏิบัติงานในระดับวิทยาลัยครูและระดับมัธยมศึกษา," การวิจัยทางการศึกษา. 3 ธันวาคม 2523.

เบรื่อง กุมท. "แนวโน้มเทคโนโลยีการสื่อสารกับการศึกษา,". เอกสารสรุปคำอภิปราย.

ณ ห้อง ดร.สุดาใจ เหล่าสุนทร สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. 2 กันยายน 2535. (เอกสารอัดสำเนา)

ปัญญา วิจินธนสาร. "ศิลปวัฒนธรรม : แพรวไหม,". แพรวสุดสัปดาห์. ปีที่ 8 ฉบับที่ 187.
16 พฤศจิกายน 2533.

ผดุง พรหมมูล. "ครุศาสตร์บัณฑิตศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู,". ทัศนศิลป์ดุสิต. ภาควิชาศิลปศึกษา
วิทยาลัยครูสวนดุสิต. 2522.

พระธรรมปิฎก. "การสร้างสรรคปัญญาเพื่ออนาคตของมนุษยชาติ,". การปฏิรูปการศึกษา
การสร้างสรรคภูมิปัญญา. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด. 2539.

✓ พี่ระพงษ์ กุลพิศาล. มรณภาพและการรับรู้ทางศิลปะ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. 2531.

พรชูลี คุณานุกร. คุณลักษณะครูอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา. 2523. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. เจริญผลการพิมพ์.
กรุงเทพฯ. 2531.

เพ็ญสิริ จีระเดชากุล. "ปรัชญาอัตถิภาวนิยมกับการศึกษา,". ปรัชญาการศึกษา.

ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. 2533.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. "การพัฒนาการสอนในระดับอุดมศึกษา,". พัฒนาบริหารศาสตร์ 1.
มกราคม 2524.

_____. "สถานะการศึกษาศิลปะระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย,". ศิลปศึกษา-ศึกษาศิลปะ
(ครุศิลป์ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.

ไพโรจน์ ขมณี. "ศิลป์ พีระศรี : บิดาแห่งศิลปะไทยร่วมสมัย,". วารสารมหาวิทยาลัย
ศิลปากร. ฉบับพิเศษ 100 ปี ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี. กันยายน 2535 -
กุมภาพันธ์ 2536.

ไพรรจน์ สรมสร. "ศิลปวิจารณ์ ; วิสัยทัศน์ทางทัศนศิลป์,". มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 16 ฉบับที่ 817 ประจำวันอังคารที่ 16 เมษายน 2539.

ไพศาล ชีรพงศ์วิชัยพร. "จิพจรศิลปะ : ศิลปะในความต่างและความเหมือนคล้าย,". แนวหน้าสุดสัปดาห์. ปีที่ 1 ฉบับที่ 61 ประจำวันที่ 28 พฤษภาคม - 3 มิถุนายน 2536.

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. "การเลียนแบบ,". สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 11.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา. 2533.

มงคล แก้วพวงงาม. คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

มหาวิทยาลัย, ทบวง กองแผนงาน. "สรุปผลสัมมนาเรื่อง แบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัย ในอนาคต,". อุดมศึกษา. 8 (77). กรกฎาคม 2526.

เมืองทอง แชมมณี. "สรุปลักษณะของครูที่ดีตามความคิดเห็นของนิสิตแพทย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,". ใน รายงานสรุปการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 3 - 6 มิถุนายน 2519 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2519. อัดสำเนา.

✓ ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2493.

รังสรรค์ ทิมพันธุ์พงษ์. การศึกษาคุณวุฒิ ประสิทธิภาพ ผลงานทางวิชาการและภาระทางงาน ของผู้สอนในวิทยาลัยครู. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

✓ รัตน์ อุทัยพล. ความซาบซึ้งในศิลปะ. โรงพิมพ์คนเมืองการพิมพ์. 2509.

ลลิตา ชีระสิริ. "ผู้ขายกับผู้หญิงคิดไม่เหมือนกัน,". เรียนรู้ผู้ขาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รวมทรงศิลป์. 2536.

วรรณดี น้าลาพอง และปรียา พวงแก้ว. การศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์
วิทยาลัยครูเชียงใหม่. ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์
 วิทยาลัยครูเชียงใหม่. 2521. อัดสำเนา.

✓วัชรินทร์ ฐิตอดิษฐ์. "บทบาทครูศิลปศึกษาในการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่.". ครูศิลป์.
 ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์
 การพิมพ์. 2529.

วัลลภ ไชยพรหม. บทสัมภาษณ์. หัวหน้าแผนกสถิติศูนย์กรรมและอาจารย์ผู้สอนวิชาสัมพันธ์
 วิชาชีพ คณะสัมพันธ์วิชาชีพ วิทยาเขตพะเยา. มกราคม 2537.

วานิช จรุงกิจอนันต์. "ห้าสิบปีศิลปากร.". มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 13 ฉบับที่ 683
 ประจำวันศุกร์ที่ 24 กันยายน 2536.

_____. "หลักสูตรศิลปศึกษา.". มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 16 ฉบับที่ 805 ประจำวันอังคารที่
 23 มกราคม 2539.

วาสนา เจริญวิเชียรฉาย. สิ่งจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนวิชาศิลปหัตถกรรมระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
 บริญา ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

วิชัย ดิสสระ. "การประเมินผลป้อนกลับสู่อาจารย์.". ใน รายงานสรุปการสัมมนาเพื่อ
พัฒนาการเรียนการสอน 3-6 มิถุนายน 2519 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางแสน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2519.

วิชัย วงษ์ใหญ่. สารพัฒนหลักสูตร. สิงหาคม 2528.

_____. "ศิลปเป็นความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต". เอกสารการสัมมนาศิลปะเสริมสร้าง
ชีวิตให้มีคุณภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529. เอกสารรณีย์.

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, ศึกษาธิการ, กระทรวง. "ศิลปกรรม.". หลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2527. กรุงเทพฯ. 2527.

วิทยาเขตเพาะช่าง, สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. คู่มือนักศึกษา ปีการศึกษา 2536.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. 2536.

_____. คู่มือนักศึกษา ปีการศึกษา 2539. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. 2539.

วินัย รสมดี. คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา กรณีศึกษาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. "ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี กับงานศิลปะวิชาการ.". วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. ฉบับพิเศษ 100 ปี ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี. กันยายน 2535 - กุมภาพันธ์ 2536.

_____. "ศิลปินคือใคร ? 1" และ "ศิลปินคือใคร ? 2, ". ศิลปะกับชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ต้นอ้อ. 2537.

_____. "ศิลปินเป็นปัญญาชนหรือไม่, ". ศิลปะกับชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ต้นอ้อ. 2537.

✓ วิรัตน์ พิทยาพูลย์. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. 2528.

_____. "กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย : ศิลปศึกษา, ". นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สารมวลชน. 2520.

✓ วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์. 2534.

_____. "ศิลปะวิจารณ์; คู่มือข้อผลงานศิลปะ(1), ". มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 13 ฉบับที่ 654 ประจำวันศุกร์ที่ 5 มีนาคม 2536.

_____. "ศิลปะวิจารณ์; คู่มือข้อผลงานศิลปะ, ". มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 13 ฉบับที่ 656 ประจำวันศุกร์ที่ 19 มีนาคม 2536.

_____. "ศิลปะวิจารณ์ ; นักวิจัยฝรั่งและศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย, ". มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 13 ฉบับที่ 659 ประจำวันศุกร์ที่ 9 เมษายน 2536.

_____. "ศิลปวิจารณ์ : เปิดประเด็น "อัตตาของศิลปิน (2)". มติชนสุดสัปดาห์.

ปีที่ 13 ฉบับที่ 14 ฉบับที่ 689 ประจำวันศุกร์ที่ 5 พฤศจิกายน 2536.

_____. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: พายัพออฟเซท พรินท์การพิมพ์. 2526.

_____. "นวนิรมลและทิศทางของศิลปะไทยในสังคมใหม่". นิทรรศการศิลปกรรม-พระนครใต้ 38 . กรุงเทพมหานคร. 2538.

วีณา มิ่งขวัญ. ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในโครงการจัดการศึกษา

สำหรับบุคลากรประจำการ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

ศิลป์ พีระศรี. "ตะวันออกกับตะวันตก". บทความจากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติของ

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี. แปลโดย เขียน ยิ้มศิริ มหาวิทยาลัยศิลปากร . กทม.

2506.

_____. "ประวัติศาสตร์ศิลป์และแบบอย่างศิลปะโดยสังเขป". ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์. 2512.

ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. รายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง สถานะการศึกษาศิลปะระดับอุดมศึกษา

ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2528.

สงวน รอดบุญ. "การสร้างสรรค์ของศิลปิน". ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

โรเดียนสตร์. 2533.

สุนทร พานิชกุล. "แนวทางที่จะพัฒนาการเรียนการสอน". คหเศรษฐศาสตร์ 4. ตุลาคม

2520.

สุพร ชัยเดชสุริยะ. "เรสทท์สนศึกษาและศิลป์". ศิลปศึกษา-ศึกษาศิลปะ(ครุศิลป์ 4).

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.

- สุลักษณ์ ศรีบุรี. "การวัดผลและประเมินผลทางศิลปศึกษา," . เอกสารสรุปการอภิปราย
เรื่องพบเส้นทางการพัฒนาศิลปศึกษา. ศูนย์การพิมพ์วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี.
2530.
- สมชาย นิลอาชี. "ครูศิลปะควรเป็นอย่างไร," . เอกสารศิลปศึกษา พิสูจน์ (13).
มิถุนายน 2527.
- สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย. "สถานภาพครู : อดีต ปัจจุบัน อนาคต," . เอกสาร
ประกอบการสัมมนาเรื่อง สถานภาพของครู (เอกสารหมายเลข 7). ระหว่าง
วันที่ 23 - 24 เมษายน 2535 ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. 2535.
- สมบูรณ์ ชิตพงศ์. "รูปแบบการวิจัยเพื่อประเมินผลหลักสูตร," . วารสารการวัดผล
การศึกษา (1). พฤศจิกายน 2522.
- สมหวัง พิชยานุวัฒน์. "แนวคิดพื้นฐานในการประเมินผลการเรียนและระบบการประเมินผล
การอิงเกณฑ์อิงกลุ่ม," . ว. ครูศาสตร์ 10. มกราคม - มิถุนายน 2524.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, กองมาตรฐานวิชาชีพครู, ฝ่ายวิจัยติดตามและประเมินผล.
เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา. 2537.
- สารวย มีศิริ. "การพัฒนาหลักสูตรควรกระทำเมื่อใด," . ใน รายงานการสัมมนาเชิง
ปฏิบัติการเรื่อง อุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนในภาคเหนือ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
2524.
- อนันต์ กรนแก้ว. "ร่างคำกราบทูลถวายรายงานในพิธีเปิดงานนิทรรศการเพาะช่าง 75 ปี
ณ เข็มทรงลาชา," . นิทรรศการเพาะช่าง 75 ปี. วันที่ 5 มกราคม 2531.
กรุงเทพฯ: พันนี้พิมพ์ลิขซึ่ง. 2531.
- อังคาร กัลยาณพงศ์. "สนทนาเรื่องศิลปะ," . อนาคต. กรุงเทพฯ. มีนาคม - เมษายน
2515.
- อัศนีย์ ชูอรุณ. นิทรรศการศิลปกรรมพระนครใต้ 38 . กรุงเทพมหานคร. 2538.

อารี สุทธิพันธุ์. "ครูศิลปะกับการเตรียมการเพื่อก้าวไปข้างหน้า.". ครูปริทัศน์ (2).

กุมภาพันธ์ 2522.

✓ _____. ศิลปะ. โรงพิมพ์ ร.ส.พ. 2506.

_____. "ท้าทายความเจียม.". วารสารวิจัยและวัดผล 27(4). พฤษภาคม 2527(ก).

_____. สุนทรียศาสตร์. เอกสารประกอบการสอน 2527(ข). อัดสำเนา.

_____. "การสอนศิลปะ และ สุนทรียศาสตร์ .". ประสบการณ์สุนทรียะ (7). กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์. 2533.

อิทธิพล ตั้งโฉลก. "การเรียนการสอนจิตรกรรมขั้นพื้นฐาน, ". การประชุมสัมมนาเรื่อง การเรียนการสอนศิลปะขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษา. คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และ ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2528.

อุทุมพร ทองอุไทย. "การประเมินอาจารย์, ". วิจัยและเครื่องมือ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2523(ก).

_____. "ลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ, ". วารสารวิจัยทางการศึกษา (3). 10 ธันวาคม 2523(ข).

อุบล ชูจินดา. หลักและวิธีสอนศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: ร็อบ เอส พรินต์ติ้งเฮาส์. 2532.

อานาจ เป็นสบาย. "การสอนศิลปะอุดมศึกษา, ". ครูปริทัศน์. 10 เมษายน 2523.

_____. "ศิลปวิจารณ์ : ศิลปะและความงามในมุมมองของท่านพุทธทาส, ". มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 13 ฉบับที่ 680 ประจำวันศุกร์ที่ 3 กันยายน 2536.

ออมสิน ศิลพันธุ์. คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาทฤษฎีศิลปะในวิทยาลัยครู. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

Batista, E.E. " The Peer or College Evaluation in the Appraisal College Teaching : A Review of Literature, ". Research in Higher Education. (Vol.4): p.257; 1976.

Callahan, Joseph F. and Clark, Leonard H. Teaching in the Secondary School. New York : The Macmillan Publishing Co. Inc., 1977.

p. 321 - 323.

Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed.

New York : Harper, 1971. p. 161.

Edwards, Allen L. Statistical Analysis. 2nd ed. New York : Rinehart and Company Inc., 1987. p. 152.

Eisner, Elliot W. Education Artistic Vision. New York : The Macmillan Publishing Co. Inc., 1972. p. 208 - 210.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education.

New York : McGraw-Hill Book Company, 1981. p. 182.

Heald, James E. and Moore, Samuel A. The Teacher and Administrative Relationship in School System. New York : The Macmillan

Publishing Co.Inc., 1968. p. 42.

Henjum, Arnold. " A Study of Significance of Student Teacher Personality Characteristics,". Journal of Teacher Education.

2. Summer, p. 143 - 147, 1969.

Hoover, H. Kenneth. College Teaching Today : A Handbook for Post Secondary Instruction. Boston : Allyn and Bacon Inc., 1980.

Linderman, Earl W. Teaching Secondary School Art. Second Edition.

Iowa : Brown Publishing Company, 1980. p. 45 - 46.

Lowenfeld, Victor. Creative and Mental Growth. New York : The Macmillan Publishing Co.Inc., 1982. p. 249 - 253.

McDaniel, Ernest and Ravitz, Leonard. " Students Perception of College Instruction,". Improving College and University Teaching. (19. Summer): p. 217 - 218 ; 1971.

Michael, John A. Art and Adolescence : Teaching Art at the Secondary Level. New York and London : Teacher College Press. Columbia University, 1983. p. 39 - 41, 106 - 107.

National Art Education Association of the United States of American. Art Education : Elementary. Reston, Virginia : The Association. 1977. p. 47.

Paston, Herbert S. Learning to Teach Art. London: Professional Educator Publication Inc., 1973. p. 16 - 20.

Siegel, Richard Raymond. " Learning to Look, Looking to Learn : A Visual Resource and Guide for Appreciating Photographs,". Dissertation Abstracts International. (44): 361 p.; 2 August, 1983.

Torrance, E. Paul. Creativity in the Classroom. Washington, D.C.: National Education Association, 1976.

Vongsingthong, Pornsanong Buabusya. " Faculties Perceptions of the Use and Effectiveness of Instructional Media in Teaching Studio Art Courses,". Disertation Abstracts International. (45): p.2734 : September, 1984.

Weigand, Jame E. Implementing Teacher Competencies : Positive Approach to Personalizing Education. Englewood Cliff, N.J.: Prentice Hall, 1977. p. 6.

Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. 2nd ed.

New York : McGraw-Hill Book Company, 1971. p. 110.

Wotruba, Thomas R. and Wright, Henry L. " How to Develop a Teacher

Rating Instrument,". Journal of Higher Education. Vol. XLVI

(6): p. 653 - 661 ; November - December, 1975.

Yamane, Taro. Statistics ; An Introductory Analysis. N.Y.: Harper and

Row, 1967. p. 887.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือแนะนำ

ที่ ทม 100-/ 3431

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายประวิตร ภิหร่า เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาชั้นกว่า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในทัศนะของ
นักศึกษาศิลปะ วิทยาเขตเพาะช่าง

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร.สมสุข ชีระพิจิตร

ประธาน

ดร.จารุวรรณ สกุลกู

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯ ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดฯ ให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ตัวอย่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพะเยา ช่าง ในทัศนะของนักศึกษา

คำชี้แจงที่ 1 โปรดทำเครื่องหมาย _/ ลงในช่องสี่เหลี่ยม [] หน้าข้อความที่เป็นความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

		ผู้วิจัยกรอก
1. เพศ	1. ☐ ชาย 2. ☐ หญิง	☐ 1
2. ชั้นปีที่	1. ☐ 1 2. ☐ 2	☐ 2
3. คณะ	1. ☐ ออกแบบ 2. ☐ วิศวกรรมศิลป์ 3. ☐ ศิลปประจำชาติ 4. ☐ ศิลปหัตถกรรม	☐ 3

มีต่อ

คำชี้แจงที่ 2 ข้อความต่อไปนี้เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในวิทยาเขตของท่าน
โปรดพิจารณาว่าคุณลักษณะเหล่านี้มีความสัมพันธ์สำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะมากน้อย
เพียงใด โดยทำเครื่องหมาย _/ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดของท่าน

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพความเป็นครู- อาจารย์ศิลปะ	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัยกรอก
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง						[] 4
2. เป็นผู้มีความมุ่งมั่นเพื่องานศิลปะสูง						[] 5
3. มีโลกทัศน์ทางศิลปะที่เป็นสากลสูง						[] 6
4. เป็นผู้มีความมุ่งมั่นเพื่อการอนุรักษ์ ศิลปกรรมของไทย						[] 7
5. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงทางศิลป์						[] 8
6. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นและไวต่อ ความรู้สึกของนักศึกษาสัมพันธ์						[] 9
7. ยึดติดกับความคิดหรือรูปแบบของงาน ศิลปะหรือสไตล์ของตนเสมอ						[] 10
8. ยากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดทาง ศิลปะ						[] 11
9. ยึดมั่นเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษาของตน สูง						[] 12
10. สร้างสรรค์งานศิลปะอยู่เสมอ						[] 13
11. ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนา รูปแบบงานศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของ สังคมและสากล						[] 14
12. ส่งงานศิลปะเข้าประกวดอยู่เสมอ						[] 15

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพความเป็นครู- อาจารย์ศิลปะ	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัยกรอก
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
13.แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ						[] 16
14.สร้างงานศิลปะที่เหมือนจริง						[] 17
15.ไม่ยอมรับการถูกวิจารณ์งานศิลปะของ ตน เพราะเชื่อว่า ผู้วิจารณ์ไม่เข้าใจ งานแนวความคิดหรือสุนทรียะที่ต้องการ จะสื่อ						[] 18
16.สร้างงานศิลปะให้สะท้อนหรือสัมพันธ์ กับสังคมและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง						[] 19
17.สนใจศึกษาและให้ความสำคัญกับ ศิลปะแบบตะวันตก						[] 20
18.สนใจสร้างงานศิลปะ เฉพาะรูปแบบ ที่เป็นประเพณีนิยมของไทย						[] 21
19.มีความรู้ความเข้าใจในสัดส่วนและ รูปทรง						[] 22
20.มีความรู้ความเข้าใจในกายวิภาคของ คนและสัตว์						[] 23
21.มีความรู้ความเข้าใจในลายเส้น (Drawing)						[] 24
22.สนใจและศึกษาในเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างงานศิลปะ						[] 25
23.มีความสามารถในทางช่างศิลป์สูง						[] 26

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพความเป็นครู- อาจารย์ศิลปะ	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัยกรอก
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
24. มีทักษะและความสามารถในการเขียน ลวดลายแบบต่าง ๆ						[] 27
25. มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะ ในหลายรูปแบบ						[] 28
26. มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบ ของงานศิลปะ (Art Composition) และการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ (Composition)						[] 29
27. ถ่ายทอดสิ่งที่สังคมได้รู้และเข้าใจใน งานหรือความหมายของงานศิลปะ ต่าง ๆ						[] 30
28. มีบุคลิกภาพด้านการแต่งกายดี						[] 31
29. มีมนุษยสัมพันธ์ดี						[] 32
30. มีอารมณ์มั่นคง ใจกว้างใจง่าย						[] 33
31. มีความสุขุมและรอบคอบ						[] 34
32. มีหน้าตายิ้มแย้มอยู่เสมอ						[] 35
33. มีน้ำใจ เสนอแนะหรือช่วยแก้ไขปัญห าให้แก่นักศึกษา						[] 36
34. ใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายใน การเรียนการสอน						[] 37
35. ใช้คำพูดที่สุภาพเสมอ						[] 38
36. เป็นผู้ตรงต่อเวลา						[] 39

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพความเป็นครู- อาจารย์ศิลปะ	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัยกรอก
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
37. มีความตั้งใจในการสอน						[] 40
38. มีความอดทนในการสอน						[] 41
39. เป็นผู้ค้นหาความรู้ทางวิชาการ อยู่เสมอ						[] 42
40. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทาง ศิลปะใหม่ ๆ ที่หลากหลายอยู่เสมอ						[] 43
41. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น						[] 44

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

คุณลักษณะด้านวิชาการและ การเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัยกรอก
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
✓ 42. เปิดโอกาสให้นักศึกษาถามปัญหาและ ข้อสงสัยก่อนปฏิบัติงาน						[] 45
✓ 43. บอกวัตถุประสงค์ของการเรียนและ การปฏิบัติงานแก่นักศึกษาก่อนลงมือ ปฏิบัติงาน						[] 46
✓ 44. สามารถจัดการเรียนการสอนภาค ปฏิบัติได้สอดคล้องกับภาคทฤษฎี						[] 47
✓ 45. ชี้แจงแผนการเรียนและแผนการปฏิบัติ งานตลอดภาคเรียนแก่นักศึกษา						[] 48
✓ 46. เตรียมห้องเรียนและอุปกรณ์ได้พร้อม และเหมาะสมกับวิชาที่สอน						[] 49
9 ✓ 47. ใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหา วิชาที่เรียน						[] 50
✓ 48. ใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจ						[] 51
✓ 49. เลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับความรู้ และประสบการณ์ของนักศึกษา						[] 52
✓ 50. นำวัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทันต่อ เหตุการณ์ปัจจุบันมาใช้ฝึกงานและ เป็น สื่อการสอน						[] 53
✓ 51. อธิบายหลักการในวิชาที่สอนแก่ นักศึกษาได้อย่างชัดเจน						[] 54

คุณลักษณะด้านวิชาการและ การเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัยกรอก
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
52.สามารถอธิบาย ชี้แจงวิธีการและ ขั้นตอนการปฏิบัติงานได้อย่างละเอียด ชัดเจน						[] 55
53.สามารถสอดแทรกความรู้อื่น ๆ ที่ช่วย สนับสนุนและเพิ่มเติมความรู้ด้านศิลปะ ให้นักศึกษาสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น						[] 56
✓ 54.สั่งงานที่เหมาะสมกับความสามารถ ของนักศึกษา						[] 57
55.สามารถนำเสนอความรู้และคุณค่าทาง ศิลปะแก่นักศึกษาได้อย่างน่าสนใจ						[] 58
✓ 56.สามารถสอนเรื่องที่เข้าใจได้ยากให้ เข้าใจได้ง่าย						[] 59
57.สามารถทดลอง สาธิต หรือปฏิบัติให้ นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างได้						[] 60
58.มีความสนใจเข้าร่วมโครงการหรือ กิจกรรมพิเศษของนักศึกษา เช่น การ จัดนิทรรศการ เป็นต้น						[] 61
59.ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของ นักศึกษาอย่างใกล้ชิด						[] 62
60.สามารถชี้แจงข้อบกพร่องของการฝึก ปฏิบัติให้นักศึกษาทราบได้						[] 63

คุณลักษณะด้านวิชาการและ การเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัยกรอก
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
61.สามารถแนะนำเอกสารและตำราที่ เกี่ยวข้องกับศิลปะให้นักศึกษาได้						[] 64
✓ 62.นำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ใน การเรียนการสอนอยู่เสมอ						[] 65
✓ 63.สามารถปรับวิธีสอนได้เหมาะสมกับ สถานการณ์						[] 66

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ด้านวิชาการและการเรียนการสอน

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....

คุณลักษณะด้านการวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัยกรอก
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
X 64. ออกข้อสอบตรงกับจุดประสงค์และ เนื้อหาแผนการเรียนการสอนที่ได้ กำหนดไว้ในภาคเรียน						[] 67
X 65. มีการติดตาม ชักถามความก้าวหน้า การทำงานที่ได้รับมอบหมายของ นักศึกษา						[] 68
X 66. มีการสอบถามความเข้าใจของ นักศึกษานอเนื้อหาวิชาหรือการปฏิบัติ งานต่าง ๆ						[] 69
67. ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของ นักศึกษาอย่างใกล้ชิด						[] 70
X 68. มีการทดสอบย่อยเพื่อประเมินผล การสอน						[] 71
X 69. ประเมินผลการพัฒนาการของผู้เรียน จากงานศิลปะจากต้นภาคเรียนกับ ปลายภาคเรียน						[] 72
70. ประเมินผลการพัฒนาทักษะและความ ชำนาญจากต้นภาคเรียนกับปลายภาค เรียน						[] 73
71. ประเมินผลการพัฒนาด้านความคิด สร้างสรรค์ของนักศึกษาจากต้น ภาคเรียนกับปลายภาคเรียน						[] 74

คุณลักษณะด้านการวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัยกรอก
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
72. ประเมินผลความสามารถในการใช้ ความรู้และหลักการทางศิลปะ						[] 75
73. ประเมินผลความสามารถในการ สร้างและแสดงความสมเหตุสมผล ของงานศิลปะ						[] 76
74. ประเมินผลจากองค์ประกอบขนาด สัดส่วน สี สัน และรายละเอียด						[] 77
75. ประเมินผลความสามารถในการ อธิบายหรือให้เหตุผล						[] 78
76. ประเมินผลจากปริมาณงาน						[] 79
77. ร่วมมือกับนักศึกษาในการกำหนดหลัก เกณฑ์และวิธีการในการประเมินผล						[] 80

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ด้านการวัดและประเมินผล

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....

ขอขอบคุณ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับความคิดเห็นของนักศึกษา

การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้กำหนดการวัดระดับความคิดเห็นของนักศึกษา

ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษานั้น ได้แบ่งระดับความคิดเห็นของนักศึกษาออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็นดังกล่าวออกเป็น 5 ระดับ โดยคิดคำนวณจากสูตร

มาก - น้อย

5

เมื่อ มาก คือ ระดับคะแนนที่มากที่สุด เท่ากับ 5
 น้อย คือ ระดับคะแนนที่น้อยที่สุด เท่ากับ 1
 5 คือ จำนวนระดับ 5 ระดับ

แทนค่า 5 - 1 = 0.80

5

ซึ่งแสดงค่าของระดับความคิดเห็นออกได้เป็น 5 ระดับได้ คือ

มากที่สุด	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	4.20	ถึง	5.00
มาก	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	3.39	ถึง	4.19
ปานกลาง	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	2.62	ถึง	3.38
น้อย	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	1.81	ถึง	2.61
น้อยที่สุด	มีค่าความคิดเห็นอยู่ระหว่าง	1.00	ถึง	1.80

ภาคผนวก ง

คำอธิบายจำแนกของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

วิทยาเขตเพาะช่าง ในทัศนะของนักศึกษาศิลปะ

ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ทดสอบโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริงกับนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ที่ไม่ได้ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย และนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการวิเคราะห์รายข้อและผลรวมทั้งฉบับเพื่อพิจารณาว่า จะสามารถยอมรับข้อความแต่ละข้อได้หรือไม่ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC⁺ ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าวปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 24 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

(n = 30)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	t
<u>ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูอาจารย์ศิลปะ</u>	
1. เป็นผู้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพสูง	1.94
2. เป็นผู้มีความทุ่มเทเพื่องานศิลปะสูง	1.78
3. มีโลกทัศน์ทางศิลปะที่เป็นสากลสูง	1.82
4. เป็นผู้มีความทุ่มเทเพื่อการอนุรักษ์ศิลปกรรมของไทย	1.95
5. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงทางศิลป์	1.99
6. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นและไวต่อความรู้ลึกของเรขาคณิต	2.30
7. ยึดติดกับความคิดหรือรูปแบบของงานศิลปะหรือสไตล์ของตนเสมอ	1.78
8. ยากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดทางศิลปะ	1.91
9. ยึดมั่นถือมั่นในสถาบันการศึกษาของตนสูง	1.78
10. สร้างสรรค์งานศิลปะอยู่เสมอ	2.38
11. ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาแบบงานศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและสากล	2.98
12. แต่งงานศิลปะเข้าประกวดอยู่เสมอ	1.88
13. แสดงงานศิลปะอยู่เสมอ	2.23
14. สร้างงานศิลปะที่เหมือนจริง	3.37
15. ไม่ยอมรับการถูกวิจารณ์งานศิลปะของตนเพราะเชื่อว่าผู้วิจารณ์ไม่เข้าใจในแนวความคิดหรือสุนทรียะที่ต้องการจะสื่อ	1.83

ตาราง 24 (ต่อ)

(n = 30)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	t
16. สร้างงานศิลปะให้สะท้อนหรือสัมพันธ์กับสังคมและสภาพแวดล้อม	2.86
17. สนใจศึกษาและให้ความสำคัญกับศิลปะแบบตะวันตก	1.77
18. สนใจสร้างงานศิลปะเฉพาะรูปแบบที่เป็นประเพณีนิยมของไทย	1.78
19. มีความรู้ความเข้าใจในสัดส่วนและรูปทรง	3.37
20. มีความรู้ความเข้าใจในกายวิภาคของคนและสัตว์	3.18
21. มีความรู้ความเข้าใจในลายเส้น (drawing)	1.85
22. สนใจและศึกษาในเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างงานศิลปะ	1.94
23. มีความสามารถทางช่างศิลป์สูง	1.82
24. มีทักษะและความสามารถในการเขียนลวดลายแบบต่าง ๆ	2.98
25. มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะในหลายรูปแบบ	6.20
26. มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของงานศิลปะ (art composition) และการจัดองค์ประกอบของงานศิลปะ	3.29
27. ถ่ายทอดให้สังคมได้รู้และเข้าใจในงานหรือความหมายของงานศิลปะต่าง ๆ	3.67
28. มีบุคลิกภาพด้านการแต่งกายดี	1.95
29. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	2.30
30. มีอารมณ์มั่นคง ไม่หวั่นไหวได้ง่าย	1.92
31. มีความสุขุมและรอบคอบ	3.18
32. มีหน้าตายิ้มแย้มอยู่เสมอ	1.85

ตาราง 24 (ต่อ)

(n = 30)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	t
33. มีน้ำใจเสนอแนะหรือช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดแก่นักศึกษา	2.83
34. ใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายในการเรียนการสอน	3.49
35. ใช้คำพูดที่สุภาพเสมอ	2.14
36. เป็นผู้ตรงต่อเวลา	5.13
37. มีความตั้งใจในการสอน	4.48
38. มีความอดทนในการสอน	4.21
39. เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ทางวิชาการอยู่เสมอ	3.21
40. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางศิลปะใหม่ ๆ ที่หลากหลาย อยู่เสมอ	3.68
41. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	5.46
<u>ด้านวิชาการและการเรียนการสอน</u>	
42. เปิดโอกาสให้นักศึกษามาปรึกษาและข้อสงสัยก่อนปฏิบัติงาน	1.79
43. บอกวัตถุประสงค์ของการเรียนและการปฏิบัติงานแก่นักศึกษา ก่อนลงมือปฏิบัติงาน	2.90
44. สามารถจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติได้สอดคล้องกับภาคทฤษฎี	3.55
45. ชี้แจงแผนการเรียนและแผนการปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนแก่นักศึกษา	2.83
46. เตรียมห้องเรียนและอุปกรณ์ได้พร้อมและเหมาะสมกับวิชาที่สอน	4.10
47. ใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน	2.80

ตาราง 24 (ต่อ)

(n = 30)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	t
48. ใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจ	1.89
49. เลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา	1.83
50. นำวัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันมาใช้ฝึกงาน และ เป็นสื่อการสอน	4.37
51. อธิบายหลักการในวิชาที่สอนแก่นักศึกษาได้อย่างชัดเจน	3.88
52. สามารถอธิบาย ชี้แจงวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานได้อย่างละเอียดชัดเจน	3.45
53. สามารถสอดแทรกความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนและเพิ่มเติมความรู้ด้านศิลปะให้นักศึกษาสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น	3.25
54. สิ่งงานที่เหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา	1.93
55. สามารถนำเสนอความรู้และคุณค่าทางศิลปะแก่นักศึกษาได้อย่างน่าสนใจ	4.69
56. สามารถสอนเรื่อง que เข้าใจได้ยากให้เข้าใจได้ง่าย	4.05
57. สามารถทดลอง สาธิต หรือปฏิบัติ ให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างได้	4.46
58. มีความสนใจเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมพิเศษของนักศึกษา เช่น การจัดนิทรรศการ เป็นต้น	3.15
59. ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	3.78
60. สามารถชี้แจงข้อบกพร่องของการฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาทราบได้	4.08

ตาราง 24 (ต่อ)

(n = 30)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	t
61. สามารถแนะนำเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับศิลปะต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาทราบได้	1.81
62. นำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนอยู่เสมอ	2.57
63. สามารถปรับวิธีสอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.05
<u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>	
64. ออกข้อสอบตรงกับจุดประสงค์และเนื้อหาแผนการเรียนการสอนที่ได้ กำหนดไว้ในภาคเรียน	3.64
65. มีการติดตาม ชักถามความก้าวหน้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ของนักศึกษา	3.35
66. มีการสอบถามความเข้าใจของนักศึกษานานเนื้อหาวิชาหรือการปฏิบัติ งานต่าง ๆ	3.42
67. ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	4.69
68. มีการทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการสอน	2.55
69. ประเมินผลการพัฒนาการของผู้เรียนจากงานศิลปะจากต้นภาคเรียน กับปลายภาคเรียน	2.71
70. ประเมินผลการพัฒนาทักษะและความชำนาญจากต้นภาคเรียนกับ ปลายภาคเรียน	3.37

ตาราง 24 (ต่อ)

(n = 30)

คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ	t
71. ประเมินผลการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาจากต้นภาค เรียนกับปลายภาคเรียน	1.88
72. ประเมินผลความสามารถในการใช้ความรู้และหลักการทางศิลปะ	3.03
73. ประเมินผลความสามารถในการสร้างและแสดงความสมเหตุสมผล ของงานศิลปะ	2.70
74. ประเมินผลจากองค์ประกอบขนาด สัดส่วน สีเส้น และรายละเอียด	3.97
75. ประเมินผลความสามารถในการอธิบายหรือให้เหตุผล	3.94
76. ประเมินผลจากปริมาณงาน	1.97
77. ร่วมมือกับนักศึกษาในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผล	2.86

ภาคผนวก จ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม

ประวัติผู้เชี่ยวชาญ

1. นายสำเร็จ พันธุ์สนิท

1. วุฒิการศึกษา

- 1.1 ประโยควิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเพาะช่าง
- 1.2 ระดับปริญญาตรี วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
- 1.3 ระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

2. ตำแหน่งหน้าที่

- 2.1 อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ วิทยาลัยเพาะช่าง
- 2.2 หัวหน้าคณะวิชาออกแบบ วิทยาเขตเพาะช่าง
- 2.3 หัวหน้าคณะวิชาหัตถกรรม วิทยาเขตเพาะช่าง
- 2.4 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาเขตเพาะช่าง
- 2.5 อดีตผู้อำนวยการวิทยาเขตเพาะช่าง

2. นายชาญณรงค์ ดิฐานนท์

1. วุฒิการศึกษา

- 1.1 ระดับปริญญาตรี สาขาจิตรกรรมและประติมากรรม
มหาวิทยาลัยศิลปากร 2506
- 1.2 ระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

2. ตำแหน่งหน้าที่

- 2.1 อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ โรงเรียนเพาะช่าง 2506

2.2 หัวหน้าคณะวิชาจิตรศิลป์ วิทยาเขตพะเยา

2.3 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาเขตพะเยา

2.4 ปัจจุบัน (1 ตุลาคม 2538) เป็นผู้อำนวยการวิทยาเขตพะเยา
และรักษาการตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

3. ผศ.ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร

1. วุฒิการศึกษาปริญญาเอก

2. ตำแหน่งหน้าที่ อาจารย์ประจำในคณะบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

4. ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์

1. วุฒิการศึกษาปริญญาเอก

2. ตำแหน่งหน้าที่

1.1 อดีตรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1.2 ปัจจุบัน (2539) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

5. รศ.ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ

1. วุฒิการศึกษา

1.1 ระดับประโยควิชาชีพชั้นสูง (จิตรกรรมสากล) วิทยาลัยพะเยา

1.2 ระดับปริญญาตรี การศึกษาศึกษาบัณฑิต (ศิลปศึกษา)

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

1.3 ระดับปริญญาโท M.FA.(Painting):The American University

1.4 ระดับปริญญาเอก Ed.D.(Art Education):Illinois State
University

2. ตำแหน่งหน้าที่

- 1.1 อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ภาควิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
- 1.2 อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ภาควิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 1.3 อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ ภาควิชาศิลปะและศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 1.4 ปัจจุบัน (2539) ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะศิลปกรรม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ นายประวิตร โหรา
- เกิด 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2506 ณ จังหวัดนนทบุรี
- การศึกษา - ปี 2514 ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนการัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี
- ปี 2518 ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนกลาโหมอุทิศ จังหวัดนนทบุรี
- ปี 2519 - 2523 มัธยมศึกษา (มศ.1 - มศ.5)
โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี
- ปี 2524 - 2529 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ศึกษาศาสตร์ - พลศึกษา)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
- ปี 2535 - 2540 การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- การทำงาน - ปี 2529 บัณฑิตดีเด่นด้านกิจกรรมกีฬา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 23 มีนาคม 2530 รับราชการตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3
อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
วิทยาเขตพะเยา
- ปี 2532 รับราชการตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3
อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษา สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติ
วิทยาเขตพะเยา
- ปี 2537 หัวหน้าแผนกกีฬา วิทยาเขตพะเยา
- ปี 2538 หัวหน้าแผนกวิชาพลศึกษา วิทยาเขตพะเยา
- ปัจจุบัน (2539) รับราชการตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 5
อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษา วิทยาเขตพะเยา
- คติประจำใจ " ฟังลืมนิดให้เรามาเกิดได้เท่านั้น ส่วนที่เหลือ เราต้องลิขิตชีวิตเอง "